

غضنفر بانک

ماهنشاًء اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی

سال ششم - شماره های ۶۴ - ۱۰ سلطان و اسد ۱۳۹۳ خورشیدی

گفتگویی با محترم عبدالرؤف گهری استاد دانشگاه کابل
و عضو هیأت نظار غضنفر بانک

• سفر وزیر امور زنان به قزاقستان

• چاپ مجموعه اشعار «مراد از بلخ تو بودی...»

• گرامیداشت از سالروز تولد استاد خلیل الله خلیلی

عید سعید فطر مبارک باد!

۰۰

بگذشت شب هجران ، معشوق پدید آمد

بگذشت مه روزه ، عید آمد و عید آمد

عید سعید فطر روز تقریب بر ضیافت پروردگار بر تمام مسلمانان جهان
به ویژه مردم مسلمان کشور مان مبارکباد. امیدواریم توانسته باشیم از
فیوضات ماه مبارک رمضان در جهت خودسازی و تزریقی نفس استفاده لازم را
برده و پاداش عبادت های خود را دریابیم.

هیأت رهبری غضنفر بانک

کارمندان غضنفر بانک نایب قهرمان فوتسال زون غرب شد

مسابقات بهاری فوتسال بین بانک های خصوصی و دولتی کشور به ابتکار بانک مرکزی افغانستان در تاریخ ۲۶ حمل سال ۱۳۹۳ در شهر هرات مرکز زون غرب برگزار گردید.

در محفل اختتامیه این دور از مسابقات که در ورزشگاه صلح برگزار گردیده بود تعداد زیادی از مقامات بلند پایه دولتی چون اقای یوسفی رئیس عمومی بانک مرکزی در زون غرب، رئیس المپیک هرات، آمرین شعبات بانک های خصوصی و دیگر علاقه مندان به ورزش اشتراک نموده بودند.

در این دور از مسابقات فوتسال خوشبختانه نمایندگی غضنفر در ولایت هرات به مقام نایب قهرمانی نایل آمد و موفق به دریافت کپ نایب قهرمانی و لوح تقدیر در این دور از مسابقات شد.

قابل یاد آوری است که مسابقه نهایی فوتسال بین غضنفر بانک و کابل بانک برگزار گردید که کابل بانک قهرمان این دور و غضنفر بانک نایب قهرمان این دور از مسابقات گردید.

از خدمات ماشین های خود پرداز پول

(ATM)

غضنفر بانک مستفید شوید.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

فهرست مطالب

سخن ماه	
مدیریت اقتصاد خانواده	۲
اقتصادی	
گفتگویی با عبدالرؤف گهری استاد پوهنتون کابل	۳
نگاهی کلی بر عوامل اصلی فقر	۷
نقش سیاست حمایتی دولت در افزایش تولیدات داخلی	۱۲
پیسواده هنگه بازار و نو ته لنه کته	۱۶
سویفت و نقش آن در تسريع انتقال پول	۱۹
افغانستان سرمیمین فرصت های بالقوه	۲۲
تاریخچه صنایع دستی افغانستان	۲۵
داشت حساب بانکی و مزیت های آن	۲۹
تقدیر از کارمندان ممتاز غضنفر بانک در قندهار	۳۱
تصویب قانون مبارزه با پوششی	۳۲
تصویب قانون معادن	۳۳
افتتاح شورای تجاری افغان - فنلند در ولایت بلخ	۳۴
اجتماعی	
سفر وزیر امور زنان به قرقیستان	۳۶
گرامیداشت روز مادر در وزارت امور زنان	۳۸
تشویق زنان برای شرکت در پرسوهه انتخابات	۳۹
شهروند و حقوق شهروندی	۴۰
نگاهی به قدامت تاریخی هزار شهر باختر	۴۳
روانشناسی رنگ ها	۴۸
ارزش غذایی شفتالو	۵۰
مواد غذایی موثر در سلامت مو	۵۲
گرامیداشت از سالروز تولد استاد خلیل الله خلیلی	۵۴
واصف باخترنی، یکی از شعراء ادبی اسلام افغانستان	۵۶
ادبی	
اسرار حروف سما	۵۸
ادبستان (ویژه شعر و ادب)	۶۰
جمله های طلایی	۶۲
مجموعه اشعار «مراد از بلخ تو بودی...» اثر صالح محمد خلیق چاپ شد	۶۴
نمایندگی های غضنفر بانک	۶۵
محاجرة اوزبگی	۶۶

صاحب امتیاز: غضنفر بانک
مؤسس: محمد اسماعیل غضنفر
مدیر مسؤول: نور احمد فهیم

هیأت تحریر

سرمحقق عبدالباری راشد
سرمحقق شیرعلی ترزي
معاون سرمحقق عبدالحکیم رامیار
دیزاینر: نویدالله محمدی

اداره ماهنامه غضنفر بانک در ویرایش
مقالات دست باز دارد.

آدرس: ۸۶۶ سرک عمومی شیرپور
کابل - افغانستان

+۹۳(۰)۷۹۷۸۶۰۸۸
+۹۳(۰)۷۹۹۴۲۸۳۶۶

Email:magazine@ghazanfarbank.com
www. ghazanfarbank.com

چاپخانه: مطبوعه بهیر

سخن ماه

پیشگیری

مدیریت اقتصاد خانواده

هایی که اقتصاد شان توسعه نیافته دیده شده است که برنامه ریزی درست و مناسبی در زندگی شان نداشته و دخل و خرج شان با هم همخوانی ندارد، انسان ها برای پیشرفت در زندگی توفیق در آینده نیازمند برنامه ریزی منظم و سنجیده در مسایل مالی و زمانی هستند.

اگرچه در دین مقدس اسلام تهیه نفقة و مدیریت خانواده به عهده مرد واگذار شده است، اما نقش زن در مدیریت خانه نیز کار ساز است. تنها چیزی که زنان را در ایفای وظایف خود در خانه و خانواده به موفقیت نزدیک می کند، به کارگیری اصول و شیوه های مدیریت اسلامی در مسایل خانه داری و تربیت فرزند است. حتی موفقیت مرد در مدیریت خانواده نیز به معاونت و همکاری سالم زن وابسته است، زن دستیار شوهر است، همواره تلاش می ورزد که زمینه های رشد شوهرش را فراهم کند و بر جرأت همسرش بیفزاید تا بر مشکلات غلبه کند، زنان در مدیریت و برنامه ریزی دخل و خرج خانواده نقش اصلی را دارند، اگر در خانواده بی مصرف و استفاده از کالاهای مصرفی توسط مادر خانواده مدیریت نشود اقتصاد خانواده دچار مشکل خواهد شد.

پس بیایید به خاطر تربیت سالم هرچه بیشتر فرزندان، سلامت خانواده، مبارزه در برابر حوادث روزگار، تعدیل دخل و خرج، توسعه اقتصاد خانواده و تضمین آینده فرزندان مشترکاً اقتصاد خانواده را با شیوه های مناسب مدیریت و در مسیر درست هدایت کنیم و با اندک پس انداز آینده خود و خانواده را تضمین کنیم.

خانواده کوچکترین و مهمترین نهاد اجتماعی است، در این نهاد دو انسان به عنوان پدر و مادر مسئولیت های متفاوتی در راستای تعلیم و تربیت فرزندان و هدایت خانواده به سوی سعادت و موفقیت دارند تا از یکطرف سلامت فرد و از سوی دیگر بقای جامعه تأمین گردد. همچنان دین مقدس اسلام بر این باور است که هسته خانواده را ازدواج مشروع زن و مرد و ثمرة ازدواج مشروع تشکیل می دهد که بر اساس آن اعضای آن دارای روابط قانونی، اخلاقی و عاطفی می گردند.

در سلامت جامعه علاوه بر تکامل اخلاق، عاطفه و بینش اسلامی، تکامل اقتصاد و آینده نگری نیز نقش سازنده بی دارد. آینده نگری باعث تشویق خانواده به پس انداز می شود تا بتواند با حوادث روزگار مبارزه کند. بدون پس انداز، هیچ خانواده نمی تواند به خواسته های خود برسد. «پس انداز» تضمین کننده آینده و نقطه اتکای خانواده است. پس انداز هر چقدر کوچک هم باشد مهم است اگر بخشی از درآمد خانواده را پس انداز کنیم در درازمدت مبلغ قابل توجهی را تشکیل می دهد و این مبلغ زمینه سرمایه گذاری را فراهم می کند و از این طریق به خواسته های دراز مدتمن خواهیم رسید. چنانچه به اثبات رسیده است که حدود نیمی از تولید ناخالص ملی کشور ها از طریق کسب و کار خانواده ها تأمین می شود.

فعالیت و عملکرد سالم خانواده ها هویت خانواده را تشکیل می دهد و در توسعه اقتصاد کشورها نقش سازنده ایفا می کند. البته توسعه و بهبود فعالیت خانوادگی بستگی به مدیریت سالم سرپرست خانواده دارد، بسیاری از خانواده

گفتگویی با نخبگان

ماهنامه غضنفر بانک مصمم است به منظور روشن شدن هرچه بیشتر و بهتر ابعاد بانکداری و نهادینه شدن فرهنگ استفاده از بانکداری اسلامی در کشور، مسایل، قوانین و شیوه عملکرد بانکداری بویژه بانکداری اسلامی را با علماء، دانشمندان و کارشناسان امور اقتصادی مورد بحث و بررسی قرار دهد. بر این اساس گفتگویی داریم با محترم عبدالرؤف گهری استاد دانشکده اقتصاد پوهنتون کابل و عضو هیأت نظار غضنفر بانک که توجه خوانندگان محترم را به آن جلب می کنیم.

فعال باشد و موازین ملی و بین المللی را طوریکه لازم است مرعی الاجرا قرار دهد، بدون شک اقتصاد را به سوی توسعه می کشاند. پیچیدگی سیستم بانکی در آن است که از یکطرف حکم برآن می کند که شما باید به بهترین وجهه سرمایه های راکد را جمع آوری نموده و امکانات نقدینگی را برای بانک میسر سازید و از طرف دیگر تاکید برآن دارد که این مبالغ جمع آوری شده را دو باره به قرضه بدهید. اگر این مبالغ را به حسابات جاری، پس انداز و یا حسابات میعادی واریز کنیم، بانک در برابر آنها فیصدی معین تکتانه را برای

پرسش: به نظر شما فعالیت سکتور بانکی بویژه تمویل مالی و قرضه بانک ها چه نقشی در توسعه تجارت، فراهم نمودن زمینه های کار و رشد اقتصاد کشور دارد؟

پاسخ: سکتور بانکی یکی از بخش های مهم اقتصاد کشور محسوب می شود. می توان گفت که سکتور بانکی از مغلق ترین و پیچیده ترین رشته هایی است که در پروسه های اقتصاد نقش تعیین کننده دارد. اگر واقعاً سیستم بانکی

تقاضای مجموعی بلند می رود. بانک ها وظیفه دارند تا از طریق تبلیغات و اشتهرارات زمینه تشویق مردم به پس انداز را مساعد نمایند، مردم نباید پول های شان را در خانه های شان نگهداری نمایند بلکه آن را به عنوان پس انداز در بانک ها نگهداری نمایند. اگر پول در خانه نگهداری شود از دوران باز می افتد و این امر به ضرر فرد، خانواده و اقتصاد کشور می باشد. در ضمن پس انداز می تواند ضرورت های آینده و غیر پیشینی شده را تضمین کند.

پرسش: پیامد بانکداری اسلامی را در افغانستان چگونه ارزیابی می کنید؟

پاسخ: گرچه بانکداری اسلامی در افغانستان سابقه چندانی ندارد، با آنهم مردم به سرمایه گذاری در بانک های اسلامی علاقمند هستند، مخصوصاً بعد از ایجاد و تاسیس غضنفر بانک سرو صورت برایش داده شد و هموطنان را تشویق نمود تا توجه بیشتر خود را به بانکداری اسلامی مبذول دارند. از آنجایی که بانکداری اسلامی در افغانستان از جمله بانکداری نوین محسوب می گردد، بناءً یک سلسله چالش هایی را هم دارد. زیرا دیده می شود که مبالغ هنگفتی به بخش بانکداری اسلامی بانک ها سرازیر می شود اما شرایط سخت فعلی کشور باعث آن گردیده که سرمایه گذاری ها در بخش بانکداری اسلامی بطي شود. مگر می توان گفت که این مشکل در بانکداری عمومی یا عنعنی هم وجود دارد اما در بانکداری اسلامی بیشتر است. مگر این حالت را ما به فال نیک می بینیم که با ایجاد شرایط مساعد در کشور فعالیت های بانکداری اسلامی رونق خواهد یافت.

پرسش: غضنفر بانک برای نخستین بار ضمانت نامه های بانکی در بخش بانکداری اسلامی را در کشور فعال نموده است به نظر شما چه پیامدی را در پی خواهد داشت؟

پاسخ: یکی از روش های مروج در انجام فعالیت های تجاری در سطح ملی و بین الملل اعتبار استنادی یا ضمانت

مشتریان می پردازد. برای اینکه سالم بودن رفاه بانکی در حال رشد و توسعه بانک در آینده تحقق پیدا کرده بتواند، باید بانک فیصدی بلندتری ربح را نسبت به فیصدی ایکه برای مشتریان می پردازد، بدست آورد. زیرا مفاد بانکی در مجموع از تفاوت این دو رقم به دست می آید. جوگه که بانک ها تحت عنوانی مختلف به دست می آورند، آن را از طریق پرداخت قرضه به تاجران ملی و تمویل پروژه ها به کار می اندازند. و یک فیصدی را از مشتریان به دست آورد و یا از طریق مضاربه، مشارکه و یا مرابحه تمویل مالی می کند. در هر حالت زمینه های توسعه و رشد اقتصادی میسر شده می تواند. باید یاد آور شد اینکه فعالیت بانک ها در نخست باعث افزایش تولید در اقتصاد ملی گردیده و محصولات تولید و بعداً زمینه توسعه تجارت را چه در سطح داخلی و چه در سطح خارجی مساعد می سازد.

پرسش: بفرمایید پس انداز در بانک ها چه اهمیتی برای فرد، خانواده و کشور دارد؟

پاسخ: پس انداز ها در اقتصاد کشور نقش بسیار مهم داره، زیرا اگر پس انداز نباشد سرمایه گذاری صورت نمی گیرد. «جان مینارد کنز» یکی از علمای مشهور اقتصاد می گوید: در یک اقتصاد ملی باید سرمایه گذاری ها مساوی به پس انداز ها باشد. موجودیت پس انداز ها هم به نفع خانواده و هم به نفع بانک هاست. زیرا از یکطرف وجوهی که یک عضو خانواده به بانک می پردازد، پس انداز می شود از طرف دیگر بانک برایش یک مبلغ یا فیصدی معین ربح می پردازد. یعنی هم مفاد کسب می کند و هم پول شان مسئون می ماند. در ضمن برای بانک هم مفاد به بار می آورد. زیرا این مبلغ را بانک به جاهای دیگر سرمایه گذاری می کند و این عامل باعث توسعه و رشد اقتصاد دو طرف می گردد. اما اگر پس انداز در بانک ها کم شود، سرمایه گذاری ها نیز کم می شود. هرقدر پس انداز بیشتر شود، سرمایه گذاری نیز بیشتر می شود و در نتیجه آن تولید ومحصول اجتماعی بلند می رود، زمینه اشتغال مساعد می شود، عاید افراد بلند می رود و

گفتگویی با نخبگان

شرایط فعلی که در کشور حکم‌فرماست، غضنفر بانک توانسته است همه مقررات بانکی ایکه از طریق د افغانستان بانک بر بانک ها وضع گردیده بدون کم و کاست آن را انجام دهد.

پرسش: ویژگیها و نکات بر جسته که منجر به استقبال گرم مردم از غضنفر بانک در سراسر کشور به ویژه بخش بانکداری اسلامی آن شده است، چیست؟

پاسخ: ویژگی های خاص غضنفر بانک در قدم اول تطبیق پروگرام های بانکداری اسلامی است که در سطح کشور در این راستا پیشناز بوده و از جایگاه خاصی برخوردار است. همه بی شایقین بانکداری اسلامی کوشش به عمل می آورند تا پول های شان را از یکطرف به این بانک به امامت بگذارند و آنده هموطنانی که می خواهند با قواعد اسلامی تجارت کنند، این پول ها را به شکل تمویل مالی براساس شارکه و مرباحه به کار می اندازند تا از یکطرف امکانات فعالیت شان مشمرتر شود و از جانب دیگر زمینه های رشد و توسعه اقتصاد ملی میسر گردد. از جانب دیگر فعالیت های قانونی این بانک به مردم نشان داده است که هیچگونه تخطی از قوانین نکرده و واقعیت های عینی امور بانکداری را انعکاس می دهد. ویژگی های مهم دیگری که وجود دارد، شیوه کار این بانک و برخورد شایسته کارمندان آن در قسمت تطبیق قوانین شرعی، کسب اعتماد، صداقت، عدالت و ارایه خدمات عالی برای مشتریان می باشد. از همین لحاظ است که اعتماد مردم در اجرای امورات بانکداری در آن به مرتب بالاتر از سایر بانکهای است.

پرسش: برای بهبود و توسعه هر چه بیشتر بانکها چه توقعی از دولت، خصوصاً بانک مرکزی کشور دارید؟

پاسخ: برای بهبود و انکشاف بانک ها پوشش بانک مرکزی لازم دانسته می شود. هرگاه بانک مرکزی قانون

نامه های بانکی است. در این پرسوه بانک برای یک زمان مشخص، یک مبلغ مشخص را در برابر زیان های ناشی از ناتوانی و یا خودداری از انجام تعهدات یک تاجر و یا فردی که قراردادی را برای انجام یک پروژه منعقد کرده است، در بدل تکنانه مشخص ضمانت می نماید. که این امر در جهت توسعه تجارت نقش سازنده دارد. طوریکه معلوم است از سال ۲۰۰۹ به این طرف غضنفر بانک به همچو فعالیت های بانکی آغاز نموده و کوشش به عمل آورده تا هرچه بهتر خدمات بانکی را مخصوصاً در بخش بانکداری اسلامی انجام دهد. غضنفر بانک به طور وسیع و گسترده توانسته است که محصولات و خدمات بانکی را طبق رهنمود های شریعت اسلامی، قوانین و مقررات کشور و نیازهای شدیدی که به بانکداری اسلامی وجود دارد، ارائه بدارد. خدمات این بانک طوری طرح ریزی گردیده تا به اشخاص حقیقی و حقوقی، ملکیت های کوچک، متوسط و بزرگ زمینه رفع نیازمندیهای مالی آنها را مساعد ساخته و امکانات تولیدی را به غرض رشد اقتصاد کشور از طریق کریدت های کوتاه و متوسط امکان پذیر ساخته و تقاضای مستقیم مالی مشتریان را برآورده می سازد. تا آنها با توسعه سرمایه گذاری ها در اقتصاد ملی کشور سهم گرفته و موقف فعالانه خود را در برابر مردم نشان دهند. طوریکه به همه معلوم است غضنفر بانک در عرصه بانکداری اسلامی فعالانه سهم گرفته، شرایط و قواعد اسلامی را غرض اجرای فعالیت های بانکداری اسلامی تطبیق نموده از همین لحاظ است که سرتیفیکت عالی یک بانک انگلیسی را در سطح بین المللی نیز بدست آورده است. بادر نظرداشت موضوعات فوق می توان گفت که غضنفر بانک یکی از جمله بانک هایی است که شرایط مقتضی را در عملیات بانکی تامین نموده و توانسته تا موقف بلند را میان بانک ها از نقطه نظر شفافیت، قانونمندی، خدمات به مشتریان داشته باشد. به نظر ما اصطلاح مهمی که در بانکداری جهانی مرعی الاجراست(اعتماد و اعتماد) است. این بانک هم اعتماد مشتریان را داراست و هم اعتبارات آن موقوفیت آمیز است. طوریکه معلومات دارم و

بانکداری نوپا آگاهی دارند بلکه تعداد زیاد شان از طریق گرفتن تعليمات عالی در رشته های بانکداری عمومی و اسلامی و هم در عرصه عمل با بانکداری بین المللی کاملاً بلدیت پیدا کرده اند.

پرسش: مردم در برابر بانکها چه مسؤولیتی دارند و چه پیامی برای مردم دارید؟

پاسخ: موضوع بسیار مهم در سیستم بانکداری یک کشور موضع‌گیری مردم است. با وجود آنکه بسیاری از مردم افغانستان دارای سود ناکافی اند اما با آنهم تغییرات زیاد در روحیه مردم در رابطه به بانکداری به مشاهده می‌رسد. اگر شرایط فعلی افغانستان تحت ارزیابی قرار گیرد واقعاً بیان کننده یک حالت جنگی و غیر نورمال است که فعالیت‌های اقتصادی را به بن بست مواجه ساخته است. هرگاه شرایط امنیتی مساعد نباشد هم مردم و هم بانک‌ها تحت تاثیر حالات روانی منفی قرار می‌گیرند و ظایف خود را به طور درست انجام داده نمی‌توانند. با آنهم وظیفه بانک‌ها است تا زمینه تشویق مردم به پس انداز را مساعد نمایند تا بانک‌ها بتوانند زمینه سرمایه گذاری برای ساحت‌های مختلف اقتصاد ملی را مساعد سازند.

پرسش: اگر مطالبی مطرح نشده و لازم به ذکر باشد لطفاً تشریح نمایید.

پاسخ: باید یادآور شد که در سیستم بانکداری امروزی افغانستان در برخی از بانک‌ها عدم تخصصی بودن کارمندان بانک بشکل وسیع آن بملاحظه می‌رسد. علاوه بر کارمندان که سطح تحصیل شان از صنف ۱۲ بالا نیست بلکه کارمندان زیادی وجود دارد که نه اقتصاد خوانده اند و نه شرایط را می‌توانند برآورده سازند که این موضوع در بانک‌های دولتی به مراتب بیشتر از بانک‌های خصوصی است.

بانکی را بر همه سیستم و نظام بانکی به طور یکسان تطبیق کند، گام موثری در اقتصاد خواهد بود، در غیر آن تحقق عملیات بانکی به مشکل مواجه خواهد شد. طوریکه همه میدانند سیستم فعلی بانکی افغانستان نمی‌تواند نیازمندی‌های اقتصاد ملی کشور را براورده سازد. زیرا اعمار و زیر بنای کشور ضرورت به بانک‌های تخصصی دارد مخصوصاً بانک‌های سکتوری. طور مثال سکتور زراعت به حیث مهمترین سکتور در اقتصاد ملی کشور می‌باشد و ضرورت اشد در موجودیت قرضه‌ها در بخش زراعت دارد چون بانک‌های دیگری که فعلاً در سطح کشور وجود دارند، حاضر نیستند تا در این عرصه سرمایه گذاری نمایند. زیرا این کمک طولی‌المدت و دارای فیصدی پائین است. ضرورت پنداشته می‌شود که پیشنهاد گردد تا بانک مرکزی در ایجاد بانک‌های سکتوری و اهمیت آن به اقتصاد ملی موضوع را به شورای وزیران در میان بگذارد تا رفع معضله بزرگ اقتصادی شده و زمینه‌های توسعه اقتصادی میسر ساخته شود.

پرسش: پیشنهاد شما برای بهبود فعالیت‌های غضنفر بانک چیست؟

پاسخ: با آنکه شرایط فعلی اقتصادی و اجتماعی کشور ما طوری است که قسمت زیادی از فعالیت‌های اقتصادی را بسیار کند ساخته و محدودیت‌هایی را بر سر راه فعالین عرصه‌های اقتصاد ایجاد می‌کند. با آنهم غضنفر بانک به حیث بانک پیشتاز کشور توانسته است در وقت کوتاه موفقیت‌های چشمگیری را به دست آورد برای وضاحت بهتر موضوع بعضی وقت مسایل سیاسی و اجتماعی سد راه پیشبرد فعالیت‌های اقتصادی می‌گردد. به نظر من منجمنت غضنفر بانک در شرایط فعلی بالاتر از آنست که این نا亨جاريها مانع فعالیت نورمال آن شود. در ضمن کارمندان آن با تخصص بانکداری بلدیت تام دارند، نه تنها با سیستم

نگاهی کلی بر عوامل اصلی فقر

نگرانی های ناچاری و نابجای بشریت از ترس فقر بر مبنای همان توهمناتی است که شیطان در قلب انسان ها القا می کند تا آنها را از رسالت انسانی و الهی شان باز دارد.

عامل دوم - که عینی و ملموس است کمبود واقعی کالاهای، خدمات و وسائل رفاه به شمار می آید که به اثر عوامل گوناگون طبیعی و سیاسی بر انسانها تحمیل می گرددند. قبل از توضیح عوامل مورد نظر در امر فقر، لازم است تا مروری کوتاه بر عوامل تولید و شرایط رشد اقتصادی بنمائیم.

عوامل تولید و شرایط رشد اقتصادی

عوامل اصلی تولید عبارتند از زمین، کار، سرمایه و مدیریت، خوشبختانه عوامل متذکر که چه به طور بالقوه چه به قسم بالفعل بالا تر از حد کافی در هر سرزمین موجود اند. چنانکه اگر هر کشوری از نظر استفاده عملی از منابع طبیعی مطالعه شود و احصایه گیری دقیقی از اراضی مورد استفاده آن به دست آید می بینیم که کمترین فیصدی این اراضی تحت بهره گیری های گوناگون قرار گرفته و متباقی اراضی آن اعم از زمین های زراعتی، معادن، جنگلات، آب ها و سایر منابع تولید تا هنوز دست نخورده باقی مانده اند. گویا منابع طبیعی تولید انتظار ورود و زایش صدها و هزارها نسل

مقدمه:

جدی ترین انگیزه ایکه روح فرد و اجتماع را تهدید نموده و می نماید فقر یا ترس از فقر است. زیرا انسان منحیث موجود مادی و روحی به مجموعه خواست های مادی، معنوی، اخلاقی و روحی خویش نیاز دارد و از آنجا که نیازمندی های مادی انسان فوق العاده محسوس می نمایند، از اینرو انسان ها قبل از توجه به ابعاد معنوی و اخلاقی که شامل خواست های روحی آنها می شوند بیشتر به احتیاجات مادی خود نگران می گردند. این نگرانی های بجا یا بیجاجی بشریت زاده دو عامل اصلیست:

اول - نفس و شیطان.

دوم - عدم دسترسی به کالاهای، خدمات و وسائل رفاه و معیشت.

عامل اول به طور غیر مرئی حرص بیجا، آرزوهای فاسد (طول امل) است که منشأ آن به فطرت نفس برمی گردد. چنانکه هیچ کسی به جز پیامبران و پرهیزگاران برحق این خلق و خوبی طبیعی را مهار نکرده اند. اینچنین شیطان نیز به عنوان موجود غیر مرئی آدمی را با حریبه ترس از فقر همیشه از پرستش خدا و خدمت خلق الله و مبارزه در راه دین، آزادی، استقلال، شرف و عزت تهدید می کند. چنانکه خداوند متعال^(۱) می فرمایند: ترجمه: شیطان شما را به فقر و عده می دهد و به فحشا امر می نماید. مسلمًا خداوند^(۲) شما را به مغفرت و رحمتش و عده می دهد و خداوند بسیار صاحب فضل و نیک دانا است.

در این آیه کریمه مفهوم و عده به معنی ترسانیدن از فقر است. اما مفاهیم و عده به مغفرت و رحمت بر عکس پیام بخش امید به پیغمدی های مادی و معنوی از جانب خدای بزرگ^(۳) است.

به قول دکتور سید جان بیان در عصر فعلی معضله فقر و مشکلات اقتصادی قلب و فکر مردم را به خود مشغول ساخته است^(۴).

نگاهی کلی بر عوامل اصلی فقر

دیگر آدمی را از عدم به وجود دارد تا فرآورده های بطن زمین و معادن سر به مهر آنرا در بر و بحر مورد استفاده قرار دهد.

بدین اساس بشریت نباید هراس فقر و کمبودی کالاها را به دل جا دهد زیرا زمین منحیث عمده ترین عامل تولید با پهنانی وسیعی که دارد تا هنوز به طور ناچیزی مورد استفاده انسان ها قرار گرفته و قسمت اعظم آن کاملاً دست نخورده باقی مانده است.

چه زمین به عنوان نخستین و اساسی ترین عامل تولید آنقدر غنی است که تا روز قیامت داشته های آن پایان نمی پذیرد و برای همه نسل ها و اعصار با هرگونه رشد سرسام آور نفوس بسنه خواهد بود. خداوند^(۱) باین ارتباط می فرمایند: ترجمه: «و دادیم به شما از هر آنچه که خواستید و اگر بخواهید نعمات الهی را بشمارید، آنرا احصائیه گیری نمی توانید»^(۲): سوره ابراهیم/۳۴.

به عباره دیگر خداوند بزرگ منابع اقتصادی و نعمات الهی را در طبیعت نا محدود اعلان می فرماید و بشریت را اطمینان میدهد که حوایج ایشان را هم از نظر کمی و هم از نگاه تنوع تا حشر مرفوع نموده است.

همینطور کار نیز منحیث عامل دیگر تولید در توان و اختیار انسان ها است چنانچه نیروهای بشری آماده به کار در سراسر جهان به حد کافیست. اما اکثر از بیکاری ها خسته شده رنج می کشنند. اگر شرایط کار برای این نیروهای ملیونی بیکاران در سطح جهانی آماده گردد، یقیناً سطح تولید جهانی در همه عرصه ها به مراتب بالا و بالاتر می رود و هیچ جایی برای فقر و کمبودی کالاها مورد نیاز جوامع

بشری باقی نمی ماند. محرومیت از کار نیز به حیث عامل فقر در اجتماع هیچ دلیل موجه جز نیات شوم سیاسی اداری و اقتصادی ندارد. چه اگر مدیریت جوامع انسانی به ارتباط اشتغالزایی سالم باشد با توجه به وسعت زمین و وفرت منابع طبیعی و نیاز بشریت به هر عنصر خلق شده در زمین هیچ انسانی بیکار نخواهد ماند. سرمایه نیز منحیث عامل سوم تولید به حد کافی در دسترس افراد، جوامع و دولت ها در سرحد غیر قابل حساب و شمارش وجود دارد. اگر مالکان این سرمایه های بیحد و حساب خواسته باشند تا سطح تولید جهانی را هر چه بالاتر ببرند می توانند.

مع الأسف از آنجا که اکثریت مالکان همچو سرمایه ها را قاچاقبران، سود خواران، محتکران، اشغالگران، استثمارگران، استعمارگران و سایر متباوزان به حقوق و کرامت انسان تشکیل می دهند، این گروه های ضد انسانی هرگز آماده نیستند تا به نفع بشریت کاری را انجام دهند. از همینجا است که فقر دامنگیر اکثریت جوامع محکوم، مظلوم و بیدفاع جهان گردیده است. تехنیک و تکنولوژی نیز می تواند به مثابة بخشی از عوامل تولید مخصوصاً در رابطه به کار و سرمایه محاسبه شود. ظهور تехنیک و تکنولوژی جدید یکی از ویژگیهای بارز حیات صنعتی قرون اخیر به شمار می آید. رشد و توسعه تехنیک و تکنولوژی دنیا در همه عرصه های حیاتی بشر یکی از نعمای الهی است که برای زدایش فقر در سطح کل عالم می تواند مؤثر باشد. چنانچه پیشرفت چشمگیر تехنیک و تکنولوژی بخصوص در دو قرن اخیر موجب تسریع روند تولیدات در کمیت و کیفیت به سطح جهانی گردید. توسعه و پیشرفت تехنیک و تکنولوژی معاصر نیز موجب رشد تولیدات در همه ابعاد است. به هر پیمانه ایکه رشد نفوس بیشتر می گردد، رشد تехنیک و تکنولوژی تزايد روز افزون نیازمندی های جامعه را پاسخگویی می کند.

بشریت امروز قادر است تا با استفاده از اعجاز تехنیک و تکنولوژی معاصر بر هر مشکل تولیدی فایق آید و برای انجام ندادن تلاش در جهت ارتقای سطح تولید هیچ بهانه ای نداشته باشد. چنانکه اگر به میزان سطح تولید امروزی در جهان نظری انداخته شود می بینیم که سطح تولید بالاتر از نیاز انسان ها است.

نگاهی کلی بر عوامل اصلی فقر

نیازمندی های پیش بینی نشده احتمالی کشورهای مولد چون قحطی، خشکسالی و یا حوادث جنگ ها می تواند باشد.

مسلمانًا مقادیر کالاهای مؤلدة مخصوص صادرات به متقدیان خاص و با شرایط مخصوص عرضه می گردد. یعنی در اینجا روابط و مناسبات دوستی، دشمنی، منافع سیاسی، اقتصادی طرفین و سایر نظر داشت های ملی منطقوی و بین المللی مطرح است.

پس از نظر تولیدات جهانی کاستنی ای در سطح عالم به ملاحظه نمی رسد اما چه می شود که اینهمه مقادیر بی حساب کالاهای تولید می شوند اما برای رفع حوائج محتاجان (صرف کننده گان) عرضه نمی گردد؛ و این مسئله یکی از دلایل فقر در جامعه انسانی به شمار می رود.

اگر منابع اقتصادی یعنی منابع طبیعی؛ منابع انسانی و سرمایه و تکنولوژی عامل رشد اقتصادی جوامع انسانی اند، اگر هر ملتی سرزمینی دارد و مردم هر سرزمین منابع انسانی برای کار و تولید و مدیریت اقتصادی اند و اگر منابع طبیعی مختلف با مقادیر بسیار در هر مملکت وجود دارد، بدون شک حداقل سرمایه ابتدایی و تکنولوژی ابتدایی و پیشرفت در هر شرایطی به اختیار همه ملت های کوچک و بزرگ برای تولید نیازمندی های اولیه ایشان قرار دارد و یا امکان دسترسی به آن از طرق مختلف ناممکن نیست.

با توجه به حضور و وجود این عناصر مهم به عنوان منابع اقتصادی در هر سرزمین چه عامل است که نیرو های بشری اکثرًا عاطل و بیکاره می مانند، منابع طبیعی مورد استخراج و بهره برداری قرار نمی گیرند و از سرمایه های ابتدایی و تکنولوژی قابل دسترس استفاده ای نمی شود که دست کم یک جامعه به خود کفایی غذایی برسد؟

قسمی که دیده می شود مشکل فعلی فقر در جهان بیشتر زاده عوامل سیاسی، استخباراتی و نظامی ایست که قدرت ها و دولت ها آنرا بر ملت های دنیا تحمیل می نمایند. زیرا عوامل دیگر ایجاد فقر چون حوادث طبیعی، بیکاری، تنبی، محدودیت منابع اقتصادی و کمبود قوای بشری، فقدان مدیریت اقتصادی و سایر عوامل اجتماعی قابل جبران است.

مدیریت اقتصادی نیز یکی از عوامل تولید به شمار می رود. برای این عامل هم ظرفیت های مناسب در هر کشور به تناسب تحصیل یافته گان و متخصصین مدیریت دیده می شود و امکان تربیت کادر های مدیریت در میان بشریت با توجه به امکانات گسترده تحصیلات عالی در سطح دنیا به هر کشور میسر است. چنانکه دکتور طهماسب محتشم دولت شاهی در زمینه چنین اشاره می کند: «البته در دنیای امروز (مدیریت) نیز عامل اصلی تولید تلقی میشود»^(۲۴).

باید دانست که در شرایط کنونی فقدان و یا کمبود کالاهای مورد نیاز انسان ها به عنوان یک معضله و یک عامل اساسی فقر پذیرفته نمی شود. زیرا بشریت مشکل تولید ندارد و حتی میتوان گفت که تولیدات بیشتر از نیاز بشریت صورت می گیرد. اگر چه جمع آوری احصائی دقیق و کامل تولیدات جهانی برای ما امری متذر و حتی ناممکن است اما می تواند ما را برای درک حجم کلی تولیدات جهانی بر مبنای برخی شواهد عینی و ذهنی قادر سازد که قرین به واقعیت باشد.

بر اساس همچو قیاس های عینی عقلی و منطقی می توان گفت که اکثرًا تولیدات جهانی در طول هر سال در بسیاری زمینه ها بیشتر از نیازمندی های هر کشور و حتی اضافه تر از احتیاجات کشورهای دیگر نیز هست. چنانچه اگر ذخایر کالاهای غذایی و صنعتی جهان موجودی گردد هر فرد، هر خانواده و هر نهاد اجتماعی و بالآخره هر دولت به منظور حفظ ماتقدم بخشی از تولیدات شانرا همه ساله علاوه بر مصارف هر ساله و صدور به دیگر کشورها ذخیره می نمایند تا در ایام جنگ و قحطی و غیره حوادث ناگوار طبیعی یا سیاسی نظامی به مصرف برسانند.

طوریکه ابزارها، گدام ها و سایر ذخیره گاه های کالاهای غذایی و صنعتی جهان همین اکنون مملو از مقادیر چشمگیر کالاهای مورد نیاز اند که هر بار با گذشت زمان مصرف این مواد همه را به زیاله دانی ها و یا بحرها می ریزند.

انگیزه های اینگونه تولیدات بیش از نیاز بیشتر حرص و آز و مقاصد رفع نیازمندی های موجود، تجارت و جلب منفعت و یا آماده گی برای مبارزه با حوادث طبیعی و یا

نگاهی کلی بر عوامل اصلی فقر

به طور خاص در قرون اخیر که اکثریت دول جهان در بین قدرت های بزرگ انتی و اقتصادی دنیا به نحوی تقسیم گردیده و ملل مظلوم جهان از آزادی، استقلال و حاکمیت ملی شان محروم گشته اند عوامل اصلی فقر را از این زاویه تحلیل و مطالعه باید کرد.

چه مطالعه و تبیغ عوامل طبیعی فقر بدون توجه به عوامل عینی سیاسی، نظامی و استخاراتی آن موجب اغفالگری توده های انسانی از درک حقایق عینی زمان و جهان می گردد و راه حل این بليه بزرگ سیاسی، اقتصادی را از نظر دانشمندان و ملت ها پنهان و دشوار می سازد. یعنی به جای آنکه برای حل مشکلات اقتصادی بشریت طرح های بیدارگرانه دفع عوامل و بليات جنگ، تجاوز، استعمار و استثمار را پيشنهاد نمایند بر عکس افکار عامه را به مسایلی معطوف می سازند که امروز به حیث عوامل اصلی فقر به شمار نمی آیند.

ريشه يابی فقر حاکم بر جهان ما تنها در عوامل طبیعی فقر میسر نیست، بلکه مطالعه عوامل دیگر چون نارسایی سیستم های حاکم اقتصادی، جنگ ها، اعمال سیاست های استعماری اقتصادی و تحريم های ناروا، ضعف های اخلاقی و ايماني رهبری دولت ها، تجاوز و اشغالگری ها، نبود آزادی و استقلال، تولید اسلحه اتمی مرگبار و مسابقات تسلیحاتی قدرت ها، نبود یا کمبود ايمان و روحیه عدالت پروری در میان بشریت مخصوصاً ابر قدرت ها به عنوان فاکتور های مهم و اساسی در امر توسعه فقر باید مورد توجه قرار گیرند. ادامه دارد...

ماخذ:

- ۱- قرآنکریم سوره، البقره، ابراهیم، النمل، اعراف و اسراء .
- ۲- بيان، سیدجان دکتور، ترجمه: احمدی، رحمت الله، درمان فقر از نگاه قرانکریم، چاپ، بنگاه انتشارات میوند، کابل: سال ۱۳۸۸ .
- ۳- محشی دولت شاهی طهماسب، مبانی علم اقتصاد، چاپ- بیست و سوم، انتشارات خجسته، تهران: سال ۱۳۸۳ .
- ۴- احمد خشاب داکتر و کرم حبیب برسوم، علم الاجتماع، جلد ۲ .
- ۵- کرمی، محمد مهدی، نبی زاده، پورمند، مبانی فقهی اقتصاد اسلامی، تهران: سال ۱۳۸۱ .
- ۶- دراسات فی نهج البلاغه تأليف / محمد المهدی شمس الدین، الإمام علی: روایت نهج البلاغه ترتیب و تقدیم جورج جرداق .

در گذشته فقر را زاده کسالت و تنبی می دانستند اما اکنون این نظر تغییر کرده است و آنرا به مثابه یک مشکل اجتماعی تلقی می نمایند (۴: ۱۹۴).

برخی نظریات و تیوری ها که در حوزه عوامل مادی فقر از دیده علمای اقتصاد ابراز شده و می شود تنها در شرایط طبیعی و عادی قابل قبول اند. اما زمانیکه پای ظلم، استعمار، استعمار و اشغالگری ها بر مبنای سیاست های فاسد اقتصادی دول زورگو، جنگ افروز و متجاوز در هر گوش دنیا به میان میآید، دیگر عوامل طبیعی و مادی فقر را به عنوان عوامل اساسی آن نباید بر زبان آورد. اسباب فقر را دکتور سید جان بیان چنین اظهار میدارد :

اول - اسباب ذاتی: سبب مذکور مربوط به خود شخص از لحاظ تصرفات، کفایت و امکاناتش می باشد.

دوم - اسباب خارجی: به جامعه و شرایط کار در آن و محول شخص و حالات خارجی شخص مربوط می شود.
اسباب خارجی به نوبه خود به دو دسته تقسیم می شوند:

الف - اسباب اجتماعی: به خود شخص مربوط نبوده بلکه مربوط کسانیست که با او زندگی می نمایند یا مربوط جامعه ایست ناشی از قانون و سیستم غلط و زشتی که در آن حکمفرماست.

ب - اسباب طبیعی: آنست که مربوط اراده بشر نبوده بلکه از جانب خداوند متعال می باشد مانند مرگ، بیماری، زلزله، آتش فشان ها و غیره (۲: ص ۱۸).

تمویل مالی و قرضه های غضنفر بانک
تجارت و اقتصاد شما را استحکام و رونق می بخشد

دفتر مرکزی: ۸۷۷ سرگ عمومی شیرپور، کابل - افغانستان

☎ +93 (0)707 786 786 ☎ +93 (0)798786786 ☎ +93 (0)79 786 00 79
info@ghazanfarbank.com / www.ghazanfarbank.com

سرمحقق شیرعلی تزری

نقش سیاست حمایوی دولت در افزایش تولیدات داخلی

ساختن زمینه بیشتر اشتغال، کاهش بیکاری ، تنوع در صنایع ملی ، انباشت سرمایه ، حفظ منابع داخلی، تأمین و ارتقای توان اقتصاد ملی و بالاخره ایجاد یک اقتصاد ملی متکی بخود ضروری است. (۶۵۴:۶) به عقیده ایشان اعمال سیاست های حمایوی میتواند شرایط لازم را جهت رشد و توسعه صنایع نوپای داخلی فراهم سازد.

طرفداران سیاست حمایوی، سیستم آزادی مبادله را یک وسیله تفوق اقتصادی کشور های پیشرفته صنعتی بر کشور های در حال رشد می دانند، زیرا اعمال سیاست آزادی مبادله به کشور های صنعتی اجازه می دهد که مواد خام اولیه را به قیمت نازل از کشور هایی که صنعت شان توسعه نیافته است بخرند و بعداً کالا های کار تمام صنعتی خود را به قیمت بلند بالای شان بفروشند، بر عکس به نظر مخالفین سیاست حمایوی، این سیاست، همیستگی بین المللی را به مخاطره می اندازد، حسن رقابت را از بین می برد، امتیازات و انحصارات را توسعه میدهد، قیمت تولیدات صنایع مورد حمایت را بالا می برد که بار همه این دشواری ها بر دوش مستهلك و مصرف کننده تحمیل می شود. در حالیکه آزادی مبادله با عث تقسیم کار و تخصص بین المللی شده، رقابت را آسان ساخته و در نتیجه توان نو آوری و ابتکار را در سطح ملی و بین المللی تقویت می نماید، بازار خرید و فروش را گسترش می دهد، قیمت تمام شد و در نتیجه قیمت

مالک جهان از لحاظ توان تولیدی، امکانات تکنیکی و ثروت های طبیعی به همدیگر در شرایط مساوی رشد و توسعه قرار ندارند، لذا سیاست اقتصادی واحدی را به متابه نسخه شفا بخش همگانی نیز نمی توانند به کار گیرند. برای آنده از کشور هایی که در وضعیت مساعد رشد و توسعه قرار دارند سیاست درهای باز تجاری مفید پنداشته شده و برای آنده از کشور های عقب مانده مانند افغانستان که تازه می خواهند به سوی رشد و توسعه اقتصادی گام بردارند و همزمان زراعت و صنایع خود را رشد و توسعه دهند استقرار یک سیستم حمایوی امری لازمی به حساب می آید. برای وضاحت موضوع لازم است تا پیش از همه ضرورت و نحوه اعمال سیاست حمایوی در روشنایی نظریات موافقین و مخالفین این سیاست به تحقیق گرفته شود و اینکه این سیاست در افغانستان چه اثراتی می تواند داشته باشد توضیح گردد.

دو اقتصاد دان امریکایی به نامهای هنری کری (Henry Carey) و سایمون پاتن (Simon N.Patten) چار چوب خاصی را جهت حمایت از صنایع داخلی و کنترول واردات ارایه کردند این دو اقتصاد دان معتقد بودند که اعمال سیاست های حمایوی بخاطر تشویق و رشد صنایع نوزاد داخلی، مساعد

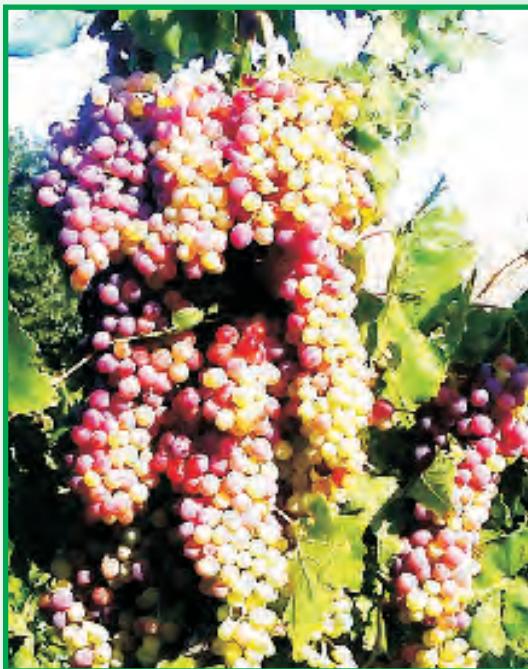

نقش سیاست حمایوی دولت در افزایش تولیدات داخلی

های خود را چنان افزایش دهند که بتوانند بدون ایجاد محدودیت برای واردات در بازار رقابت کنند. برای جلوگیری از ورود کالا های خارجی ایجاد موانعی که باید روی دست گرفت قابل توضیح است:

یکی از موانع، وضع تعریفه های گمرکی بلند بر امتعه وارداتی که زمینه تولید آن در داخل آماده است می باشد. (تعریفه گمرکی مالیاتی است که پس از ورود کالا به مرز های ملی یک کشور وضع می گردد.)^(۵۳۳۵)

هرگاه با اخذ این مالیات قیمت کالا های وارداتی از قیمت کالا های مشابه داخلی که دارای عین کیفیت باشند بیشتر گردد، تقاضا برای خرید کالای وارداتی کاهش میابد. لآن گاهی ممکن است از طریق وضع تعریفه گمرکی در ورود کالای وارداتی تقليل به عمل نیاید یعنی فشار تقاضا به حدی باشد که با وجود وضع تعریفه های سنگین باز هم مقادیر زیادی کالا وارد کشور شود و کشور را از لحاظ اسعاری در مضیقه قرار دهد. در این صورت دولت ها برای مقابله با کمبود اسعار و فشار واردات به سهمیه بندی متولّ میشنوند. بدین معنی که مقدار ورود کالای مشخص از طرف دولت تعیین میگردد و از ورود اضافی آن جلوگیری بعمل میآید. روش هایی که در این مورد بکار میروند

ها کاهش میابند که این امر موجب رفاه بیشتری برای مصرف کننده گان می شود. خلاصه اینکه به عقیده آنها آزادی مبادله کم و بیش به همه نفع می رساند در حالیکه حمایت به عده ای محدودی فایده می رساند. لآن طرفداران سیاست حمایوی دلایل خود را چنین ابراز می نمایند:

- کشور هایی که متکی به واردات هستند، در صورت بروز حادث، مانند: جنگ، اقتصاد شان فلنج خواهد شد، بنابرین هر کشوری باید با اتخاذ سیاست حمایوی به خاطر حفظ استقلال اقتصادی بعضی کالا های مورد ضرورت خود را در داخل کشور خویش تولید کند.
- در بعضی از کشور ها به نسبت بلند بودن سطح دستمزد ها قیمت تمام شد محصولات بیشتر گردیده و در نتیجه قیمت کالا ها نیز بلند می رود لذا کشور ها جهت رقابت با کالا های ارزان خارجی که با سیاست دینگ (فروش محصول در خارج یک کشور به قیمت نازل تر از قیمت تمام شد آن) نیز همراست آنها سیاست حمایوی را لازمی می دانند.

همانطوری که اطفال نوزاد به حمایت والدین نیاز دارند در کشور های رو به توسعه و بحران زده مثل افغانستان صنایع نوزاد داخلی که در آغاز به علت عدم دسترسی به تکالوژی مدرن، کمبود ظرفیت کاری (کمبود نیروی کار ماهر و متخصص)، بیروکراسی و ضعف اداره، بالا بودن قیمت تمام شد و همچنین پائین بودن کیفیت محصولات نمی توانند با صنایع خارجی رقابت کنند نیز به حمایت نیازمند اند که باید از طریق حمایت های گمرکی در مقابل رقابت جهانی به طور مؤقت تا رسیدن صنایع نوزاد داخلی به مرحله بلوغ مورد حمایت قرار گیرند تا در بلند مدت کارا گردیده و در مقابل رقابت های خارجی ایستاده گی کنند. اما به محض اینکه کشور از لحاظ اقتصادی قوی و قادر به رقابت شد بازگشت به آزادی داد و ستد لازمه توسعه تجارت و مبادله بین المللی می باشد. بنابرین اگر موقتاً از طریق وضع تعریفه های گمرکی و سهمیه بندی بر واردات محدودیت ایجاد شود، تولید کننده گان داخلی فرصت خواهد یافت تا کار

نقش سیاست حمایوی دولت در افزایش تولیدات داخلی

شرکت ایتالیایی برای توسعه معادن و بهسازی راه آهن خود منعقد کرد و شرکت ایتالیایی توافق کرد از چین ذغال سنگ بخرد. (۳۳۱۵) اینجاست که با افزایش صادرات و کاهش واردات اگر بیلانس تجارت منفی باشد به سوی تعادل میلان می نماید و در پهلوی آن فعالیت های تولید کننده گان داخلی گسترش میابد و مبلغ قابل ملاحظه از اسعار کشور که در بدл واردات پرداخت می شود به سوی سرمایه گذاری داخلی سوق گردیده و در نتیجه اشتغال افزایش میابد.

یکی دیگر از سیاست های حمایوی سبسایدی (یارانه) است که بعضی از کشور ها به منظور افزایش صادرات و خارج کردن رقیب از بازار به کالای صادراتی خویش سبسایدی پرداخت می نمایند و در چنین وضعی کشور های رقیب به خاطر اینکه کالا های داخلی بتواند با کالا های مشابه خارجی که به وسیله دولت های شان سبسایدی میگردد اقدام به وضع تعرفه های گمرکی به کالا های وارداتی می کنند.

اتخاذ سیاست حمایوی در بسیاری از موقع به خاطر احتیاج یک ملت به پیشرفت و توسعه و با برقراری توازن بیلانس تادیات و امور مانند آن منطقی است. بنابرین آنچه مهم است ایجاد هماهنگی بین سیاست های ملی در زمینه تجارت بین المللی و هوشیاری به تشخیص موارد حمایت، حدود، مدت و چگونگی اعمال آنست بدین معنی که با اجرای این سیاست

باید بتوان میزان بیشتری از عاید ملی را پس انداز کرد و آنرا در مسیر تشكیل سرمایه به شکل افزایش واردات کالا های سرمایه ای قرار داد. لذا توأم با سیاست محدود کردن ورود بعضی از کالا های مصرفی و بخصوص کالا های تجملی،

اینست که دولت برای مدت زمان مشخص مقدار حد اکثر، برای واردات هر گروه کالا تعیین نماید و اجازه ورود بیشتر آنرا نمیدهد، دیگر اینکه سهمیه بندی ممکن است از طریق تعرفه های گمرکی صورت گیرد؛ مثلاً: تا حد معینی از واردات با تعرفه گمرکی مناسب و بر بیشتر از آن حد، تعرفه گمرکی سنگین تری وضع میگردد. (۶۱۵۵)

نکته مهم و قابل تذکر اینست که تعرفه گمرکی و سهمیه بندی تاثیرات متفاوت بر اقتصاد می گذارند. تعرفه به طور مستقیم موجب افزایش قیمت کالا های وارداتی می شود و به طور غیر مستقیم بر مقدار عرضه اثر می گذارد. در حالیکه سهمیه بندی به طور مستقیم بر مقدار عرضه کالای وارداتی در داخل اثر می گذارد و به طور غیر مستقیم بر قیمت کالا تأثیر می کند. لاکن در هر دو حالت قیمت کالای وارداتی افزایش و مقدار عرضه آن کاهش میابد. در نتیجه با وضع تعرفه های گمرکی اولاً قیمت کالا ها در داخل افزایش میابد که این خود موجب جلب سرمایه های خارجی می شود، دوم اینکه واردات کالاها کاهش میابد و در چنین وضع کشور های صادر کننده به ایجاد موسسه در داخل کشور ترغیب می شوند.

راه دیگری حمایت از تولیدات داخلی بازار یابی برای امتعه تولید شده داخلی می باشد تا بر مبنی آن امتعه تولید شده به خوبی به فروش رسیده و زمینه تولید بیشتر آن مهیا گردد. به همین ترتیب یک راه هم زمینه سازی صدور امتعه تولیدی داخلی به خارج از طریق خرید مجدد می باشد که (براساس آن قرارداد جدا از قرارداد فروش کارخانه، فروشنده توافق می کنند که بخشی از محصولات تولید شده به وسیله کارخانه را تا حد اکثر ۲۵ سال خریداری کند؛ به طور مثال: چین قراردادی با

نقش سیاست حمایوی دولت در افزایش تولیدات داخلی

این سیاست را صد درصد عملی نمی کند. بلکه تجارت را با کشور های خارجی بر اساس ضرورت های عینی و حفظ منافع ملی سر و سامان می دهد، باید توجه داشت که مردم به کدام جنس به چه پیمانه و به کدام کیفیت ضرورت دارند و کدام اجتناس امکان تولید آن بیشتر و بهتر در داخل کشور آماده است تا مورد حمایت دولت قرار گیرند. خلاصه اینکه نباید بازارهای خود را بر روی کالاهای کشور های صنعتی طوری باز کنیم که برای اید یک کشور مصرفی و مستهلك باقی مانده و هیچ گامی به سوی رشد تولیدات خود بر نداریم در حالیکه آنها بازار های خود را در مقابل امتعه تولیدی ما تحت حمایت قرار می دهند. لذا بدون سیاست حمایوی دولت، بازسازی زراعت و صنایع و سایر رشته های اقتصادی ناممکن بوده و این هدف و آرزو که تولیدات ما بتواند صادرات را افزایش داده و بیلانس تجارت را متوازن سازد در سطح یک آرمان باقی خواهد ماند.

ماخذ:

- ۱ آرام، امین، راه های حمایت از صنایع ملی، مجله اقتصاد شماره دوم، دور دوم، سال سوم، جوزا و سلطان ۱۳۸۳
- ۲ باقر، قدیری، کلیات علم اقتصاد، تهران: ۱۳۷۹
- ۳ دنی میرز و دیگران، دوره کامل علم اقتصاد، ترجمه: مهدی تقی و دیگران، تهران: کوهسار، ۱۳۸۱
- ۴ روزنامه انبیس، دوشنبه، ۱۵ تور ۱۳۸۶
- ۵ فرجی، یوسف، کلیات علم اقتصاد، تهران: ۱۳۸۴
- ۶ قره باغیان، مرتضی، فرهنگ اقتصاد و بازرگانی، موسسه خدمات فرهنگی، چاپ دوم، ۱۳۷۶

سیاست مشابهی به منظور محدودیت تولیدات داخلی و مصرف آن کالا ها اعمال گردد. خلاصه اینکه با اعمال سیاست وارداتی، دولت می تواند فعالیت های تولیدی جامعه را هدایت و با وضع حقوق و عوارض گمرکی آنها را از گزند رقابت کالا های خارجی مسئون نگهداشد و در عین حال از حصول عواید سرشاری برخوردار گردد. از همین سبب است که در کشور های عقب مانده و رو به توسعه دولت ها برای حمایت از صنایع نوزاد و تازه کار خوبیش و رشد محصولات داخلی به خاطر به دست آوردن عاید و مسئون نگهداشت تولیدات داخلی در برابر رقابت کالا های خارجی تعریف های نسبتاً سنتیگین را وضع می کنند.

از آنچه گفته آمدیم به این نتیجه می رسیم که جهت رسیدن به خود کفایی و توسعه، صنایع نوزاد افغانستان باید حمایت شوند تا توان رقابت با محصولات مشابه خارجی را پیدا نمایند، زیرا اگر دولت در این برده خاص زمانی از صنایع نو پای کشور حمایت نکند هر گز به خود کفایی دست نیافتد و افغانستان یک کشور مستهلك و عقب مانده متکی به واردات باقی خواهد ماند و زمینه رشد زراعت و صنایع مهیا نشده و توان رقابت را با تولیدات کشور های پیشرفته صنعتی پیدا نخواهد کرد. سیاست در های باز با عث از بین رفتن ده ها فابریکه و موسسه تازه کار خود و بزرگ بوت دوزی، خیاطی، موبيل سازی و حتی قالین بافی کشور ما گردیده است. که این سیاست در حقیقت ضربه محکمی است بر رشد تولیدات داخلی و سکتور خصوصی کشور ما زیرا همه سرمایه های کشور به سوی تجارت رو آورده و تا زمانیکه قسمتی از این سرمایه بی تجارتی به سوی تولید سوق نگردد مبارزه با فقر، بیکاری، فساد اداری ناممکن بوده و رسیدن به خود کفایی خواب و خیال بیش نخواهد بود. این بدان معنی است که برای توسعه اقتصادی لازم است تا به سکتور تولیدی توجه جدی مبذول گردد، زیرا یکی از عوامل رشد و توسعه اقتصادی کاهش فقر، محدود یا حد اقل کاهش بیکاری می باشد که نایل شدن به این مامول فقط از طریق رشد سکتور تولیدی ممکن می باشد.

سیاست در های باز بدون هیچ گونه کنترول و بدون در نظر داشت نیازمندی های عینی جامعه مفید نبوده و هیچ دولتی

خپرنوال عبدالحکیم رامیار

بازار

پیسو او د هغه بازارونو ته لنده کته

(Exchange). د معمول په توګه د یوه هېواد ملي پیسې د هېواد د نه چارو کې کارول کېږي، او اسعار د نور هېوادونو د خدمتونو او کالیو د واردولو له پاره. د پېلکې په توګه افغانی زموږ ملی پیسے ده او نورې توپې پیسې د پاکستانی او هندی روپیونه نیولې تر ایرانی تومان، امریکایی دالر، اروپایی یورو او نور، زموږ له پاره اسعار ګټل کېږي. چې د نورو هېوادونو له پاره هم ورته حالت په نظر کې نیول کېږي. په اوس وخت کې ممکن د هر هېواد د پیسو په بازار کې، که لوی اوی او یا کوچنۍ د نورو هېوادونو پیسې پیدا او تبادله شي. اما دا چې امریکایی دالر، اروپایی یورو، انگلیسي پونډ او ځینې نور د نړۍ په ګوت ګوت او د تولو هېوادونو په پولی بازارونو کې موندلای او تبادله کولای شو، اما افغانی، پاکستانی روپی او یا هم ایرانی تومان پرته د سیمې د خوازونو خڅه بل خای نشي ترلاسه کېدای او یا پې خوک نه اخلي علت پې دادی چې ذکر شوې وروستي درې پیسې کم ارزښته پیسې دی او نړیوال اهمیت او چلنډنه لري.

همداراز بازار (Market) د توکو او خدمتونو د عرضې او تقاضا یو خای کېدو او ترسره کېدو ته ویل کېږي. دا عمل کېدای شي په یوه ټاکلې خای کې تر سره شي یانې چې بازار یو ټاکلې خای وي او یا هم دا راکړه ورکړه د ټلفون، تلکراف، انترنټ او یا کومې بلې وسیله له لارې ترسره شي. بازار ډېر ډولونه او بنې لري چې د خای، موضوع، د موضوع د کچې او د کړنو د خرنګوالي په نظر کې نیلو سره یو له بله توپیر مومي؛ لکه د پیسو بازار، د سرمایي بازار، د ونیو بازار، د کالیو بازار د سیالیو بازار او نور.

د پیسو بازار، هغه بازار ته ویل کېږي چې وګړي، بانکونه، دولت او نور بنسټونه او مؤسسي، له هغې خڅه خپل نه مهاله پولي مالي اړتیاوې پوره کوي وګړي او سازمانونه په کښې د اسعارو پېر او پلور کوي. ځینې خپل اسعار د بې

د انساني ژوند د اړیکو په توګه کې اقتصادي اړیکې لویه برخه لري. خرنګه چې هېوادونه د خپل او مکاناتو خڅه په کار اخیستني کالې، خدمتونه او د تولید عوامل تولیدوي او په خپلې د کارولو ترڅنګ پې نورو هېوادونو ته هم صادر وي.

همدا راز هېوادونه د پلابیلو لاملونو له امله نشي کولاي چې د ضرورت وړیوں توکي تولید کړي، نو مجبور دي هغه د نورو هېوادونو خڅه وارد کړي. یانې چې په دې توګه اړیکې منځته راخي له دې کبله چې په اوس وخت کې د پخوا پرخلاف د کالیو او خدمتونو راکړه وکړه، توکي په توکي نه تر سره کېږي بلکې د هغه په خاطر د یوې بلې وسیله چې پیسې دی کار اخیستل کېږي نو په دې لیکته کې د پیسو او د هغه اړوند موضوعاتو په باب یو خې معلوماتو وړاندې کېږي.

پیسې (Money) هر هغه شي ته ویل کېږي چې د کالیو او خدمتونو د راکړې ورکړې په خاطر د یوې وسیله په توګه وکارول شي او د تولو له پاره د منلو وړووي. هرې پیسې باید د حساب کولو د وسیله، د پرداخت د وسیله او د ارزشت د زیرمه کولو خانګړتیاو لري.

په هر هېواد کې په توپیزه توګه دوہ چوله پیسې په دوران کې وي؛ ملي پیسې او باندې پیسې (Foreign

پیسو او د هغه بازارونو ته لنده کته

کسان او بنستونه چې د لنډ مهال له پاره یوه اندازه پیسو ته ضرورت لري.

زمونبر د هبودا په پلازمینه کابل کې د شهرزاده سرای او د بنار په نورو سیمه کې د هغه اړوند خانګۍ پولی بازار دی چې د ډپر پخوا خڅه په هغه کې د پیسو اړونده راکړي ورکړي او معاملې ترسره کېږي. پولی بازار دوګوو متشبیثنو او کاروباریانو له پاره د بېښو مالي او پولی اړتیاوو د بیسا کولو په خاطر اړین مکانیزم شمېرل کېږي. مرکزی بانک خپل لنډ مهال بها لرونکي او د پور پانې چې تاکله نکتنه لري په دې بازار کې پلوري ترڅو په ټولنه کې د اقتصادي کاروبار خڅه زیاتې په دوران کې پیسو راتولې کړي او د ضرورت خڅه د زیاتو پیسو یانې پېرسوب (تورم) مخه ونسی. کېدای شي د مرکزی بانک دا راز پانې چې تر ډپره پې نومه پانې دی خو واري خرڅې او لاس په لاس شي. او د هغه د وروستی نېټې په رارسپدو سره درلودونکي پې صادردونکي (مرکزی بانک) ته مراجعه کوي او خپل پور لاسته راوړي.

له هغه خایه چې په هر سوداګریز بانک کې تر ډپره موجودې پیسو د خلکو دسپارنو او سپما پیسو دي نو د معمول په توګه هر سوداګریز بانک د ورځیو احتمالي اړتیاوو او د مشتریانو غوبنتو ته د څوتاب ویلو په خاطر د قانون پر بنا یوه تاکله اندازه پیسو له خانه سره ساتي. ډیر وختونه داسې پېښیرې چې په بانک کې ډپری پیسو سپما شي. له دې کبله چې بانک د هغې به مقابله کې ګټه ورکوي، نو په بانک کې د هغوي راکډې ساتل پر بانک باندې یو اضافې مصرف تحمیلوي. بانک دا اضافې پیسو دې بازار ته عرضه کوي (په اصطلاح نورو ته پور ورکوي) او په بدل کې پې ګټه ترلاسه کوي. او کله چې همدا بانک په خپله د نغدو پیسو د کمنېت

د ټیټبدو د ډار له کبله خرڅوي او خینې هم په وروسته کې د هغه دبیو د لوړیدو په اميد پېږي. په بل عبارت پولی بازار هغه بازار ته ويل کېږي چې تر ډیره په کښې هغه مالي ابزار (اسناد) چې کم رسک لري او ژر په نغدو پیسو بدلبدي شي تبادله کېږي.

له دې کبله چې په یوه هبودا کې د ملي پیسو سرېږه اسعارو ته هم اړتیاوی نو د هر هبودا د شرایطو او خانګړنو سره سم ددې دوو ډول پیسو بازارونه سره یو خای او یا هم بېل وي. د اسعارو بازار (Foreign Exchange Market) هغه بازار ته ويل کېږي چې د اسعارو پېر او پلور په کښې تر سره شي. دې بازار ته په لنډه بنه Forex کلمه هم کارول کېږي همداراز (Retail forex) او (FX) هم ورته واي.

د پیسو د بازار د اهمو بنستونو خڅه د مرکزی بانک نه علاوه د نورو بانکي او مالي واسطه لکه: سوداګریز بانکونو او غير بانکي اعتبار ورکونکې مؤسسو خڅه نوم اخیستلاي شو، چې تر خنګ یې تجارتی شرکتونه، دولت، د پانګونو صندوقونه، دلالان او معامله کونکي هم په کښې فعالیت کوي او د مالي ابزارو (Financial instrument) په کار و بار بوخت دې. مالي وسیله (ابزار) هغه سندونو ته ويل کېږي چې درلودونکي پې وکولای شي چې د خرڅولو او یا بل چاته د لېردو لو له لارې په هغه کې درج مالي زېرمې ژر تر ژره ترلاسه کړي لکه بها لرونکې پانې،

د پورپانې او د بانکي سپارنو سندونه.

همدا راز په پولی بازارونو کې کاروباریان هغه کسان او مرکزونه دي چې خینې پې مازادې

پیسو لري او غواړي دا زېرمې د مالي لنډ مهاله زېرمو نیازمندانو او غوبنتونکو ته عرضه کړي او بل هغه

تيلفون، انترنت او نورو په واسطه تر سره کېري. چې د خلاصيدو او تړل کېدو (دېپل او ختم) وخت او نېينه نه لري بلکې په نړۍ کې د وختونو د تفاوت له امله د ټولې نړۍ په کچه تل، شې او ورڅه فعاله وي او تبادله په کې صورت نسي.

په هر ټولې بازار کې د پلاپلو هېوادنو پيسې تبادله کېري، نو. د ملي پيسو په واحد باندي د ټولې باندنه پيسې پې ته د هغه پيسى نرڅه وايي. يا په بل عبارت د دوو پيسو بيه سره پرته کول د اسعارو نرڅه ګټل کېري. د اسعارو د بدلو لو نرخونه د نړۍ په بازارونو کې په ټاکلي وخت اعلامېري. ددي اعلام له پاره د دوو روشنونو: مستقيم او غير مستقيم خڅه کار اخیستل کېري. کله چې ویل کېري چې ټولې افغانی شی چې یو ډالر د ۵۰ افغانیو سره مساوی دی دا روش غير مستقيم روش ټولې. سره له دې چې د هری ملي پيسى ارزښت د نړیوالو معیارونو او بیلاپلو فکتورونو په نظر کې نیول سره د هغه هېواد د مرکزی بانک له خوا ټاکل کېري، خو د ټولې پيسې پر بلې پيسې د بدلو لو نرڅه (د مبادلې نرڅه) تر ډيره په بازار کې د عرضه او تقاضا له لاري ټاکل کېري. په همدي اساس وو چې زموږ په هېواد کې د ځښو نورو لاملونو او د مرکزی بانک د مداخلې ترڅنګ په دې ۱۲ ټکلونو کې چې خارجي قووتونه په هېواد کې شتون درلود د افغانیو ارزښت د اسعارو په وړاندې کابو ثابت و. یانې له دې امله چې بهنیانو تر ډيره حده په ډالرو خريد کاوه او په دې توګه په بازار کې د اسعارو عرضه زیانه وه او تقاضاوې پې به نورماله بنه خواب کولې، نو د افغانی ارزښت هم ثبات درلود. اما کله چې خارجيان په کمپدو شول او هم نوري اسعاری سرچنې پر دولت باندې ودرې پدې یا چې د ډالرو عرضه په مارکېت کې کمه شوه د مرکزی بانک د هشو سره سره ورو، ورو د اسعارو ارزښت لور او زموږ د پيسو ارزښت را ټټ شو او د شپرو اوو میاشتو په ترڅ کې پې خه ناخه اهه افغانی د هر ډالر په مقابله کې خپل ارزښت له لاسه ورکړ.

سره مخامنځ شي نو بیا د همدي بازاره د ګټې په ورکولو پور اخلي دا دوران د بانکونو، وګرو او کاروباريانو ترمنځ دوام لري او د اقتصاد د ملي تمويل ټولې برخه جوړو. ددي بهير ژوندي بلګه په کابل بنار کې د بانکونو موټر دی چې سهار او مازدېگر د مسلحو ساتونکو په حضور کې د شهزاده سرای په دروازه کې د پيسو خڅه ډک او خالي کېري.

دا بهير او دوران یوازې بانکونو ته مختص نه دی بلکې ډير نور متشبنین، او ملي ټولې پېښتونه هم ددي بازار سره تپاو او اړیکې لري او ورځنې خپلې ملي او ټولې اړتیاوې ورځنې تمويلو.

نن ورڅه د نړیوالو بدلونونو او په تپه بیا د نړیوالو کېدو له امله اقتصادي اړیکو او نړیوالې سوداګرۍ بیساری پرمختګ کړي دی او په ترڅ کې په توګه بیلاپل اسعار او نورې ټولې وسیلې منځته راغې دی نو دې ضرورت اسعاری بازارونو ته هم زور ورکړي او په ډېرو اهموبنسټونو باندې تبدیل شوي دي.

د نن ورڅې د اسعارو بازارونه د نړۍ ډېر لوی ملي بازارونه دی چې هر ورڅ د دوو ترليونو ډالرو خڅه زیاتې معاملې په کې ترسره کېري ددي معاملو کجه هغه وخت بنه جوته کېري چې یوازې د نړیارک د بورس له بازار سره چې په ورڅ کې په کې شاو خوا ۲۵ میلیارد ډالره خارجي پيسې تبادله کېري، پرته شې.

د اسعارو په بازارونو کې د راکړې ورکړې کجه دونليو او دسلف بازارونو په نسبت ډېره زیاته ده. همدا راز د نړيو او سلف بازارونو پر خلاف چې د ټولې خانګړي اړګان یا ټولې مرکزی بانک له خوا اداره کېري د ملي بازارونو اداره د هېچا په غایره نه وي. دا بازار به اصطلاح د بانکونو ترمنځ بازار (Inter Bank Market) ګټل کېري د اوس وخت ډېري اقتصادي اړیکې او راکړې ورکړې د نویو ټکنالوژیو لکه

سویفت و نقش آن در تسريع انتقال پول

Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)

بلجیم با پشتیبانی ۲۲۹ بانک از ۱۵ کشور انجام شد. هدف از این مطالعات، تسهیل و ایجاد یک روش مشترک و استندرد برای نقل و انتقال پول در سطح بین‌المللی بوده است. سرانجام سویفت در سال ۱۹۷۴ در حضور اعضاء اصلی آن از ۱۷ کشور جهان و با ۵۰ مشتری بنیان گذاری شد.

در سال ۱۹۷۵ قوانین امنیتی و اعتباری سویفت وضع شد و اعضای مالی پشت صحته سویفت تعیین شدند. در این زمان ۵۱۸ مشتری از ۱۷ کشور عضو آن شدند ولی پیغام مالی رد و بدل نشد. در سال ۱۹۷۶ اولین مرکز عملیاتی سویفت راهاندازی شد، در سال ۱۹۷۷ آلبرت پرنس از بلجیم اولین پیغام را از طریق سویفت ارسال کرد در این زمان بالغ بر ۵۱۸ بانک تجاری در ۱۷ کشور عضو سویفت بودند و ۵۱۸ مشتری از ۲۲ کشور قریب به ۳/۴۰۰/۰۰۰ پیغام از طریق این شبکه ارسال کردند. در سال ۱۹۸۰ برای اولین بار سویفت به کشورهای آسیایی راه یافت. در قاره آسیا کشورهای هانگ کانگ و سنگاپور در این راستا پیشناز شدند و از طریق سویفت به مبادلات پولی پرداختند. در این سال سویفت در ۳۶ کشور فعال بود و حدود ۴۶/۹۰۰/۰۰۰ پیغام رد و بدل کرده بود.

در حال حاضر بیش از ۷۰۰۰ نهاد در ۱۹۷ کشور جهان عضو این شبکه می‌باشند. مقر

سیستم‌های الکترونیکی انتقال پول علاوه بر داخل کشور، در سطح بین‌المللی نیز از اهمیت ویژه برخوردار است، زیرا کشورهای پیشرفته اکثرًا برای انتقال پول سیستم‌های سنتی را کنار گذاشته از شیوه‌های الکترونیکی نقل و انتقال پول نظیر سویفت، ویسترن یونین و کارت‌های بانکی بین‌المللی استفاده می‌نمایند. بنابرین اگر ما خواسته باشیم که به کشورهای خارجی نقل و انتقالات پولی داشته باشیم، باید از سویفت و ویسترن یونین که خوشبختانه در حال حاضر اکثر بانک‌های کشور ما نیز با این سیستم‌ها مجهز هستند، استفاده نمائیم.

سویفت، یک شبکه ارتباط مالی بین‌البانکی در سطح بین‌المللی است که تسهیلات و خدمات ویژه را از طریق مراکز مالی یعنی بانک‌ها در سراسر دنیا ارائه می‌دهد، شبکه سویفت به صورت شرکت تعاونی اداره می‌شود و بانک‌های عضو در آن دارای سهام بوده و در منافع شبکه سهمیم هستند. به عبارت دیگر سویفت شبکه‌ای است که پیام‌های مالی میان کشورهای عضو را انتقال می‌دهد. یعنی افراد و موسسات می‌توانند از این طریق پرداخت‌های خود را انجام دهند. پس سویفت مطمئن ترین راه برای تبادل انواع پیام‌های مالی، حتی سفارش خرید و فروش به حساب می‌آید.

قبل از به وجود آمدن سویفت، مبادلات پولی در سطح بین‌المللی از امنیت، اطمینان و استندرد لازم برخوردار نبود. بنابراین در این زمینه خلاء وسیعی احساس می‌شد. به دنبال این ضرورت بررسی‌ها و مطالعات اولیه آن توسط اداره در مرکز

سویفت و نقش آن در تسريع انتقال پول

پیشگویی

با استفاده از شبکه های اختصاصی خود تاکنون از عهده این عمل به خوبی برآمده است. در ضمن تا به حال خبر یا گزارشی مبنی بر سوء استفاده از این شبکه دریافت و یا منتشر نشده است. از طرف دیگر این اعتبار امنیتی وقتی بیشتر می شود که بدانیم این شبکه متعلق به کشور خاصی نیست، بستگی به بالا بودن ارقام پیام های وارد و صادر کشور های عضو دارد.

خدماتی که توسط شبکه سویفت ارائه می شوند عبارتند از: حواله های بانکی، حواله های بدھکار و طلبکار، صورت حساب های بانکی، معاملات و تبدیل اسعار، اعتبارات اسنادی، معاملات سهام بین بانک ها و امثال آن، تنوغ خدمات متذکره که توسط سویفت ارائه می شود دامنه و وسعت کاربرد آن را مشخص می کند.

سویفت یک شبکه مطمئن برای مؤسساتی است که عضو آن هستند. بر طبق شرایط و قوانین سویفت، اعضاء آن حتماً باید بانک یا مؤسسه مالی باشد و از مؤسسه سویفت امتیاز خریداری کرده باشند.

قابل یادآورست که غضنفر بانک نیز عضو شبکه جهانی سویفت می باشد و در یازده نمایندگی در جهت انتقال پول آماده خدمت به مشتریان خویش می باشد.

اصلی آن در کشور بلجیم می باشد، کشورهای، آمریکا، هالند، هانگ کانگ و انگلستان نیز به عنوان مراکز پشتیبانی مشتریان در این شبکه فعالیت دارند.

امروزه اهمیت سویفت به حدی است که شاید بتوان گفت بدون سویفت مبادلات و نقل و انتقالات پول در سطح بین المللی امکان پذیر نیست. و در صورت نبود سویفت تجارت بین المللی و مبادلات پولی بین المللی با مشکل جدی مواجه خواهد شد. سرعت و امنیت در امر انتقال پول در این شبکه از اهمیت ویژه بخوردار است. قبل از راه اندازی این شبکه تبادل پیغامهای مالی توسط تلکس انجام می شد و پیغامهای مالی با استفاده از برداشت دریافت کننده از پیام، تعبیر می شد. ولی اکنون با استفاده از استانداردهای سویفت، تعبیر و تفاسیر پیغامهای مالی کاملاً یکسان است. پیام ها پس از ارسال در کمتر از چند ثانیه به گیرنده آن خواهد رسید این روش باعث تسريع در نقل و انتقال پول شده است.

با توجه به اینکه رمز نگاری و رمزگشایی، تماماً به وسیله شبکه انجام می پذیرد مشتری نقشی در رمز نگاری و رمزگشایی آن ندارد این امر قابلیت اطمینان این شبکه را برای مشتریان آن رضایت بخش کرده است و مشتریان کاملاً به این شبکه اعتماد دارند. لازم به ذکر است با توجه به این که هم اکنون معاملات طلا هم از طریق این شبکه انجام می پذیرد، این امر روند گسترش سویفت را سریعتر نموده است.

خدمات سویفت باعث شده است که هزینه نقل و انتقال مالی بسیار کاهش یابد. این در حالی است که به استناد برآورد و نظریه کارشناسان فنی سویفت، هزینه سویفت کمتر از یک سوم هزینه مخابره پیام های مالی از طریق تلکس است. با وجود آن که حجم مبادلات مالی و سهام در سطح جهانی از طریق این شبکه بسیار زیاد است، از نظر امنیتی تا کنون با هیچگونه مشکلی مواجه نشده و

Internet Banking

غذنفر بانک در کامپیووتر شما

- مشتریان محترم میتوانند از این طریق ID های خویش را بررسی نمایند.
- تمام صورت حساب خویش را به صورت مفصل در صفحه کامپیووتر ملاحظه فرمایند.
- از وضعیت چک های خویش که آیا تا دیه گردیده ویا خیر، آگاهی کسب نمایند.

دفتر مرکزی:

۸۶۶ سرک عمومی شیرپور، کابل، افغانستان / صندوق پستی: ۵۵۹۸

mainbranch@ghazanfarbank.com .۷۹۸ ۷۸۴ ۷۸۴ / ۰۷۹۷ ۸۶۰۰۳

افغانستان سرزمین فرصت های بالقوه

زمینی و نبیوم و لسوالی خانشین ولايت هلمند به ارزش تقریبی ۸۹ میلیارد دالر، معادن مس عینک در ولايت لوگر، معدن مس در ولايت هرات به ارزش تقریبی ۲۹ میلیارد دالر، معادن مس و لسوالی بلخاب ولايت سریل و بسیاری معادن دیگر می باشد.

حکومت افغانستان در سال ۲۰۰۸ توانست معادن مس عینک در ولايت لوگر را که یکی از بزرگترین معادن جهان می باشد، به یک شرکت چینی با سرمایه گذاری ۲.۸ میلیارد دالر، بسپارد. این معدن سالانه ۴۰۰ میلیون دالر برای دولت عواید دارد و برای ۲۰ هزار نفر نیز زمینه کار ایجاد خواهد شد.

افغانستان در بخش زراعت نیز دارای ظرفیت های بالقوه می باشد. نیروی کار فعال در قریه جات، آب فراوان و خاک حاصلخیر فاکتورهایی هستند که می توانند باعث جذب سرمایه گذاری در این سکتور شوند، که این فاکتورها در این کشور به وفور یافت می شود. با توجه به افزایش تقاضای محصولات زراعی اورگانیک در جهان، تقاضا برای محصولات افغانی مخصوصاً میوه تازه و خشک روز به روز در حال افزایش است. ارقام اتفاق تجارت و صنایع افغانستان

افغانستان با داشتن منابع غنی طبیعی رو زمینی و زیر زمینی همچنان در فقر بسر می برد. به معنای دیگر افغانستان را می توان کشور ثروتمند بالقوه ولی با ملت فقیر نامید. این کشور دارای زمین های حاصلخیز با اقلیم مناسب و مردم با استعداد و زحمتکش، معادن گاز طبیعی، تیل، ذغال سنگ، سنگ مرمر، مس، کرومیت، طلق، روی، گوگرد، سرب، آهن و سنگ های قیمتی و نیمه قیمتی می باشد. به اساس گزارش بررسی و سروی

مشترک اداره جیولوژی ایالات متحده و وزارت معادن، مقدار تقریبی تیل افغانستان بالغ بر ۲۱.۵۵ میلیون بیلر، ۴۴.۷۶ میلیون مترمکعب گاز طبیعی و ۰.۹۱ میلیون مترمکعب گاز مایع در منطقه تریپول در غرب افغانستان برآورد شده است. علاوه این سروی این تیم نشان می دهد که افغانستان در دو حوزه افغان - تاجیک و آمو دریا در شمال کشور دارای ۱۵۹۶ میلیون بیلر تیل، ۱۵۶۸۷ میلیون مترمکعب گاز طبیعی و ۵۶۲ میلیون تن گاز مایع می باشد که از این مقدار، تیل بیشتر در حوزه افغان - تاجیک و گاز بیشتر در حوزه آمو دریا می باشد. به علاوه این سه حوزه نفتی، این کشور در حوزه های هلمند و کتوار (ولايت پكتیکا) نیز دارای مقادیر هنگفتی تیل و گاز می باشد که تا هنوز مقدار تقریبی آن برآورد نشده است.

تحقیقات متخصصین افغان و خارجی طی سالهای گذشته نشان می دهد که افغانستان در ۲۷ منطقه دارای منابع طبیعی و معادن بسیار غنی می باشد. معادن طلا و مس در منطقه زرکشان ولايت غزنی به ارزش تخمینی ۳۰ میلیارد دالر، معادن لیتیم در ولايات هرات، فراه، نیمروز و غزنی به ارزش تخمینی ۶۰ میلیارد دالر، معادن متال های نایاب

افغانستان سرزمین فرصت های بالقوه

خارجی ارائه می شوند. این شرکت ها به طور مستقیم و یا غیر مستقیم برای ۱۰۰ هزار نفر شغل ایجاد نموده است. میزان سرمایه گذاری در این سکتور ۱,۸۴۱,۷۳۶,۳۴۷.۵۲ دالر می باشد. همچنان ۴۵ شرکت انتربینتی توانسته است زمینه دسترسی دو میلیون نفر را به این خدمات مهیا سازد.

سکتور بانکداری نیز با رشد رویرو است. در حال حاضر نزدیک به ۱۷ بانک خصوصی و دولتی در افغانستان فعالیت می کند.

فروشگاه های زنجیره ای و عرضه خدمات و کالاهای باکیفیت نیز یکی دیگر از تقاضاهای مردم افغانستان است. در حال حاضر چند فروشگاه و تجارت های زنجیره ای در کشور وجود دارند ولی تکافوی تقاضای روزافزون جامعه را نمی کنند. این امر مستلزم سرمایه گذاری بیشتر است.

وجود داغمه جات باقی مانده از جنگ های داخلی، بازیافت پلاستیک، کاغذ و شیشه نیز ضرورت به سرمایه گذاری دارند. در حال حاضر اندک فابریکاتی در عرصه تولید مواد آهنه از داغمه جات کار می کنند ولی کفايت نیازهای داخلی کشور را نمی کنند. بنابراین ضرورت به سرمایه گذاری بیشتر در این زمینه می باشد.

موقعیت افغانستان به عنوان قلب آسیا این کشور را به عنوان پل ارتباطی بین کشورهای آسیایی میانه، مرکزی و جنوبی از یک طرف و میان شرق دور و اروپا از طرف دیگر، تبدیل نموده است. این موقعیت برای سکتور ترانسپورت، ترانزیت و تجارت کالا و خدمات نیز فرصت طلایی را به وجود آورده است. در حال حاضر زیربنه های مورد نیاز همچون سرک حلقوی افغانستان تکمیل شده و پروژه سرک شرق - غرب نیز در جریان است. علاوه اً افغانستان توانسته است تا عضویت خود را در سازمان بین المللی ترانسپورت جاده (TIR) تجدید نماید که با شروع این پروژه بزرگ ملی، صادرکنندگان می توانند کالاهای خود را به کشورهای عضو این سازمان به سهولت ترانزیت نمایند.

نشان دهنده افزایش ۳۰ فیصدی صادرات میوه تازه و خشک طی ۶ ماه اول سال ۱۳۹۱ در مقایسه با ۶ ماه اول سال ۱۳۹۰ می باشد. محصولات زراعتی افغانستان یکی از با ارزش ترین محصولات زراعتی جهان است. یک کیلو زعفران افغانی ۵ هزار دالر در بازارهای جهان به فروش می رسد. علاوه اً رشد زراعت می تواند مستقیم و یا غیر مستقیم سبب ایجاد هزاران فرصت شغلی دیگر شود. ایجاد سرداخانه ها و نگهداری مواد غذایی، پروسس مواد غذایی و بسته بندی آنها می توانند مثال هایی از این گونه باشند.

میزان تقاضا در سکتور ساختمان نیز در حال افزایش است. به اساس گزارش اداره حمایه از سرمایه گذاری (آسیا)، سرمایه گذاری در این سکتور نسبت به سایر سکتورها، بیشتر بوده و همچنان در حال افزایش است. با توجه به وجود پروژه های کلان دولتی، احیاء زیرساخت ها، شاهراه ها، ریل یا خط آهن، بندآب و تاسیسات دولتی، ساخت شهر جدید کابل، پروژه های دونرها و ساخت منازل رهایشی، پیش بینی می شود که میزان سرمایه گذاری در تولید و تورید مواد ساختمانی نیز افزایش یابد.

تقاضا برای خدمات مخابراتی و تکنالوژی معلوماتی در افغانستان نیز در حال افزایش است. در حال حاضر ۸۸ فیصد مردم به خدمات مخابراتی دسترسی دارند. در سال گذشته ۱.۹۲ میلیون نفر به مشتریان شرکت های مخابراتی افزود شد که با علاوه آن، نزدیک به ۱۸ میلیون نفر در کشور به این خدمات دسترسی دارند که توسط پنج شرکت افغان

تحصیلات عالی خصوصی در کشور بیش از ۶۰ هزار جوان را در رشته های مختلف تحصیلی مصروف تحصیل نموده است. و ۶۵۰ مکتب خصوصی و مدرسه نیز مشغول فعالیت می باشند.

با توجه به فرصت های بالقوه سرمایه گذاری در افغانستان و رشد تقاضای کالا و خدمات مخصوصاً از سکتورهای متذکره، ضرور پنداشته می شود که سرمایه گذاران افغانستان توجه خود را به فرصت های داخل کشور معطوف نموده و با سرمایه گذاری های مشترک افغانها با یکدیگر و یا با خارجی ها، باعث رشد و شکوفایی این کشور شوند.

حال که افغانستان در دوره انتقال قرار دارد، ضرور است که حکومت و سکتور خصوصی کشور در کنار هم برای پر نمودن خلای کاهش کمک های خارجی، دست به دست یکدیگر داده و برای آینده روش و شکوفای افغانستان تلاش کنند. اتاق تجارت و صنایع افغانستان متعهدانه در این راستا تلاش خواهد کرد و به این باور است، در صورتیکه حکومت یک زمینه مساعد و مطلوب را در کشور فراهم سازد، این توائمندی در سکتور خصوصی کشور وجود دارد تا افغانستان را به طرف خودکفایی سوق دهد.

منبع: سایت اینترنتی اتاق تجارت و صنایع افغانستان

مأخذ:

- ۱- اداره جوولوژی ایالات متحده (گزارش سال ۲۰۰۹ برآورد منابع پترولیوم افغانستان در جنوب و غرب و گزارش سال ۲۰۰۶ برآورد منابع پترولیوم افغانستان در شمال)
- ۲- گزارش مرکز رسانه های حکومت تحت عنوان "پیشرفت"
- ۳- گزارش سالانه اداره حمایه از سرمایه گذاری (آیسا)
- ۴- گزارش سالانه ۲۰۱۰ وزارت مخابرات و تکنالوژی
- ۵- گزارش مدیریت عمومی اکشاف صادرات اتاق تجارت و صنایع
- ۶- اعلامیه مطبوعاتی انجمن موسسات تحصیلات عالی خصوصی افغانستان
- ۷- گزارش ششمین کنفرانس طبی و ایمیجینگ کابل

همچنان این موقعیت جغرافیایی زمینه خوب سرمایه گذاری در عرصه انتقال گاز، برق، تیل و مواد خام کشورهای آسیای میانه به طرف جنوب آسیا همچون پروژه TAPI انتقال برق ۱۰۰۰ CASA و ساخت و تمدید خطوط آهن(ریل) میان افغانستان - ایران - پاکستان - چین، ایجاد کرده است. این زمینه های تبادله کالا و خدمات باعث شده است که افغانستان در وضعیت موجود بتواند یک حلقه گسیل شده و زنجیره ای بزرگ از اتصالات و تبادلات در عرصه ترانزیت جهانی محسوب شود. بنابراین این موقعیت طلایی، معادله اقتصادی افغانستان را در منطقه و جهان تغییر می دهد و با افزایش مسیر قدیمی راه ابریشم، فرصت های خوبی برای افغانستان به وجود می آورد.

با آنکه به دلیل عدم ارائه و یا ارائه ضعیف خدمات صحی با کیفیت در داخل کشور، مردم افغانستان سالانه ۷۰۰ میلیون دلار برای تداوی در خارج از کشور مصرف می کنند. اما با آنهم خوشبختانه در حال حاضر ۱۷۵ شفاخانه خصوصی و ۱۳۰ شفاخانه دولتی خدمات صحی در کشور ارائه می نمایند. که تا حدودی نیاز های هموطنان را مرفوع می سازد.

طی سالهای گذشته جوانان افغانستان توجه خاصی به تحصیلات عالی نشان داده اند. در حال حاضر ۶۴ موسسه

تاریخچه صنایع دستی افغانستان

هنر نقاشی

شمال و شرق افغانستان ظهرور کرد. یکی از دلایل آن استفاده این ابزار در استخراج لاجورد می‌باشد. سنگ لاجورد در تزئین زیورات کاربرد داشت. تجارت لاجورد الی تمدن مصر و بین النهرين کشانیده شد. ساختن زیورات نفیسه و استفاده از طلا در شمال افغانستان به واسطه یونانی‌ها مروج گردید. ضرب سکه، ساخت ظروف مسی و برنجی در همین ایام ترویج یافت. باستان شناسان در جنوب کشور در منطقه مُندیگَک (در نزدیکی قندهار امروزی) شواهدی از یک شهر واقعی پیدا کردند، باستان شناسان بنای ستون دار بزرگی متعلق به هزاره سوم پیش از میلاد را در این محل کشف کردند که درگاهش با خط سرخ ترسیم شده بود و احتمالاً برای اهداف

هنر نقاشی و میناتوری در افغانستان توسعه استاد کمال الدین بهزاد هروی (۱۴۵۵ م) طور وسیع بنا شد. کمال الدین هنر نقاشی عربی را با هنر آسیای میانه مخلوط نمود و سبک جدیدی را به میان آورد که تا اکنون در افغانستان، ایران، تاجیکستان، ازبکستان و بسیاری از کشورها مروج است. این هنر روی کاغذ، ظروف، تکه و سایر اشیا کار می‌شود. بهزاد در هرات زاده شد، در جوانی به دربار سلطان حسین بایقرا راه یافت و مورد توجه سلطان و وزیرش امیرعلی شیر نوایی قرار گرفت. شاه اسماعیل صفوی هنگام تصرف هرات بهزاد را که در نقاشی شهرت بسیاری داشت، با خود به تبریز برد. هنر بهزاد در دربار شاه اسماعیل و پسرش شاه طهماسب به اوج شکوفایی رسید و شهرتش از مرزهای کشورش تا دور دست‌های دربار بابر پادشاه مغولی هند رسید. سلطان حسین او را استادی بی چون و چرا و زبان زد همگان خواند. در ازبکستان انسیتیوتی به نام بهزاد وجود دارد که نقاشی، رسمی و گرافیک درس داده می‌شود در افغانستان دانشکده هنرهای زیبا وجود دارد که در آن آثار بهزاد و غلام محمد میمنه گی درس داده می‌شود. همچنان در نگارستان ملی نقاشی‌های استاد برجسته هنر امثال کمال الدین بهزاد و غلام محمد میمنه گی و سایر نقاشان را به نمایش گذاشتند.

ابزار فلزی

حدود یک هزار سال قبل از میلاد آریایی‌ها در کنار دریای کم عمق بلخاب شهری بنا نمودند که دارای ۱۸ نهر بود. مردم در این شهر به تولیدات زراعی پرداختند. در کشت و کار زراعت مجبور شدند تا ابزار آهنه را تولید نمایند. فرهنگ عصر بُرْز (عصر مِفرَغ) اولیه در

مناطقی است که حیوانات خانگی و گیاهان در آنجا وجود داشته است. و بعدها، قریه های زراعتی، با قدمتی پنج تا هفت هزار سال پیش از میلاد، در نزدیکی تپه ده مراسی در ولایت قندھار، یک دوره تحول انسان را نشان می دهد که قریه ها با زمین های کشاورزی پدیدار شده و جایش را به شهرهای کوچک تحویل داده است.

با رشد و رونق کشتزارها و روستاهای مردمان ساکن جلگه های حاصلخیز اطراف هندوکش به تدریج ابزار و وسایل کشاورزی و

شیوه های ابتدائی آبیاری را ابداع کردند که به آن ها اجازه می داد تا به کشت غلات در دشت های شمالی افغانستان روی آورند. این مناطق شمالی همان سرزمین باختراست که بعدها در نوشه های غربی بنام «باقتریا» (Bactria) یاد می شود. باشندگان این آبادی ها زیستگاه های شان را در برابر مهاجمان مستحکم می کردند. شیوه معماری گنبدی برای انبار غلات از قدیم تا امروزه در شمال افغانستان مورد استفاده قرار دارد. دانشمندان مدارک علمی مبنی بر وجودیت تمدنی پیشوافته کشاورزی در شمال افغانستان با قدمتی در حدود ۱۸۰۰ تا ۲۱۰۰ پیش از میلاد به دست آورده اند. گنجینه تپه فلول در شمال افغانستان آثار به جای مانده از این تمدن است و نشان می دهد که مردم افغانستان در عصر برنز در تجارت جهانی آن زمان سهیم بودند. زمین های کشت شده و اسباب زراعتی در شمال افغانستان نشان دهنده ایست که باشندگان این کشور چند هزار سال قبل از تاریخ به کشاورزی و مالداری مصروف بوده از پوست و پشم حیوانات برای رفع نیاز های خود نیز استفاده می نمودند.

شیشه سازی

صنایع شیشه سازی در افغانستان در دوره حاکمیت کوشانیان و تیموریان و غزنویان مروج بود. آثار به دست آمده از کاپیسا نشان می دهد که کوشانیان روی شیشه نقاشی می نمودند. در افغانستان تا فعلاً فابریکه شیشه سازی وجود

مذهبی بنا شده بود. در تپه ده مراسی، باستان شناسان مجموعه ای از ظروف و اشیای فلزی مثل شاخ های بُز، کاسه، مهر مسی، نل مسی میان خالی، جام کوچکی از سنگ مرمر، یک تنیس سفالی و کنده کاری شده را دریافتند. کوشانیان وبخصوص سکها زیاده پیشه ور بوده در ساختن ظروف مسی، زیورات طلا و ظریف سازی مهارت داشتند.

مس

عنصر مس در طبیعت به وفور یافت می شود. سختی این عنصر ۳-۲ می باشد که یک فلز نرم گفته می شود. سه معدن مس افغانستان مانند معدن مس عینک، معدن مس بلخاب و معدن مس غزنی از قدیم ایام استخراج می گردید. آریایی ها، یونانیان باخترا، کوشانیان، سیتی ها وغیره مس را از معادن شمال افغانستان استخراج می نمودند در معادن عینک آثار کوشانیان بزرگ و سامانیان دیده می شود. طلا و مس غزنی در عصر غزنویان استخراج و از آن در ساختن انواع ظروف مسی و دیگر اشیای مورد ضرورت استفاده می نمودند.

ابزار و وسایل کشاورزی

در منطقه هزارسُم و در دامنه های هندوکش زمین های زراعتی کشت شده با قدمتی بیست تا سی هزار سال پیش از میلاد، کشف گردیده است، با در نظرداشت این واقعیت گفته میتوانیم که شمال افغانستان یکی از نخستین

تاریخچه صنایع دستی افغانستان

دروازه‌های روضه مزارشريف و مسجد جامع هرات دیده می‌شود. هنر کندن کاری چوب پس از تیموریان درین کشور مروج گردید. در قرن ۱۸ در کوچه علی رضا خان شهر کابل بازار نجاری بنا شده که تا دیر زمان موجود بود. در زمان ظاهر شاه فابریکه حجاری در کارتنه چهار و فابریکه حجاری و نجاری در گنرگاه به فعالیت آغاز نمود اما متأسفانه این دو فابریکه در آتش جنگ‌های داخلی به خاکستر مبدل شد.

سرامیک

ساخت ظروف سفالی یکی از مهمترین و قدیمی ترین هنرهای دستی بشر است که از سالهای متعددی در افغانستان رونق داشته است. در افغانستان ۶۰۰۰ سال پیش از میلاد اولین نشانه پیدایش کوره پخت در صنعت سفال دیده می‌شود در ۳۵۰۰ سال پیش از میلاد چرخ سفالگری ساده‌ای که آن را با دست می‌گردانند ساخته شد. در طی جستجوها در تپه دهمراسی، باستان‌شناسان مجموعه‌ای از ظروف و تندیس سفال گردی شده را دریافتند که در حدود پنج تا هفت هزار سال پیش از میلاد قدمت داشت، یعنی انسان‌هایی در دامنه‌های حاصلخیز اطراف هندوکش زندگی می‌کردند. این مردمان صنعت ابتدائی خانه‌سازی را با خشت خام و سفالگری با خود به شهرها آوردن و بعدها از فروش لاجورد و تجارت آن به کشورهای ایران، هند و بین النهرين ثروتمند شدند. در زمان تیموریان آبریزی سفال و کشیدن نقشها بالای اشیا سفالی بنا شد. همچنان ساختن کاشی در زمان تیموریان نیز صورت گرفت. که نمونه آن تا فعلاً در شهر مزارشريف دیده می‌شود. ساختن ظروف سفالی تا اکنون در تمام افغانستان مروج است. در استالف به طور وسیع ساخته می‌شود که شهرت جهانی دارد. رنگ ظروف استالفی معمولاً سبز می‌باشد.

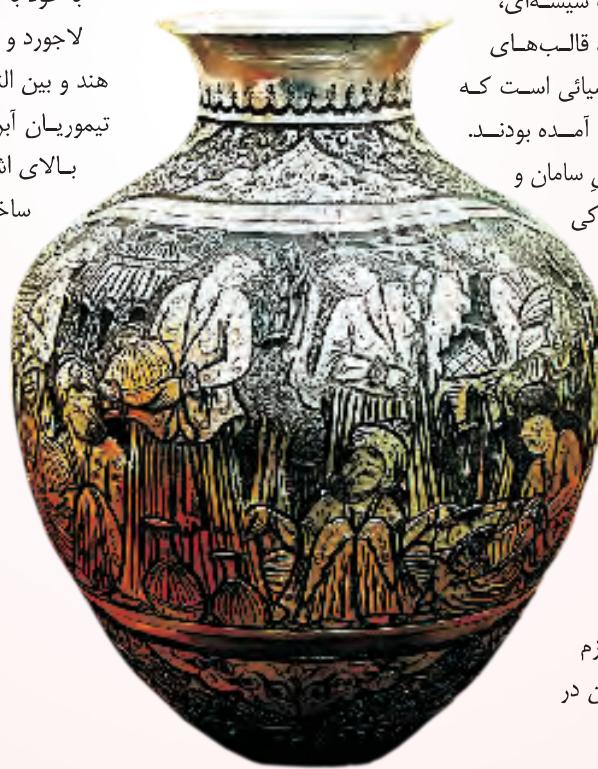
منبع: ویکی پیدیا(دانشنامه آزاد)

نداشته صرف شیشه‌های زینتی توسط کاگران هرات با دست ساخته می‌شود که تا اکنون فعال و سالانه مقداری از آن به خارج صادر می‌گردد.

حجاری و نجاری

پس از اینکه دین بودا در این سرزمین رایج یافت، سرنشینان این مرز و بوم به حجاری، کندن کاری و سنگتراشی آغاز نمودند. گنجینه‌هایی که از کاوش بگرام توسط هیأت مشترک افغانی و فرانسوی در سالهای ۱۹۳۷ تا ۱۹۳۹ به دست آمده است متعلق به سده‌های اول و دوم میلادی می‌باشد. این گنجینه شامل ظروف شیشه‌ای، ظروف و تندیس‌های برنجی، قالب‌های گچی با بُن‌مایه‌های یونانی، و اشیائی است که اغلب آن از مناطق مدیترانه آمده بودند. همچنان تعدادی از قطعات چوبی سامان و لوازم خانه که با عاج هندی حکاکی و تزئین شده، یافت گردیده است. اما نجاری و حجاری در سطح گستردگی در زمان باختریان و کوشانیان مروج گردید. آثار به جا مانده از آن دوره در شهرهای کاپیسا و بامیان یکی از نمونه‌های این هنر است. هنر نجاری پس از ورود اعراب رونق بیشتر یافت درین زمان اشیا ولوازم چوبی ساخته می‌شد که نمونه آن در

غضنفر بانک

غضنفر بانک، پیشناز در بانکداری اسلامی

غضنفر بانک با خدمات زیر در بخش بانکداری اسلامی از شما استقبال می کند:

- تمویل مالی بر اساس مشارکه
- تمویل مالی بر اساس مرابحه
- خیانت نامه های بانکی اسلامی
- حساب جاری الودیعه
- حساب مضاربت میعادنی
- حساب مضاربت پس انداز
- حساب وقف

غلام یحیی "احمدی" کارمند بخش عملیاتی غضنفربانک

داشتن حساب بانکی و مزیت های آن

ها سپرده های مردم را به شکل قانونی از مردم جمع آوری نموده و به اشخاصی که نیاز به تقویه سرمایه شان چهت سرمایه گذاری دارند پرداخت می نماید که خود سبب تقویت سرمایه گذاری و تولید در سطح کشور می گردد. و نقش شخص سپرده گار در راستانو شدن و ترقی سرمایه گذاری خوب تعریف شده و منجر به بیهود سطح زندگی مردم می گردد.

گشایش چنین بخش ها نشان دهنده رشد و توسعه اقتصاد در کشور به خصوص در سکتور مالی می باشد و از طرف دیگر زمینه های دسترسی مردم به خدمات مدرن بانکی که در سراسر جهان معمول است مهیا گردیده است. با این وصف می توان گفت که سکتور مالی در ۱۰ سال اخیر با وجود مشکلاتی که فرا راه شان وجود داشت و برخی از بانک ها با مشکلاتی نیز مواجه شدند، دست آورد های خوبی هم داشته است. این بانک ها توانستند اعتماد مردم را جلب کرده و مردم از فعالیت ها و خدمات بانکی کشور شدیداً استقبال نموده اند در ضمن هویباد است که روند انتقال پول در مقابله با سالهای قبل نه تنها در کشور بلکه خارج از کشور بیهود یافته است.

غضنفربانک نیز از جمله بانک های خصوصی کشور بوده و هدف آن ارائه خدمات عالی به مشتریان می باشد،

بعد از تشکیل حکومت انتقالی در کشور دولت و مردم که از جنگ خسته و شدیداً به تسهیلات اجتماعی و اقتصادی نیازمند بودند، فعالیت های شان را در بخش های مختلف اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آغاز کردند. این فعالیت ها در پهلوی سایر بخش ها در سکتور مالی یا بانکداری نیز رونق گرفت و شدیداً با استقبال مردم و بازار گانان مواجه شد. به خصوص از سال ۲۰۰۷ به این طرف تعدادی زیادی از بانک های خصوصی در بخش بانک داری عمومی و بانکداری اسلامی فعالیت های خود را آغاز کرده اند و آن را به نحو احسن ادامه داده اند. در حال حاضر جمعاً ۱۷ بانک متشکل از بانک های دولتی، خصوصی و نمایندگی بانک های خارجی رسماً در کشور فعالیت دارند. خوشبختانه به مرور زمان تعداد بانک های خصوصی در کشور افزایش می یابد. این بانک ها در ولایات مختلف شعباتی را تاسیس کرده اند و سعی دارند که در تمام ولایات نمایندگی های شانرا افتتاح نمایند تا ازین طریق مصدر خدمت به اقتصاد مردم و توسعه تجارت واقع گرددند و تمام مردم از خدمات بانکی مستفید گردد.

فرهنگ پس انداز و استفاده از خدمات بانکداری سبب می شود که خانواده ها در مصرف شان توجه بیشتر نموده و پس انداز پول به بانک نه تنها به نفع سپرده گذار بوده بلکه سایر اشخاص و نهاد هایی که نیاز به پول جهت سرمایه گذاری دارند مثمر واقع شده چرا که بانک

داشتن حساب بانکی و مزیت های آن

اعتبار نامه های بانکی در غضنفر بانک مهیا می باشد، همه این خدمات غضنفر بانک در بهبود تجارت ملی و بین المللی موثر بوده و مؤثثیت آن آشکار است. همچنان غضنفر بانک مصمم است به زودی خدمات استفاده از ماشین های خودپرداز پول (ATM) را در شهر کابل و شهر مزار شریف برای مشتریانش ارائه نماید.

اگر شما از جمله افراد هستید که هنوز هم به شکل سنتی از پول تان محافظت می نمایید و هنوز حساب بانکی در بانک ها نداشته و تجربه نکرده اید خوب است پیرامون مزیت داشتن حساب بانکی در بانکها کمی آشنایی پیدا نمایید. البته فواید و ارزش حساب بانکی شما را تشویق خواهد کرد تا با افتتاح حساب بانکی در یکی از بانک ها در رشد و توسعه اقتصاد خود و کشور سهم فعال داشته باشید.

غضنفر بانک با ارائه خدمات عالی و توجه به موضوع دقیق انتقال پول با معیارات جهانی توانست دو سال متواتر در سال ۲۰۱۲ با درصدی ۹۹.۲۸ و در سال ۲۰۱۳ با درصدی ۹۹.۹۸ از بانک حمایوی کامرز بانک (COMMERZBANK) گردیده است که خود نشان دهنده توجه این بانک به مقررات و قوانین بانکی در دنیا می باشد و کارمندان متعهد و خستگی ناپذیر آن در دو بخش بانکداری عمومی و بانکداری اسلامی به طور مداوم در سراسر کشور سرگرم ارایه خدمات به مشتریان محترم می باشند.

این بانک در سال ۲۰۰۹ میلادی تأسیس شده و هم اکنون دارای هزارها مشتری داخلی و خارجی می باشد و از اعتبار خوبی در سطح کشور و جهان برخوردار است.

بانک ها در مجموع خدمات یکسان را به مردم و مشتریان شان ارائه می نمایند تا با ارائه خدمات و سهولت های عصر امروز مردم را به استفاده از فرهنگ بانکداری تشویق نمایند. چرا که تشویق و ترغیب مردم مفیدیت دو جانبی دارد هم به سپرده گذار و هم به بانک ها دوطرف نفع خویش را کسب می نمایند.

یکی از فواید حساب بانکی اینست که انسان بر مصارف روزانه خود کنترول داشته و از مصارف اضافی جلوگیری می نماید، داشتن حساب بانکی روحیه پس انداز کردن مبالغ اضافی را بر انسان تقویت بخشیده و از طرفی بعد از مدتی نه تنها پول پس انداز شده شان محفوظ بوده بلکه بعد از سپری شدن زمان پس انداز فرد به سرمایه ابتدایی جهت کار و تجارت تبدیل میگردد، هم چنان فیضی مفад که از طرف بانک به سپرده ها پرداخت میگردد خود منفعت دیگری است. البته فرهنگ بانکداری و داشتن حساب بانکی در بانک از تجربه های جدید است که ما مردم افغانستان آنرا میاموزیم و در حال تجربه کردن هستیم حالانکه کشورهای دیگر از دیرزمان به این طرف به شکل نورمال از حساب بانکی، خدمات و دیگر سهولت های آن مستفید می گردند.

غضنفر بانک نیز از جمله بانک های خصوصی بوده که خدمات و حسابات مختلف در دو بخش بانکداری عمومی و بانکداری اسلامی، سرگرم خدمت به مشتریان خویش می باشد. خدمات جعبه های محفوظ، چک های بانکی، بانکداری از طریق اینترنت، خدمات انتقال و دریافت پول در کمترین وقت به خارج و بر عکس آن (Western Union)، توسط شبکه ویسترن یونین (Western Union)، انتقال پول تجار به منظور ورود و صدور اموال تجارتی توسط شبکه سویفت (SWIFT) که کار تجارت را سهل ساخته و همچنان سایر خدمات مثل ضمانت های بانکی،

از کارمندان ممتاز نمایندگی غضنفر بانک در قندهار قدرتانی به عمل آمد

به دنبال گشایش موفقیت آمیز نمایندگی غضنفر بانک در شهر قندهار که طی مراسم با شکوهی با حضور رئیس اتاق تجارت و صنایع قندهار، رئیس نمایندگی د افغانستان بانک در قندهار، رئیس پارک های صنعتی قندهار، رئیس شورای ولایتی قندهار، شمار زیادی از تاجران ملی و خبرنگاران در تاریخ ۳ حمل ۱۳۹۳ خورشیدی در این شهر گشایش یافت، کارمندان این نمایندگی توانستند با پشتکار و زحمات خستگی ناپذیر شان توجه مردم بخصوص تاجران ملی این ولایت را نسبت به خدمات نمایندگی غضنفر بانک در قندهار جلب کنند و با استقبال شدید مردم مواجه شوند، براین اساس از سوی هیأت رهبری غضنفر بانک فیصله به عمل آمد تا از کارمندان ممتاز این نمایندگی قدر دانی به عمل آید.

تصویب قانون مبارزه با پولشویی

بانک مرکزی کشور اعلام کرده بود در صورتیکه این قانون تا ۲۳ جون به تصویب نرسد بانک های کشور ما در فهرست سیاه بانک های معتبر جهان قرار خواهد گرفت. بانک مرکزی کشور درباره نگرانی نهادهای بینالمللی همانند صندوق بینالمللی پول و سایر نهادهای مالی جهان گفته است امیدواریم با تصویب این قانون بخش اعظم نگرانی این نهادها نیز رفع شده باشد.

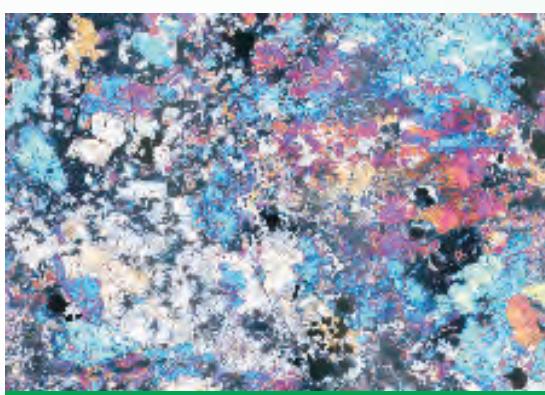
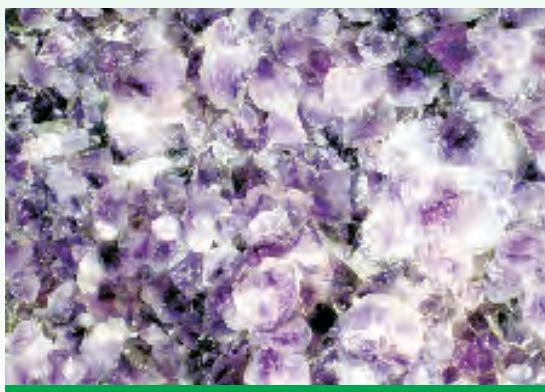
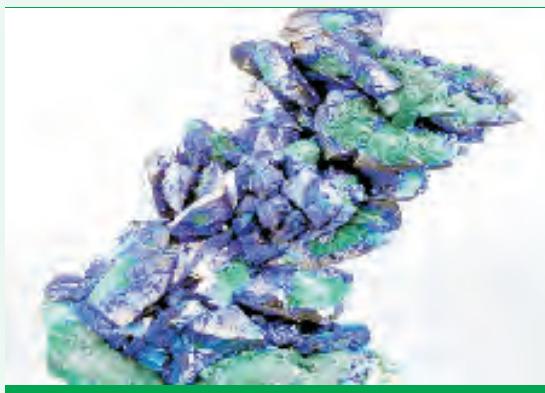
قابل یادآوریست که تصویب این قانون یکی از شرایط صندوق بینالمللی پول برای تمدید برنامه تسهیلات اعتباری برای افغانستان به شمار می رود. همچنان در این جلسه اداره مبارزه با ارتشا و فساد اداری ملغی اعلام شد.

قانون مبارزه با پولشویی و درآمد ناشی از جرایم روز دو شنبه مورخ ۲۶ جوزای ۱۳۹۳ خورشیدی در مجلس نمایندگان کشور به تصویب رسید.

قانون مبارزه با پولشویی و درآمد ناشی از جرایم در ۸ فصل و ۷۰ ماده با ۱۳۹ رای موافق و یک رای مخالف در مجلس نمایندگان به تصویب رسید و برای تایید و تصویب به مشرانو جرگه فرستاده شد. اعضای محترم مشرانو جرگه قانون مبارزه با پولشویی و درآمد ناشی از جرایم را بعد از بحث و بررسی تصویب کرد و برای اجرایی شدن به رئیس جمهوری کشور برای امضاء و توشیح ارسال نمود.

تصویب قانون معادن در ولسی جرگه

ولسی جرگه بعد از یک سال مشوره و گفتگو سر انجام در تاریخ ۱۳ ژوئیه ۱۳۹۳ خورشیدی قانون معادن را با اکثریت قاطع آرا تصویب کرد.

قانون جدید معادن، که مطابق استانداردهای بین المللی و برای ارائه محیط مناسب و عالی برای سرمایه گذاری در بخش معادن ایجاد شده است، بخشی از تعهدات چارچوب حسابدهی دو جانبه کنفرانس توکیو در دو سال پیش برای افغانستان بود. برای تصویب این قانون گفتگوهای زیاد و سختی بین اعضای هر دو طرف، کابینه و پارلمان کشور انجام شد که بیش از یک و نیم سال وقت گرفت، اما سر انجام با تصویب آن ما یک قانون داریم و بر این باور هستیم که در منطقه بهترین قانون در بخش معادن است.

قانون جدید معادن بعد از تصویب قانون مهم مالیات بر ارزش افزوده توسط ولسی جرگه صورت گرفته که این قانون هم از جمله تعهدات مهم در چارچوب حسابدهی دو جانبه کنفرانس توکیو بوده است. وزارت مالیه، که از طرح این قانون حمایت میکرد، از این فرصت استفاده کرده و از پارلمان (ولسی جرگه و مشرانو جرگه) افغانستان برای غنی سازی بیشتر قوانین از طریق گفتگو با ادارات مریوطه ازهار رضایت می کند. با قانون جدید معادن، افغانستان در بخش سرمایه گذاری های ملی و بین المللی در سکتور معادن شاهد فعالیت های بیشتری خواهد بود.

گزارشگر: اختر سهیل

افتتاح شورای تجاری افغان - فنلاند در ولایت بلخ

افغانستان، اکنون زمینه سرمایه گذاری در افغانستان فراهم گردیده از این رو فنلاند آمده است که در بخش استخراج معدن در افغانستان گذاری کند. نامبرده می افزاید فنلاند برای ایجاد زمینه های شغلی و کاهش فقر و ناداری در افغانستان سالانه ۲۰ میلیون افغانی کمک می کند و نیز این کشور تلاش دارد تا روابط اقتصادی میان این دو کشور بهمود یابد.

این در حالی است که براساس اطلاعات مسئولان اتاق تجارت و صنایع، افغانستان در سال ۲۰۱۳ میلادی بیش از ۱۳ میلیون یورو به کشور فنلاند صادرات داشته است که پوست قره قل جزء مهمترین اموال صادراتی کشور ما به کشور فنلاند به شمار می رود.

در ختم محفل، جواز شورای تجاری افغان - فنلاند که توسط اتاق تجارت و صنایع افغانستان ترتیب شده بود، توسط آقایان محمد ظاهر وحدت و آرش یونسی به محترم غلام محمد پاینده رئیس شورای تجاری افغان - فنلاند تفویض گردید.

شورای تجاری افغان - فنلاند در تاریخ ۲۰ ثور ۱۳۹۳ خورشیدی طی مراسم با شکوهی در ولایت بلخ افتتاح شد.

شورای تجاری افغان - فنلاند به منظور تحکیم هرچه بیشتر روابط بازرگانی میان دو کشور با حضور شماری از مسئولان محلی ولایت بلخ، نمایندگان مردم بلخ در شورای ولایتی، سفیر فنلاند در افغانستان و شماری از بازرگانان ملی کشور در تالار اتاق تجارت و صنایع ولایت بلخ افتتاح شد.

محترم آرش یونسی رئیس اتاق تجارت و صنایع ولایت بلخ طی سخنانی در این مراسم گفت: «روابط میان بازرگانان افغان و فنلاند وجود دارد و با ایجاد این شورا این روابط بیش از این بهبود خواهد یافت. وی افزود: شماری از بازرگانان افغان و فنلاند نیز از تشکیل و ایجاد این شورا ستایش کرده و آن را یک گام مثبت در راستای بهبود روابط تجاری میان این دو کشور می دانند.

محترم محمد ظاهر وحدت معاون ولایت بلخ، ایجاد شورای افغان - فنلاند را در جهت رشد تجارت با کشورهای جهان موضع دانسته و ابراز امیدواری کرد که کشورهای دیگر نیز علاقمند به ایجاد همچو شورا های مشترک گردند.

محترم ارل مکی (Arilmaki) سفیر فنلاند در افغانستان که برای گشایش این شورای تجاری به شهر مزارشریف آمده بود گفته است: این شورا برای بهتر ساختن ارتباطات بازرگانی میان تاجران افغان و فنلاند ایجاد شده است. وی افزود: با تشکیل شورای تجاری افغان - فنلاند روابط تجاری میان دو کشور توسعه خواهد یافت، زیرا این شورا در بخش های مختلف بازرگانی به ویژه صادرات و واردات فعالیت می کند. به گفته سفیر فنلاند در

از انتقال مصیون و سریع پول از طریق ویسترن یونین و سویفت در غضنفر بانک

سویفت (SWIFT)

غضنفر بانک یکی از بانکهای برجسته کشور و عضوکمیته سویفت می باشد که خدمات و امکانات مصیون و با اعتیار ذیل را پیرامون ارسال و دریافت پول به سراسر جهان در برابر بهای مناسب برای مشتریان خویش عرضه می دارد.

ارسال و دریافت پول

ارایه لیترآف کریدت

ارایه گرفتی های بانکی

دریافت چک های خارجی

ویسترن یونین (Western Union)

moving money for better

امکانات انتقال پول به داخل و خارج از کشور از طریق ویسترن یونین برای مشتریان غضنفر بانک مهیا می باشد. بنا بر این در تمام نمایندگی های غضنفر بانک برای انجام این سهولت غرفه های ویژه اختصاص یافته و با انجام خدمات قناعت بخش و مطمین در خدمت مشتریان خویش قرار دارد.

دفتر مرکزی:

۵۹۸ سرک عمومی شیرپور، کابل، افغانستان / صندوق پستی: ۸۶۶
mainbranch@ghazanfarbank.com / ۰۷۹۷ ۸۶۰۰۰۳ / ۰۷۹۸ ۷۸۶ ۷۸۶

سفر دکتور حسن بانو غضنفر به قزاقستان

شناسان و شخصیت‌های مطرح علمی و سیاسی افغانستان و چندین کشور دیگر نیز در آن اشتراک ورزیده بودند.

پوهنمل دکتور حسن بانو غضنفر وزیر امور زنان دولت جمهوری اسلامی افغانستان در ترکیب یک هیئت هفت نفری، که در رأس آن جلالتمآب محمد کریم خلیلی معاون دوم ریاست جمهوری قرار داشتند در تاریخ ۳۱ تور به منظور اشتراک در کنفرانس جهانی ضد بحران به کشور قزاقستان سفر نمودند.

هدف اساسی این کنفرانس چهار روزه را اتخاذ تصامیم و تصویب محتوای پلان ضد بحران جهانی برای کشورهای عضو سازمان ملل، تشکیل میداد که تحت عنوان "بازیابی اعتقاد جهانی در مورد بحران‌های مالی در دو دهه اخیر" در قصر استقلال شهر آستانه قزاقستان برگزار گردیده بود، کار

در حاشیه این کنفرانس، همایش دیگری نیز تحت عنوان همایش آستانه برگزار گردید که محتوای کلی آن روی دو بخش (پیشنازی زنان در زندگی سیاسی و اقتصادی و نقش زنان آسیای میانه و افغانستان در توسعه اقتصاد نوین) مرکز بود.

هدف اساسی همایش آستانه را اتخاذ تصامیم و تشخیص راه های حل مؤثر برای رفع مشکلات اقتصادی و اجتماعی جهان، نقش زنان در اقتصاد نوین، تقویت پتانسیل زنان، جذب سرمایه در بخش های نوآوری و همچنان آمادگی زنان تجارت پیشنهاد جهان برای اشتراک در همایش ۲۰ آستانه، تشکیل میدارد.

پوهنمل دکتور حسن بانو غضنفر در همایش آستانه بیانیه پر محتوایی را پیرامون دستاوردهای زنان در بخش های مختلف به ویژه اقتصاد زنان ارایه داشت. در این همایش محترمه شکریه بارکزی و سیمین بارکزی اعضا پارلمان کشور، نیز اشتراک ورزیده بودند.

وزیر امور زنان در این سفر ملاقات های جداگانه با معاون پارلمان (دختر رئیس جمهور قرقاسitan)، معاون صدراعظم قرقاسitan و نماینده سیاسی وزیر خارجه کانادا در قرقاسitan داشتند، که روی مسائل مورد علاقه بحث و گفتگو نمودند.

همچنان وزیر امور زنان مصاحبه های اختصاصی با مطبوعات قرقاسitan انجام دادند که طی آن تصویر روشنی را از دستاوردها و وضعیت زنان افغان به آنها ارایه داشتند.

در ادامه وزیر امور زنان از مسجد حضرت سلطان که عبادتگاه مشهور و بزرگ مسلمانان قرقاسitan می باشد، دیدن نمود، این مسجد که دارای چهار مناره بلند می باشد در ظرف سه سال به شکل اساسی و مدرن در یک موقعیت زیبای شهر آستانه اعمار گردیده است، که در یک وقت بیشتر از ده هزار تن می توانند در این مسجد نماز ادا نمایند.

گرامیداشت روز مادر در وزارت امور زنان

زنان نیز پیرامون روز مادر صحبت نمودند.

در ختم برنامه فوزیه حبیبی معین مالی و اداری وزارت امور زنان به جمع بندی این محفل پرداخته و نیز خانم ها را به رای دهی تشویق نموده گفت: ما برای تامین صلح نیاز داریم و یکجا و یکصدا می گوییم که به پای صندوق های رای رفته و نقش 50% خود را دو باره ادا می کنیم و نشان میدهیم که ما هستیم و موجودیت ما در تغییر جامعه، سر نوشت ساز است.

معین مالی و اداری وزارت امور زنان از همکاری های همشگی دفتر UNDP در تمام عرصه های این وزارت اظهار سپاس و قدردانی نمود.

وزارت امور زنان روز مادر را طی مراسم با شکوهی روز سه شنبه مورخ ۲۰ جوزا ۱۳۹۳ در تالار سینما زینب شهر کابل تجلیل به عمل آورد.

در آغاز پوهنمل داکتر حسن بانو غضنفر وزیر امور زنان روز خجسته مادر را به تمامی مادران و خواهران عزیز کشور تبریک گفته افزود: امسال روز مادر ۲۴ جوزا، مصادف است به دور دوم انتخابات ریاست جمهوری

کشور وازتمام خواهان و برادران خواست تا به حوزه های رای دهی برای ادای دین ملی بشتابند و هم در منازل خود روز مادر را تجلیل نمایند. وی همچنان اشاره کرد: اشتراک 36% زنان در دور اول انتخابات ریاست جمهوری و شوراهای ولایتی به جهان نشان داد که زنان افغان خواهان صلح، امنیت در کشور خویش هستند. وی از خواهان خواست تا این بار نیز با سهم گسترده 50% شان حماسه دیگر بیافرینند.

محترمه کریمه سالک رئیس امور زنان ولایت کابل، وحیده سکلی؛ رئیس امور زنان ولایت میدان وردک، میرشرف الدین انصاری؛ مشاوری امور دینی وزارت امور

تشویق زنان برای شرکت در پروسه انتخابات

پوهنمل دکتور حسن بانو غضنفر وزیر امور زنان بعد از ریختن رای در یکی از مراکز رای دهی در شهر کابل و دیدار از برخی از مراکز رای دهی، زنان را از طریق رسانه ها به رایدهی دعوت نمود.

وزیر امور زنان در مصاحبه های جدگانه که با رسانه های (طلوغ، یک، خورشید، آریانا، بخش فارسی بی بی سی، صدای آمریکا و دویچه وله) داشت، ضمن توضیح برنامه های این وزارت در پیوند به انتخابات و نقش سرنوشت ساز زنان در این پروسه، روز مادر را به مادران افغان تبریک گفت و تمام زنان افغان را به رای دهی تشویق و ترغیب نموده گفت "اگر زنان می خواهند سرنوشت سیاسی و آینده خود را خود شان تعیین نمایند باید رای بدهنند".

خانم غضنفر همچنان شرکت گستردۀ زنان را در انتخابات ارزشمند توصیف نمود و آنرا یک گام مهم برای پیشرفت زنان دانست.

عنایت الله توحیدی

شهروند و حقوق شهروندی

- ۷- توانایی اتخاذ تصمیمات آگاهانه را دارا باشد.
- ۸- درباره حکومت و دولت خودآگاهی و دانش کافی داشته باشد.
- ۹- دارای حس وطن پرستی باشد.

- ۱۰- نسبت به وظایف خود احساس مسؤولیت داشته باشد.
- ۱۱- از جامعه جهانی و مسائل و روندهای آن آگاهی داشته باشد.
- ۱۲- به قوانین کشور احترام قائل باشد.

به هر روی زندگی شهری، یک زندگی جمعی است و برای موقوفیت در این نوع زندگی باید فردگرایی و منفعت طلبی تا حدودی مهار شده و اخلاق جمعی رواج یابد. شهروند کسی است که هم خویش و منافع خویش را بنگرد و هم منافع دیگران را در نظر آورد و در سایه همکاری و همراهی با دیگران و پذیرش مسئولیت ها شرایط بهتری را برای خویش و دیگران فراهم سازد.

در این میان شوراهای محل جایگاه مناسیبی برای تمکن فعالیتها و ابتکارات مردمی برای حل مسائل شهری و دستیابی به سطح بالاتری از رفاه به شمار می آیند.

مسئولیت شهروندی

دموکراسی های سالم مستلزم شهروندان مسئول هستند. اما اینکه یک شهروند چه مسئولیت هایی دارد نیاز

شهروند کیست؟

شهروندی مقوله ای است که با مفهوم فرهنگ هر جامعه گره خورده و از آنجا که فرهنگ هر مرز و بوم ناشی از سه قلمرو اساسی فعالیتهای اجتماعی، فضای سیاسی و وضعیت اقتصادی آن جامعه است فرهنگ هر جامعه ای کاملاً منحصر به فرد و هر فرهنگی نیز شهروند ویژه خود را می طلبد. در تعریف شهروند می توان گفت که شهروند کسی است که حقوق فردی و جمیعی خود را می شناسد و از آنها دفاع می کند قانون را می شناسد و به آن عمل می کند و از طریق آن مطالبه می کند، از حقوق معینی برخوردار است؛ می داند که فرد دیگری هم حضور دارد و دفاع از حقوق او یعنی دفاع از حقوق خودش و فردی که در امور شهر مشارکت دارد.

پس شهروندی نه تنها به معنای سکونت در یک شهر به مدت مشخص که به معنای مجموعه ای از آگاهی های حقوقی فردی و اجتماعی است. در یک جامعه مدنی حقوق یک فرد عبارتند از: حقوق اساسی به معنای حقوق بنیادی شهروندان یک جامعه، حقوق سیاسی به معنای حق مشارکت در فرآیندهای سیاسی، حقوق اجتماعی که در برگیرنده حقوق اقتصادی و نیز حداقل استانداردهای زندگی در تسهیلات اجتماعی است.

شهروند موثر کیست؟

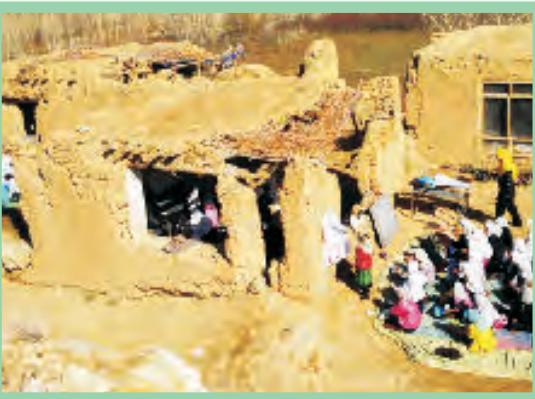
- ۱- از حوادث و مشکلات جاری جامعه آگاهی داشته باشد.
- ۲- در مسائل، مشکلات و امور جامعه ملی و محلی مشارکت فعال داشته باشد.
- ۳- در قبال وظایف و نقش های تفویض شده مسؤولیت پذیر باشد.
- ۴- نگران تزلزل رفاه و آسایش دیگران باشد.
- ۵- رفتار و عملکرد وی مبتنی بر اصول اخلاقی باشد.
- ۶- توانایی بررسی و انتقاد از عقاید و ایده ها را دارا باشد.

دیگر است، ایده برداشی در مقابل عقاید گوناگون زیربنای یک جامعه دموکراتیک است.

دموکراسی های موفق به آگاهی شهروندان خود نیاز دارند. مردم زمانی می توانند مسئول باشند که از حقوق خود بر اساس قانون اساسی آگاهی داشته و آنها را درک کنند. آگاهی از چگونگی عمل نهادهای دولتی نیز حائز اهمیت است. این بدان معناست که شهروندان بر چگونگی اعمال قانون واقنوند تا بتوانند از حقوق خود محافظت کنند. شهروندان مسئول هستند از راه مطالعه مسائل محلی، ملی، و بین المللی دانش خود را افزایش دهنند و در گفتگوهای محلی شرکت کنند.

تصمیم های سیاسی زندگی افراد را مستقیماً یا بطور غیر مستقیم تحت تأثیر قرار می دهند. شهروندان با آگاهی و احترام می توانند با مشارکت جوامع خود را تغییر دهند. فرد برای مشارکت نیازی به شرکت در مبارزات انتخاباتی برای مقامات دولتی ندارد. شهروندان می توانند رأی دهند، عریضه امضا کنند، در جلسات محلی شرکت کنند، و برای ابراز نظرات خود با مقامات محلی تماس بگیرند.

اما یکی از ویژگی های «قدرت» این است که نمایندگان منتخب اکثرًا بعد از رسیدن به قدرت تعهدات خود را نادیده می گیرند، فراموش می کنند که گماشته و خادم مردم و ملت هستند و از سوی مردم به این قدرت تکیه زده اند. از سوی دیگر متسافنه مردم هم فراموش می کنند که خدمت به مردم وظیفه دولتمردان است، نباید کار و فعالیت مسئولین را، عنایت و محبتی در حق خود پنداشند بلکه خدمت به مردم وظیفه آنها است.

به بحث درباره چگونگی مشارکت شهروندان و شرکت در فعالیت های تشکیل دهنده یک دموکراسی دارد که به آن می پردازیم.

مسئولیت را می توان به عنوان یک وظیفه یا الزام به انجام کاری تعریف کرد. این واژه همچنین به این معناست که ما توانایی انتخاب اعمال خود، مانند مشارکت در یک جامعه دموکراتیک را داریم. تصمیم به مشارکت گرفتن اولين گام در اعمال حق خود در یک دموکراسی است.

در جوامع دموکراتیک، هر شهروندی مسئول رفتار فردی خود است. شهروندان باید با خدمت به جامعه خود و محافظت از محیط زیست نمونه های خوبی برای دیگران باشند.

شهروند مسئول یعنی مشارکت در سه چیز:

- ۱- احترام برای ضوابط و قوانین جامعه
- ۲- آگاهی از مسائل و نقطه نظرهای دیگران
- ۳- مشارکت از طریق رأی دادن و گفتگو درباره مسائل با دیگران

در یک دموکراسی، احترام برای قانون و برای حقوق هموطنان، بخشی از مسئولیت های یک شهروند است. تمام افراد در مقابل قانون برابر هستند، و باید در تمام سطوح به قوانین احترام بگذارند و به آنها عمل کنند. شهروندان همچنین به نهادهای قانونگذار احترام می گذارند. در یک سطح دیگر، مسئولیت به معنای احترام به عقاید شهروندان

غضنفر بانک
GHAZANFAR BANK

طریقه استفاده:

- ▷ برای نشان دادن بیلانس حساب تان این پیام کتبی را (Bal) به شماره ۲۲۵۵ ارسال کنید.
- ▷ برای آگاهی از سه معامله آخر تان در غضنفر بانک این پیام کتبی را (TRAN) به شماره ۲۲۵۵ ارسال کنید.

نگاهی به قدامت تاریخی هزار شهر باختر

مورخین کلاسیک از آبادانی باختر توصیف نموده و از هزار شهر در آن یادآوری نموده اند و نظر به موقعیت جغرافیایی که دارد به حاصلخیزی و ثروت بی شمار در سراسر جهان معروف بوده است. آنها باختریان را دلاوران سرسختی توصیف کرده اند که همواره در جنگ به سر می برند و با قدرت تمام مصروف دور نگهداشتن اسکیت ها (تورانیان) ماروای جیحون از کشتزار های باختر بوده اند.

باختر به خصوص مرکز آن (بلخ) در طول تاریخ یک مرکز بزرگ فرهنگ و تمدن بوده و حتی پایتخت خاندان شاهی آریایی ها چون بیشدادیان، کیانی و اسپه، ساتراپایی نشین های دولت هخامنشی ها و مرکز دولت های بزرگ چون یونان و باختر، کوشانی و یفتلی بوده است، همچنان در دوره های اسلامی همواره مرکز بزرگ داد و ستد بوده و در تبادل فرهنگی بین شرق و غرب نقش مهمی را بازی نموده است.

در دوره هخامنشی ها باختر پادشاهی نیمه مستقلی بوده که کمتر مداخله حکومت مرکزی را می پذیرفت و از نظر سوق الجیشی، پایگاه مهمی به حساب می رفت که طغیان های مناطق اطراف و به خصوص حملات هندی ها و تورانی ها را همیشه خنثی نموده و نقش مهمی را در بین قوای منظم این امپراتوری داشتند. در دوره های متعدد تاریخی ادیان مختلفی چون زرتشتی، بودیزم و دین مقدس اسلام در این خطه مروج بوده است.

باختر (هزار شهر)

باختر محل سکونت اصلی آریایی ها از نظر زیبایی بسیار مشهور بوده است. این سرزمین تاریخی در بین هندوکش و جیحون واقع بوده و دیواره های عظیم جناح

های جنوبی و شرقی آن سلسله هندوکش را از تبت و هند جدا نموده و در غرب آن دشت های هموار و سرسبز آریا و مرگیانا (هرات و مرو کنونی) قرار دارد.

دوره سنگ از جانب دانشمندان به اساس استفاده ابزاری به سه دوره مهم سنگ قدیم (پالیولیتیک)، سنگ میانه (میزیولیتیک) و سنگ جدید (نیولیتیک) تقسیم گردیده است.

در دوره سنگ قدیم زندگی به شکل بسیار ساده وابتدایی بوده و انسان‌ها در کنار منابع آب در مغاره‌ها به شکل دسته جمعی زندگی را آغاز وبا ابزاری که زیادتر شکل طبیعی داشتند کار را شروع و با گردآوری غذا و شکار امراض حیات می‌نمودند.

در دوره سنگ میانه شکار به شکل انفرادی شروع شد و انسان‌ها به اهلی کردن و نگهداری حیوانات شروع کردند. زیستگاه‌ها در این عصر تا هنوز در مغاره‌ها بود که می‌توان به طور نمونه از غار مرده گوسفند، غار مار، دره کور، دره دادیل، آق کپرک و غیره نام برد. انسان‌ها در این عصر با تغییر در ابزار سنگی (تراش سنگ) به انکشافات قابل ملاحظه دست یافتند.

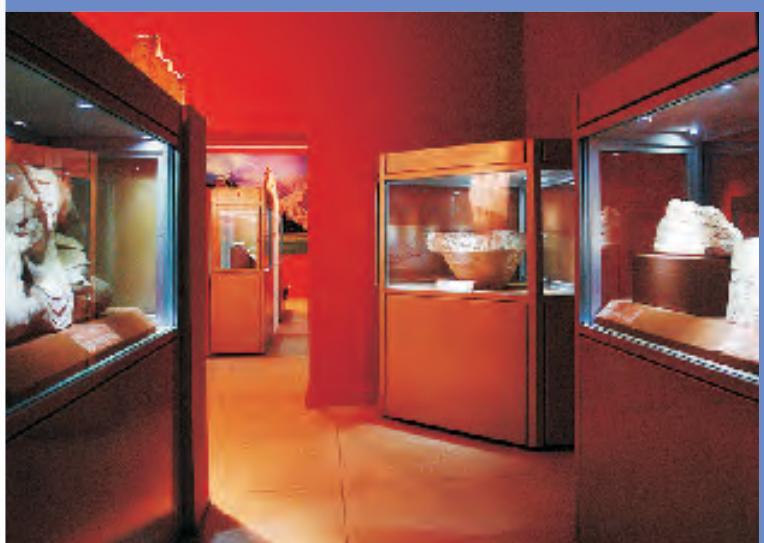
در دوره سنگ جدید تغییرات دیگری در ساحه ابزار سازی به وجود آمد که همانا صیقل سنگ و بریدن سنگ می‌باشد. در این دوره انسانها در ساحه ابزار سازی در پهلوی دیگر ابزار‌ها، تبرهای سنگی را هم ساختند و از آن جهت قطع نمودن جنگلات استفاده می‌نمودند. ظروف سفالی برای

زردشت حدود ۶ قرن قبل از میلاد در باختر ظهرور گرده و به تبلیغ دین خود در بلخ مرکز باختر در دیار گشتابس پرداخت که بعداً آتشکده‌های معروفی در آن ساخته شد.

حفریات باختر در طول یک سده توسط باستان‌شناسان آثار دوره‌های مختلف تاریخی چون دوره‌ی سنگ قدیم در ساحات قره کمر، آق کپرک، دره کور، دره بروز در ساحات دشلی، تپه فلول و هزار سم، ساحات مربوط به دوره‌های اولیه آریایی‌ها و دوره هخامنشیان در بالا حصار بلخ و چشممه شفه، دوره‌های یونان و باختری و ساکنها در ساحات آی خانم، طلاتپه و دلبرجین تپه دوره‌های کوشانی و بعدتر در ساحات سرخ کوتل، چم قلعه، چقلاق تپه، قلعه آهنگران و غیره ساحات متعدد دوره اسلامی کشف گردیده که مصادق گفته‌های مورخین کلاسیک در مورد آبادانی حیرت‌انگیز این سرزمین (هزار شهر) می‌باشد.

دوره سنگ باختر

تحقیقات و حفریات دوره سنگ در باختر زیادتر توسط تیم باستان‌شناسان خارجی به خصوص امریکایی‌ها صورت گرفته است. در نتیجه این تحقیقات ساحات متعدد مورد کاوش قرار گرفته که سبب کشف بینظیر آثار دوره سنگ به خصوص آثار دوره سنگ قدیم در بعضی این ساحات گردیده است.

ساحات حفاری شده دوره سنگ در باختر عبارتند از قره کمر، آق کپرک، زیستگاه زادیان، چنار گنجشکان، دره کور و غیره می‌باشد که آثار به دست آمده از آن مربوط به دوره‌های سنگ قدیم، میانه و جدید بوده و اکثر این آثار از سنگ‌های کوارتز و چقماق می‌باشد. این آثار به اشكال و انواع مختلف بوده و زیادتر به حیث ابزار و آلات حربی آن استفاده می‌شده است.

نگاهی به قدامت تاریخی هزار شهر باختر

به ایجاد سلطنت های مقندر در باختر به خصوص در مرکز آن شهر بلخ زده و توانستند که با آغاز شهر نشینی سیستم منظم دولتمرداری را ایجاد نمایند، آنها توانستند تا شیوه های ساده آبیاری را ایجاد نموده و زراعت را رونق بخشند.

برقراری ارتباطات تجاری با مراکز تمدنی جهان باستان از ویژه گی های خاص باختر در این دوره بوده و در کنار وفور حاصلات زراعی، با داشتن معادن بزرگ لاجورد و دیگر منوال های زیر زمینی، باختر یک سرزمین شناخته شده و مشهور در میان دیگر مراکز باستانی بود.

چنانچه آثار به دست آمده از تپه فلول که شباهت با آثار هنری بین النهرين و تمدن سند دارد، نشان دهنده روابط تمدن های آن زمان می باشد و موجودیت لا جورد در جواهرات فراعنه مصر باستان و در مقبره های شاهی اور (عراق امروزی) در ۲۶۰۰ سال قبل از میلاد بیانگر روابط تجاری آریانای باستان بین النهرين و مصر و صادرات لاجورد از بدخشنان به آن سرزمین می باشد.

اولین بار در این عصر ساخته شد و به مرور زمان انکشاف نمود. ساحات عصر سنگ جدید افغانستان عبارتند از دره کور، دره دادیل، آق کپرک، غار مار و غیره بوده که از این ساحات آثاری چون ابزار تراشیدنی سنگ، ابزار کار مانند: نوک های پیکان وغیره به دست آمده است.

دوره برنز باختر

دوره برنز در باختر مصادف به آغاز مدنیت و شهر نشینی است. در این دوره برای نخستین بار فلز مس کشف گردید و انسان ها توانستند تا وسایل بسیار ابتدایی فلزی را بسازند بعد تر با ترکیب قلعی با مس انسانها فلز مرکب برنز را کشف نموده و با آن ابزارهای مورد استفاده خود را می ساختند و چون این فلز مرکب نسبت به مس سخت تر بود لهذا کار برد وسیعی در جامعه عصر برنز الی کشف آهن حدود ۱۰۰۰ سال قبل از میلاد داشت.

اقوام بزرگ آریایی بعد از مستقر شدن در باختر دست

مرکزیت باختر ایجاد نمایند. طبق شواهد مسکوکات حدود ۴۱ شاه و ملکه از این سلسله یونان باختری در باختر و جنوب هندوکش حکمرانی نموده اند.

مورخین یونانی از آبادانی مشهور باختر (هزار شهر) آب و هوای گوارا و حاصلخیز این خطه به کثرت یاد نموده اند و به گفته استرابو در باختر تمام وسایل و اشیای مورد ضرورت انسان ها تولید می شد و به غیر از روغن زیتون، آنها از شتر دو کوهانه باختر و دانه های بزرگ جواری در باختر یاد کرده اند.

با حاکمیت یونانیان در باختر و دیگر ساحات افغانستان فرهنگ یونانی برای مدت‌ها یکجا با فرهنگ بومی این سرزمین مورد استفاده قرار داشت که می‌توان به طور مثال از استفاده الفبای یونانی در نوشتن و عناصر ساختمانی چون ستونهای به نوع کورنیتی، ایونیک در ساختمان سازی ذکر نمود.

کشفیات شهر آی خانم در باختر بیانگر تاثیرات و نفوذ هنر یونانی در این مرز و بوم می‌باشد. این شهر که حدود ۳۰۰ سال قبل از میلاد ایجاد گردیده‌ای نفوذ ساکها در منطقه ۱۴۵ سال قبل از میلاد و بعداً حدود ۱۳۰ سال قبل از میلاد توسط یوچی‌ها به آتش کشیده شد ولی با آنهم نشانه هایی از فرهنگ بومی در پلان دلیل‌های قصر‌ها، معابد و خانه‌ها دیده می‌شود از ساحه باستانی آی خانم پارچه‌های از یک تخت عاجی به دست آمده که مشابه با آثار تاریخی شهر نیسا در مرو بوده و از هند به این مناطق وارد گردیده اند که بیانگر روابط تجاری با دیگر ساحات تمدنی دنیا می‌باشد.

در سالهای اخیر همچنان نشانه هایی از ستونهای نوع کورنیتی و ایونیک از ساحه تپه زرگران به دست آمده که ممکن شهر دیگر باشد که در زمان سلطه یونانیان در باختر بوجود آمده باشد.

کوشانیان در باختر

حکمرانی یونانیان در باختر در ابتدا توسط ساکها و بعداً

تا کنون از ساحت متعدد عصر برنز در باختر کاوش صورت گرفته که می‌توان از ساحت دشلی، شور توغی، هزار سم و غیره نام برد که آثار بینظیر و زیبایی چون آثار سفالی، سنگی و فلزی مکشوفه از آن، حاکی از موجودیت صنعتکاران متبحر و چیره دست در باختر است.

فتوحات اسکندر و یونانیان در باختر

اسکندر بعداز شکست داریوش سوم و شاه هخامنشی به فتوحات جانب افغانستان ادامه داده و وارد سرزمین امروزی افغانستان از طریق آریا (هرات) شد و سپس با عبور از هندوکش وارد باختر گردید.

حاکمران باختر در این زمان بسوس بود که در هنگام حمله اسکندر به فارس در صفوف سپاه داریوش یکجا با جنگجویان باختری شجاعانه در مقابل اسکندر می‌جنگیدند ولی با شکست داریوش در ۳۳۰ قبل از میلاد در صدد استقلال باختر برآمده و آمده نبرد با اسکندر شد که متأسفانه به شکست مواجه شده و باختر توسط اسکندر فتح می‌شود. مدتی بعد قیام‌های آزادی خواهی دوباره در باختر شروع شد ولی توسط قوای اسکندر سرکوب گردید.

اسکندر با درک این موضوع که همیشه مورد تاخت و تاز بومیان قرار خواهد گرفت به ساخت قلعه‌های نظامی و ساختمان‌هایی که به اسکندریه معروف است مبادرت ورزید و در آن سربازان خود را جای داد که یکی از آن بنام اسکندریه دریای آمو در باختر موقعیت دارد وی همچنان در باختر به خاطر تحکیم سلطه و روابط با رخانه دختر یکی از بزرگان منطقه ازدواج نمود.

بعد از مرگ اسکندر و تقسیم امپراطوری وی، باختر به دولت سلوکیه شامی که توسط سلوکوس بنیان گذاری گردیده بود، تعلق گرفت. تا آنکه سلسله دیگر شاهان یونانی با اعلان استقلال دیودوتوس ساترایی باختر حدود ۲۵۰۰ قبل از میلاد عرض وجود نمود. این شاهان بعداً به بسط امپراطوری خود پرداخته و توانستند امپراطوری بزرگی را با

نگاهی به قدامت تاریخی هزار شهر باختر

بودیزم در باختر

بعد از اینکه بودیزم در حدود قرن ۶ قبل از میلاد در هندوستان ظهر نمود، در قرن ۳ قبل از میلاد توسط مبلغین ارسالی شاه موریایی هند آشوا کا به جنوب هندوکش و بعداً در اوایل قرن ۲ قبل از میلاد به شمال هندوکش (باختر) سرایت نمود. در این زمان ایوتدموس شاه چون فکر تصرف هند را در سر می پروراند، مانع از پیشرفت این دین در باختر نگردید. ولی در مجموع نه تنها ایوتدموس بلکه هیچ شاه یونان و باختر بغیر از امرأ محلی آنها در پنجاب مانند میناندر به این ۲۰۰ دین نگراییده بودند. به این صورت دین بودیزم به مدت سال سلطه یونان و باختر به شکل غیر رسمی و نظر به آزادی که مذاهب داشت در باختر موجودیت خود را حفظ نمود و توانست که پیروانی از میان مردم پیدا نماید.

اوج ترقی دین بودیزم در شمال و نقاط مرکزی افغانستان به عصر کوشانیان بر میگردد. درین دوره شاهان کوشانی به خصوص کنشکاہ کبیر از این دین حمایت نموده و در قسمت ترویج آن و آبادانی معابد کوشش فروان نمودند.

هیوان تسانگ زایر معروف چینی که در قرن ۷ میلادی از افغانستان دیدن نموده از ساحه کندز در باختر یاد آوری نموده و می نویسد که بیشتر از ۱۰ معبد و صد ها روحانی در آنجا موجود بود. وی همچنان درین وقت از ۱۰۰ معبد و ۳۰۰ راهب در بلخ ذکر می نماید. که بدین اساس با وجود اواخر عصر بودیزم این دین از شهرت خاصی در باختر برخوردار بوده است.

در حفرياتی که در ساحات چم قلعه، چقلاق تپه و قلعه آهنگران صورت گرفته معابد بودایی پیدا گردیده که مصداق گفته های هیوان تسانگ می باشد. همچنان ستویه تخت رستم و ساحات اطراف آن به گمان اغلب معبد نوبهار دیگر معابد بودایی باشند که تا حال شناخته شده اند.

منبع: موزیم ملی افغانستان

یوچی ها (کوشانیان) پایان یافت. طبق منابع چینی، کوشانیان که مردمان بادیه نشین متشکل از ۵ قبیله بودند بعد از ظهور در باختر و اتحاد دولت مقتدری را تحت ریاست کجولو کدفیزس بنیاد گذاشتند. آنها بعداز اینکه قوت گرفته به فتوحات به سمت هند ادامه داده اما نتوانستند تا مناطق شمال هند را تحت سلطه خود در آورده و امپراتوری خود را وسعت بخشنند.

در زمان حکومت این سلاطین تجارت به شرق و غرب از طریق راه ابریشم انکشاف نموده و بلخ مرکز باختر منحیث یک شهر مهم تبادله کالاها و نقطه ارتباط کشور های آسیای میانه و چین با هند و غرب بود. از شاهان مشهور این خاندان کنشکا بود که توانست با درایت تمام حکمرانی نموده و آزادی کامل را برای مردمان خود فراهم نماید. در عقب مسکوکات این شاه بیشتر از ۲۰ رب النوع تمثیل گردیده که نشان دهنده آزادی مذاهب در این دوره می باشد.

طی تحقیقاتی که در باختر صورت گرفته ساحات متعددی در دوره کوشانی حفر شده است که میتوان از ساحات باستانی سرخ کوتل، چم قلعه، چقلاق تپه، قلعه آهنگران و غیره نام برد که از جمله ساحه سرخ کوتل بسیار مشهور می باشد. از این ساحه یک تعداد کنیه های به رسم الخط یونانی و زبان باختری با مجسمه های شاهان کوشانی از جمله کنشکاہ کبیر یافت گردیده که قابل توجه است.

باختر بعد از کوشانیان توسط ساسانیان، کوشان ساسانیان، کیداریان، یفتلیان و شاهان ترکی اداره گردیده تا آنکه اعراب در منطقه نفوذ کرد و باختر به دست آنها افتید و دین مقدس اسلام در آن ترویج گردید.

تأثیرات هنر یونان و رسم الخط یونانی در این عصر هم مروج بود و رسم الخط یونانی در مسکوکات شاهان کوشانی تا حدود ۱۲۷ میلادی ادامه داشته و زبان باختری با رسم الخط یونانی در مکاتیب استفاده می گردید.

نسترن پویا

رنگ ها و تأثیرات آن بر روحیه افراد

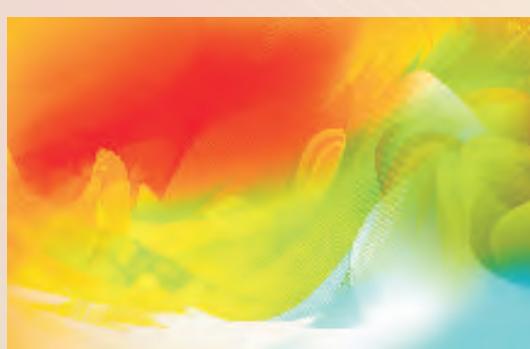
سفید سریع مشخص می شود و به همین دلیل پاکیزه نگاهداشتن آن دشوارتر از سایر رنگهاست. داکتران و پرستاران نیز لباس سفید می پوشند که نشان دهنده پاکیزگی و خدضعونی شدگی است.

رنگ سیاه

رنگ سیاه رنگ سلطنه، قدرت و رنگ عزا است. این رنگ برای عزاداری و مود طرفداران زیادی دارد، مود گرا ها بر این باورند که رنگ سیاه شخص را لاغرتر نشان می دهد. همچنین شیک و بادوام است. رنگ سیاه همچنین نشان دهنده اطاعت و فرمابندهای انتظامی است، کشیش ها رنگ سیاه می پوشند تا اطاعت خود را از معبود شان نشان دهند. بعضی از کارشناسان مود می گویند پوشیدن لباس سیاه برای زن به معنی فرمابندهای از مرد است. لباس سیاه می تواند مقهور کننده باشد، یعنی کسی که لباس سیاه می پوشد منزوی یا شریر به نظر می رسد. در ضمن شخصیتهای منفی گرا اغلب لباس سیاه می پوشند.

رنگ سرخ

رنگ سرخ، پرشورترین و تندترین رنگ است که سبب سریعتر شدن ضربان قلب و تنفس می شود. سرخ همچنین

رنگ عشق است. رنگ سرخ جلب توجه می کند و کسی که سرخ می پوشد ملیح تر به چشم می آید. چون سرخ رنگ

امروزه رنگ و رنگ شناسی به عنوان یک علم در سطح جهان مطرح می باشد. در روانشناسی نوین، «رنگ» و «رنگها» یکی از معیارهای سنجش شخصیت به شمار

می آیند. چرا که هر یک از آنها تأثیر خاص روحی و جسمی را در یک فرد باقی گذاشته و رنگ نشانگر وضعیت روانی و جسمی وی می باشد. این موضوع با توجه به پیشرفت دو دانش فیزیولوژی و روانشناسی به اثبات رسیده است. آنچه مطالعات تاریخی نشان میدهد انسان همواره در طول زندگی خود تحت تأثیر رنگها بوده است و این مسئله در صد سال اخیر که صنعت رنگ پیشرفت بسیاری کرده است بیشتر نیز شده است.

در ذیل می پردازیم به خصوصیات برخی از رنگ هایی که بیشتر در جامعه مورد استفاده قرار می گیرند:

رنگ سفید

رنگ سفید نشانه پاکی و لطفات می باشد به همین منظور عروس ها سفید می پوشند تا مظهر پاکی و لطفات باشند. رنگ سفید نور را منعکس می کند و رنگ تابستانی محسوب می شود. رنگ سفید برای دکوریشن و تزئین طرفداران زیادی دارد، چون رنگ سفید روشن و ملایم است و با همه چیز تنااسب دارد. با وجود این، آلووگی روی رنگ

رنگ ها و تاثیرات آن بر روحیه افراد

آرامش می دهد رنگ سبز تیره نشان دهنده ثروت است.

رنگ زرد

رنگ زرد آفتابی شاد جلب توجه می کند. با وجود اینکه یک رنگ خوش بینانه به حساب می آید، اما مردم در اتاق های زرد رنگ بیشتر عصبانی می شوند و کودکان بیشتر گریه می کنند. رنگی که کمتر از سایر رنگها چشم را جذب می کند زرد است که اگر زیاد مورد استفاده قرار گیرد می تواند مقهور کننده باشد، رنگ زرد تم رکز را افزایش می دهد، بنابراین برای دفترچه های حقوقی مورد استفاده قرار می گیرد. همچنین متابولیزم (سوخت و ساز) را تسريع می کند.

رنگ ارغوانی

ارغوانی، رنگ سلطنتی و نشانگر تجمل، ثروت و طرافت است. این رنگ همچنین زنانه و رویایی است. چون رنگ ارغوانی در طبیعت نادر و کمیاب است اکثراً مصنوعی به نظر می آید.

رنگ قهوه ای

رنگ قهوه ای روش نشان دهنده صداقت است در حالی که قهوه ای تیره شبیه چوب یا چرم است. قهوه ای همچنین می تواند غم انگیز و یأس آور باشد. مردان بیشتر تمایل دارند بگویند که قهوه ای یکی از رنگهای مورد علاقه آنهاست.

تندی است، در مذاکرات و در گیریها نمی تواند کمکی به مردم بکند. معمولاً رنگ سرخ در دکوریشن برای تاکید مورد استفاده قرار می گیرد. دکوراتورها بر این باور اند که دکوریشن سرخ بیشتر جلب توجه می کند.

رنگ گلابی

گلابی که رویایی ترین رنگ و آرامش بخش تر است. تیمهای ورزشی معمولاً محل تعویض لباس تیمهای رقیب را گلابی رنگ می کنند چون رنگ گلابی بر تیم های رقیب آرامش می بخشد و از تلاش بیشتر آنها برای برنده شدن می کاهد.

رنگ آبی

آبی، رنگ آسمان و اقیانوس یکی از پرطرفدارترین رنگهاست. این رنگ مانند رنگ سرخ سبب عکس العمل متصاد می شود. آبی، رنگ صلح و آرامش است و سبب می شود بدن بیشتر احساس آرامش کند، پس اغلب در اتاق خواب از این رنگ استفاده می شود. رنگ آبی می تواند سرد و یأس آور هم باشد. مشاوران مود توصیه می کنند در مصاحبه های شغلی رنگ آبی بپوشید چون رنگ آبی نشان دهنده وفاداری است. افراد در اتاق های آبی فعال ترند. بررسی ها حاکی از آن است که وزنه برداران در سالون های ورزشی آبی رنگ، قادر اند وزنه های سنگین تری را بلند کنند.

رنگ سبز

در حال حاضر پر طرفدارترین رنگ برای دکوریشن رنگ سبز است این رنگ مظهر طبیعت است. برای چشم، سبز ملایم ترین رنگ است و می تواند قدرت دید را افزایش دهد. رنگ سبز نشاط آور و آرامش بخش است. مردم انتظار دارند افرادی که در تلویزیون ظاهر می شوند در " اتاقهای سبز رنگ " باشند تا آرامش یابند. شفاخانه اغلب از رنگ سبز استفاده می کنند چون این رنگ به بیماران

نیره ولدخانی

پاکت

ارزش غذایی شفتالو

- شفتالو در زیبایی کودکان در رحم مادر نقش سازنده دارد.
- شفتالو و برگ تر شده آن، اثر بسیار خوبی برای رفع قبضیت دارد.
- شفتالو برای افرادی که دارای مزاج گرم هستند باعث تقویت نیروی جنسی می شود.
- روغن مغز هسته شفتالو برای درد گوش و گرفتگی مجرای گوش مفید است.
- جوشانده گل شفتالو کرم معده و کرم کدو را دفع می کند.
- این میوه تابستانی ادرارآور و صاف کننده خون است، بنابراین برای افراد مبتلا به بیماری های گرده و روماتیزم مفید است .
- دم کرده برگ یا گل شفتالو برای رفع سیاه سرفه سودمند است.
- برگ شفتالو با مخلوط جعفری و روغن زیتون برای سوختگی و ضرب دیدگی مفید است.
- جوشانده پوست درخت شفتالو برای تسکین تب مفید است.
- ماسک شفتالویی پوست شده برای زیبایی پوست بسیار مفید است.
- شفتالو برای اشخاص سرد مزاج مضر است. به همین دلیل این افراد باید شفتالو را با عسل یا زنجبلیل بخورند.
- افراد مبتلا به بیماری دیابت(بیماری شکر) باید کمتر شفتالو استفاده کنند.
- برای اینکه شفتالو ایجاد نفخ نکند، باید آن را حداقل نیم ساعت قبل از غذا خورد.

درخت شفتالو از زمانه های قدیم در چین وجود داشته و از آنجا به نقاط دیگر جهان راه یافته است. در قرون وسطی از آن به صورت یک داروی گیاهی استفاده می کردند. درخت شفتالو درختی است زیبا به بلندی تقریبا ۵ متر که دارای شاخه های زیادی می باشد. برگ های آن بیضوی شکل، دراز و دارای کناره های اره مانند است. گل های شفتالو زود رس هستند و قبل از باز شدن برگ ها ظاهر شده و منظره زیبایی به درخت می دهد. گل های شفتالو به رنگ گلابی، سرخ یا سفید می باشد. میوه شفتالو گرد و به رنگ طلایی و سرخ است که روی آن را کرک های زیادی پوشانده است. هسته شفتالو بسیار سخت و مغز هسته آن تلخ است.

شفتالو منبع غنی ویتامین های A¹, B², B¹, C می باشد، همچنین شفتالو سرشار از نیاسین و مواد معدنی شامل کلسیم، آهن، فسفر، پتاسیم و سودیم می باشد، به آسانی هضم می شود و تقویت کننده بدن است. آب شفتالو به طور موفقیت آمیزی در رفع مشکلات زمان بارداری زنان مثل کسالت صبحگاهی و دیگر موارد کمک فراوان می کند.

شفتالو از نظر طب قدیم سرد است و دارای خواص زیر می باشد:

- پوست شفتالو سرشار از ویتامین A است، پس بهتر است شفتالو را با پوست بخورید.
- خوردن شفتالو سرمه را از بدن خارج می کند و برای سالمندان مفید و خوش آیند است.
- به دلیل داشتن آب فراوان، برای رفع تشنجی و کم آبی بدن بسیار مفید است.

ضمانت نامه های بانکی اسلامی

ضمانت نامه های بانکی اسلامی بر اساس اصل و کالت و کفالت
صورت می گیرد که به اهداف ذیل از جانب بانک صادر می گردد:

- ضمانت نامه داوطلبی Bid Guarantee
- ضمانت نامه کارکرد Performance Guarantee
- ضمانت نامه پیش پرداخت Advance Payment Guarantee
- لیتر آف کریدت LC

ویژگی های خدمات ما:

- مطابق به قانون شریعت
- شرایط و ضوابط انعطاف پذیر
- تیم متخصص بانکداری اسلامی
- میزان هزینه قناعت بخش

با ما به تماس شوید! +93 (0)20 210 11 11

۸۶، سرک عمومی شیرپور، کابل، افغانستان
سایت: www.ghazanfarbank.com
ایمیل: info@ghazanfarbank.com

تمیدرضا فرشچی

موادغذایی مؤثر در سلامت مو

رژیم های غذایی غلط یا هر نوع کمبود تغذیه ای در موها می توانند تا ماه هایه تأخیر افتد. متعاقب آن، بازسازی و احیای موهای آسیب دیده نیز به زمان بیشتری احتیاج دارد.

تغذیه امروز شما به غنی سازی فولیکول مو (هر تار مو از یک فولیکول به وجود می آید که پوست سر آن را احاطه کرده است) کمک می کند. پس، سلامت مو در گرو سلامت فولیکول است، و سلامت پوست سر نیز سلامت فولیکول را تضمین می کند. البته، باید خاطر نشان شود که علاوه بر آن چه می خوردید، رفتارها و الگوهای نادرست دیگری نیز هستند که می توانند بر سلامت مو اثر داشته باشند. استعمال سگرت، عدم تعادل هورمونی و یا خواب ناکافی نیز می توانند

هنگامی که بحث از سلامت مو می شود، رژیم غذایی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. به بیان دیگر برای داشتن موهایی سالم، توجه خود را بیش از همه به آن چه که می خورید، معطوف نمایید. درست مثل هر بخش دیگر از بدن، سلول هایی که در جلایش و سلامت موهای شما نقش دارند نیز به یک رژیم غذایی متداول و متنوع نیاز دارند. به بیان کلی باید گفت که دو ویژگی تنوع و تعادل رژیم غذایی در تمام جنبه های سلامتی اثر گذار است تا جایی که نمی توان آن را نادیده گرفت. کیفیت رژیم غذایی می تواند موجب بروز تغییراتی (خواه خوب یا بد) در موها و پوست شما شود. تنها یک هفته پیروی از یک رژیم غذایی ناسالم می تواند موجب بروز خشکی پوست گردد. با وجود این، بروز تغییرات ناشی از

کند. بیوتین می تواند تا حدودی از ریزش موها جلوگیری کند. به علاوه، چهار مغز حاوی مس است، ماده معدنی که به درخشندگی و حفظ رنگ طبیعی مو کمک می کند.

۳- زردک

یک منبع غنی و بسیار خوب بنا کاروتن است. این ماده زمینه ساز ویتامین A است که در بدن به آن تبدیل می شود. به طور کلی، سلول ها در نبود ویتامین A، عملکرد خوبی ندارند. این ویتامین، به حفظ تولید چربی در پوست سر کمک می کند و کمبود آن می تواند موجب خشکی، پوسته پوسته شدن، شوره سر و خارش منجر گردد. ام یا آنها، زرآلو، خربوزه گرمک و کدو از منابع خوب ویتامین A هستند.

۴- تخم مرغ

تخم مرغ یک منبع غنی از پروتئین است. علاوه بر این، تخم مرغ حاوی ۴ ماده معدنی کلییدی: نکل، سلنیوم، سولفور و آهن است. آهن، به ویژه بسیار مهم است زیرا در انتقال اکسیجن به فولیکول های مو کمک می کند. کمبود آهن (کم خونی) یکی از دلایل مهم ریزش مو به شمار می رود.

۵- پالک

آهن، بنا کاروتن، فولاد و ویتامین C موجود در پالک به حفظ سلامت فولیکول های مو و جریان چربی پوست سر کمک می کند. سبزیجات برگ سبز شامل؛ کلم نیز در این زمینه مفید هستند.

۶- عدس

این گروه از حبوبات حاوی پروتئین، آهن، نکل و بیوتین می باشد که برای سلامت مو مفید هستند.

۷- کیوی

این میوه غنی از ویتامین C است. ویتامین مذکور برای حفظ جریان خون پوست سر و محافظت از عروق کوچکی که فولیکول ها را تغذیه می کنند، لازم است. کمبود ویتامین C رژیم غذایی موجب شکنندگی موها می شود. بادنجان رومی، کچالو و توت زمینی نیز از منابع غنی ویتامین C هستند.

بر سلامت موها اثرگذار باشند. فراموش نکنید که هیچ ماده غذایی معجزه آساibi برای رفع نگرانی های موجود در زمینه سلامت موها وجود ندارد. مواد غذایی توصیه شده ای که در ادامه می خوانید، تنها می توانند به سلامت موهای شما کمک کنند.

۱- ماهی سالمون

این نوع ماهی علاوه بر این که غنی از ویتامین D و پروتئین (مفید برای داشتن موهای قوی) است، حاوی اسیدهای چرب ضروری امگا ۳ نیز می باشد که به حفظ سلامت موها کمک می کنند. بدن قادر به ساختن این اسیدهای چرب نیست، بنابراین باید از طریق رژیم غذایی فراهم شوند. حدود ۳ درصد ساقه مو از این اسیدهای چرب تشکیل شده است. از سایر منابع مهم در این زمینه می توان به نوع ماهی مارکل و ساردین اشاره کرد.

۲- چهار مغز

تنها مغزی، که حاوی مقادیر زیادی از اسیدهای چرب امگا ۳ می باشد، چهار مغز است. علاوه بر این، غنی از

ویتامین E و بیوتین است، که در مقابل آسیب به ماده ژنتیکی سلول ها (DNA) از آن ها محافظت می کنند. بنابراین، می تواند در برابر اشعه خورشید از موها محافظت

گزارشگر: اختر سهیل

گرامیداشت از سالروز تولد استاد خلیل الله خلیلی

و سخنرانان جلسه پیرامون شخصیت و شیوه کار استاد خلیل الله خلیلی صحبت کردند.

یکصد و دهمین سالروز تولد استاد «خلیل الله خلیلی» شاعر نامی کشور از سوی محترم عظام محمد نور والی بلخ با حضور محترم سید مخدوم رهین وزیر اطلاعات و فرهنگ در شهر مزارشریف مرکز ولایت بلخ گرامی داشته شد.

در این همایش شکوهمند علاوه بر مقامات بلند پایه دولتی، مسعود خلیلی فرزند استاد خلیلی سفير افغانستان در اسپانیا، نمایندگان کشورهای دوست مقیم شهر مزارشریف، نویسندهای و شاعران حوزه شمال کشور، شماری از تاجران ملی به شمول الحاج محمد ابراهیم غضنفر رئیس عمومی شرکت های غضنفر گروپ و خبرنگاران شرکت نموده بودند.

گرامیداشت از سالروز تولد استاد خلیل الله خلیلی

داران مجاهدین بود و در دوران جهاد علاقه خاصی به احمد شاه معسود و عبدالقادر ذبیح الله داشت. والی بلخ نیز استاد خلیلی را شاعری صاحب قریحه و سیاستمداری فرهنگ دوست دانست و افزود: استاد خلیلی در دوران زندگی خود مسؤولیت های مهمی را در عرصه فرهنگ و سیاست کشور بر عهده گرفت از همین رو لازم است که از سالروز تولد وی بزرگداشت به عمل آید.

قابل یادآوریست که استاد خلیل الله خلیلی در سال ۱۲۸۶ خورشیدی در باغ جهان آرای کابل دیده به جهان گشود، پدرش میرزا «محمد حسین خان» معروف به «مستوفی الممالک» از شخصیت های صاحب نفوذ عصر خود بود. اوی هر چند در ۷ سالگی مادرش را از دست داد، اما باوجود فراز و نشیب زندگی توانست که در ردیف شاعران و نویسندهای توانای کشور قرار گیرد. اما سرانجام استاد خلیلی در ۱۴ ثور سال ۱۳۶۶ خورشیدی در سن ۸۰ سالگی در اسلام آباد پاکستان وفات کرد.

محترم سید مخدوم رهین وزیر اطلاعات و فرهنگ، استاد خلیلی را شاعر پرتوان و چند بعدی عنوان نموده گفت: «استاد خلیل الله خلیلی یادی از استادی کهن ادب و زبان دری را زنده کرد. به گفته وزیر اطلاعات و فرهنگ استاد خلیلی یادآور بزرگان ادب و زبان دری متقدم است و کلام و احساسش در خور قدردانی و ستایش می باشد از این رو از برگزار کنندگان این همایش برای یادی از استاد خلیلی سپاسگزاری می کنم. نامبرده تصریح کرد: «استاد خلیلی از استعداد و پشتکار ادبی ویژه برخوردار بود که با بهره مندی از محضر استادان ادب و دانش روزگار خویش توانست به زودی در شعر و ادب پارسی از چهره های ممتاز و شناخته شده عصر خود گردد.»

محترم عطا محمد نور والی بلخ ضمن اشاره به دیوان اشعار استاد خلیلی، افزود: او به بلخ و بلخی ها علاقه زیادی داشت چنانچه ۳۶ بار در آثارش نام بلخ آمده است. والی بلخ یکی از شعرهای استاد خلیلی را که در وصف مجاهدین سروده شده است خواند و بیان کرد: استاد خلیلی از دوست

واصف باخترى

يکى از شعرا و ادبای سرآمد معاصر افغانستان

داشت. وي از سال ۱۳۶۰ خورشیدی مدیر مسؤول مجله ژوندون، نشریه انجمن نویسندها افغانستان شد. در سال ۱۳۵۷ خورشیدی زندانی شد و دو سال در بند ماند.

واصف باخترى از بر جسته ترین چهره های ادبیات معاصر کشور عزیز ما افغانستان است. آگاهی كامل او از وزن های شعر کلاسيك، نو آوري های عروضي نيماء و شناخت ژرف از فضای اجتماعي و تاريخ افغانستان، همراه با برخورداری از تكنيك قوى قالب های اشعار کلاسيك و امروزى، او را هم ردیف بزرگان شعر قدیم و جدید افغانستان ساخته است. سبک شعری او بيانگر جايگاه والاي وي در ادبیات امروز افغانستان است.

واصف باخترى در سال ۱۳۲۱ خورشیدی در شهر مزار شريف به دنيا آمده است. وي آموزش های ابتدائي را در مكتب باختر مزار الشريف و دوره ليسه را در ليسه حبيبه كابل فرا گرفته و در سال ۱۳۴۵ خورشيدی از دانشكده زبان و ادبیات، دانشكاه كابل ليسانس گرفت. اين اديب گرانقدر تحصيلات عالي خويش را در امريكا پيغيرى كرد و در سال ۱۳۵۴ خورشيدی از دانشكاه كلمبيا در رشته آموزش و پرورش ماستري گرفت.

واصف باخترى در وزارت معارف كشور شامل وظيفه شد. تصحیح و تدوین کتاب های درسی از جمله وظایفی بود که وي در مدت پانزده سال در ریاست تأليف و ترجمه وزارت معارف بر عهده

واصف باختری

جهت غنماندی گنجینه ادبیات زبان فارسی نقش ارزشمندی را ایفا نمایند. برای این شایسته والامقام فرهنگی و هنری کشور ما عمر دراز و آرامش خاطر همیشگی می طلبیم. همچنان توجه علاقمندان شعر و ادب را به نمونه ازشعر واصف باختری جلب می کنیم.

غزل حمامی

آنکه شمشیر ستم بر سر ما آخته است
خود گمان کرده که برده ست، ولی باخته است
های میهن، بنگر پور تو در پنهنه رزم
پیش سوفار ستم سینه سپر ساخته است
هر که پرورده دامان گهر پرور تست
زیر ایوان فلک غیر تو نشناخته است
دل گُردان تو و قامت بالنده شان
چه بر افروخته است و چه بر افراخته است
گرچه سر حلقه و سرہنگ کماندارانست
تیغ البرز به پیشست سپر انداخته است
کوه تو، وادی تو، دره تو، بیشه تو
در سرایابی جهان ولوله انداخته است
روی او در صف مردان جهان گلگون باد!
هر که بگذشته ز خویش و به تو پرداخته است

واصف باختری از نخستین شاعران کشور است که به شعر نیمایی و سپید روی آورد و به سبب آشنایی به زبانهای انگلیسی و عربی در جهت ترجمه سرودههای دیگر شاعران جهان مدد رساند. گرچه این ادیب گرامی مانند سایر نوپردازان نخست به غزلسرایی روی آورده بود. اما سرودههای اخیر وی لحنی حماسی و روایتی یافته که از برخی نمادهای اساطیری مایه می گیرد و در میان روشنفکران زبان و ادبیات فارسی از مقبولیت ویژه‌ای برخوردار است.

آثار و تأثیفات:

- دفترهای آفتاب نمی‌میرد
- از میعاد تا هرگز
- شگوفه‌ها
- سرود باختر
- ازین آینه بشکسته تاریخ
- ترجمه اسطوره بزرگ شهادت
- دیباچه‌ای در فرجام تا شهد پنج ضلعی آزادی
- در استوای فصل شکستن
- دروازه‌های بسته قدیم
- مویه‌های اسفندیار گم شده

آثار منتشر:

- نردنban آسمان (مجموعه مقالاتی در باره مولانای بلخ)
- سرود و سخن در ترازو (تحقیقاتی در باره عروض)
- سرود و سخن در ترازو
- پژوهش‌هایی در باب عروضی
- گزارش عقل سرخ
- درنگ‌ها در بیرونگ‌ها
- بارگشت به الفبا
- در غیاب تاریخ
- در ورزشگاه ثانیه‌های شرقی

جناب واصف باختری در ایالات متحده امریکا زندگی می نماید. سر حال و دارای انرژی سرشار کار فرهنگی و هنری می باشد. امیدواریم فضای آرام و طبیعت بارانی و سبز امریکا بیشتر از پیش طبع پرشور این ادیب آزاده را بشور آورد تا با تدوین آثار ناب و سحرگونه خود شعراء و ادبای درون مرزی و برون مرزی را شور تازه داده و بتوانند با تقليید از سبک اين ادیب بزرگوار در

گردآوری: مصطفی کریمی

اسرار حروف سماع

در حروف ابجد عربی، عدد «یک» همانطور که گفته شد نماد انسان است، با حرف «ن» تطابق دارد که نماد مردی است که یک دستش را به آسمان بلند کرده و دست دیگرش به زمین اشاره دارد که تمثیلی از وحدت در هستی است. (شبیه رقص سماع!)

در رقص سماع، درویش پای چپ خود را بر روی زمین ثابت نگه می دارد و با پای راستش به دور آن می چرخد. او با هر چرخش و در سکوت، ذکر الله را تکرار می کند و او را می خواند. درویش باید بدون برخورد با درویش دیگر و بدون برهمن زدن هماهنگی، همچون سیاره های منظومه شمسی به دور خورشید، به چرخیدن ادامه دهد.

وظیفه سنتگینی بر عهده سرگروه درویش در هنگام سماع قرار دارد. او با قدم زدن در میان دراویش مکان هایی را که آنها باید در آن سماع کنند را نشان می دهد. و مانع بیش از حد نزدیک شدن آنها به هم می شود و آنها را در یک نقطه خاص دور هم جمع می کند.

مراسم سماع از چهار سلام تشکیل می شود که بیانگر چهار مرحله ای است(شریعت، طریقت، حقیقت، معرفت) که باید از آنها گذر کرد. در پایان هر سلام دراویش به دسته های دو و سه و چهار نفری تقسیم می شوند و با تکیه بر یکدیگر به نقطه مرکزی که نماد مولانا است، تعظیم می کنند. این تقسیم نماد اتحاد و یکپارچگی است. در طول سه سلام اول، دراویش هم به دور خود می چرخند و هم به دور مکانی که در آن می رقصند. در سلام چهارم آنها در همان جایی که هستند، می مانند و فقط به دور شیخ می چرخند. این حرکت به معنای پافشاری بر نقطه یگانگی و توحید است.

در بخشی از مراسم سماع، این مضمون قرائت می شود: «مشرق و مغرب از آن خداست، پس به هر طرف رو کنی رو به سوی خداست، بی گمان خداوند گشایش گر داناست.»

سماع با دعا به پایان می رسد و تمام دراویش و نوازندگان به دنبال شیخ و پس از تعظیم در مقابل جایگاه، مکان سماع را ترک می کنند.

هر کلام صورتی دارد و معنایی، صورت آن لفظ، صوتی است که شنیده می شود و معنای آن حقیقتی است که فهمیده می شود. و همان گونه که در شنایی و تعلق و بینایی و قوای دیگر مناسب و ارتباطی موجود است، در کلمات نیز میان لفظ و معنی یک نوع مناسبت طبیعی و سماع این مهم را بیان کرده می نویسد: «سین و میم سماع اشارت است به «سم» یعنی سرسماع مانند «سم» است و شخص را از تعلقاتی که به اغیار دارد می میراند و به مقامات عینی می رساند «عین و میم» اشاره است به «مع» یعنی سماع شخص را به معیت ذات الهی می برد و سین و میم و الف، سماع اشاره است به سما (آسمان) یعنی شخص را آسمانی می گرداند و از مراتب سفلی خارج می کند. الف و میم سماع اشاره است به ام (مادر) و منظور این است که صاحب سماع مادر هر چیز دیگر است و از پرتو روحانیت خود از غیب مدد می گیرد و حیات علمی را که کلمه «ماء» (آب) بدان اشاره می کند به همه چیز می بخشد. و عین و میم سماع اشاره است به «عم» (فرآگیری) یعنی سماع کننده با روحانیت خود، انسانیت را با نور نفس پاک خود، جسمانیت و احوال دیگر را فرا می گیرد.

رقص در سماع نمادین است. درویش در سماع قبل از مردن جسم، نفس خود را دستهایش را باز می کند و شروع به چرخیدن می کند. او با زبان بی زبانی می گوید که در حال پایکوبی است و نفس خود را به زیر پایش انداخته است. در هنگام سماع دست راست بالاست، چنانکه گوبی در حال نیاش است. دست چپ به پایین متمایل است. درویشان واسطه میان خدا و مردم و واسطه میان آسمان و زمین اند. آنها از خدا می گیرند و به آدمیان می بخشنند و چیزی را برای خود نگه نمی دارند.

اسرار حروف سمع

فنا موثر می باشد بلکه برای پیدا شدن حال و وجود عامل بسیار قوی محسوب می شود موسیقی و آواز خواندن می باشد که همه آنها تحت عنوان سمع در می آید. آرام دل عاشق و غذای جان و دوای درد سالک می شود.

به همین چهت مشایخ اهل سلوک به سمع اهمیت فراوان داده اند زیرا بر اثر استباقی که در مستمع ایجاد می کند، وی را به عالم قدس که مقصراً قصی همه عارفان است نزدیک می نماید، و از این تنگی‌پست ماده نجاتش می دهد و بالتبیجه دل سالک را صیقل و صفا می سازد و زنگ علائق را از آن می زداید و مهمنتر این که سالک رنج ریاضت تحمل نموده و خستگی مجاهدت را دیده که ممکن است رکودی و کدورتی در روحش پدید آید و ادامه سفر عبودیت را برایش غیر ممکن سازد، در مجلس سمع وقتی خوش گشته و مشکلش برطرف شده است.

در معنا ترانه دلنواز از ریاب و بانگ جانسوز نی سبب رهائی از خستگی های ریاضت ها و مجاهدت ها می شود، که موجب آرامش روح سالک نیز می گردد. به همین لحاظ مربیان اهل سلوک سمع را از اصول مهم تربیتی خود قرارداده اند و آن را وسیله ای برای رهاییدن از جسمانیت شناخته اند.

چنان که مولانا جلال الدین محمد بلخی، برای ترک خودگرایی، سمع را وسیله نه هدف و هدف را نیل به حال و نیل به حق میداند می گوید: «چون مشاهده کردیم که مردمان به هیچ نوعی به طرف حق مایل نبودند از اسرار الهی محروم می ماندند به طریق لطافت سمع و شعر موزون که طبایع مردم را موافقت افتداد است، آن معانی را در خور ایشان دادیم . چنان که طفلی رنجور شود و از شربت طبیب نفرت نماید و البته فقاع (شیره) خواهد طبیب حاذق دارو را در کوزه فقاع کرده، بد و دهد تا بر وهم آن که فقع است، شربت را به رغبت نوشیده. مزاج سقیم او مستقیم گردد.

بنا بر این اهل سلوک سمع را به عنوان یک وسیله نیل به هدف اصلی مورد استفاده قرار داده اند و برای آن اهمیت زیادی فائل بوده اند و معتقد بودند که حال، برعکس «مقام» تنها با کوشش و مجاهدت سالک به دست نخواهد آمد بلکه عطاوت، رحمت و عنایت بی علتی است که از جانب حضرت دوست، محبوب حقیقی نازل می شود.

یکی از سنن بحث آفرین بسیار قابل توجه و پر اهمیت اهل سلوک سمع می باشد که عبارت است از آواز خوش و آهنگ دل انگیز و روح نواز، یعنی آنچه امروز از آن به عنوان موسیقی تعییر می شود، که به قصد صفاتی دل و حضور قلب و توجه به حق شنیده می شود. بدون تردید در صدر اسلام سمع بدين صورت که مجالس صوفی و غير صوفی برگزار می شود وجود نداشته است.

لکن انتخاب نمودن افراد خوش صدا به عنوان موزنان و قاریان قرآن، به استناد روایاتی چند مرسوم بوده، تا خوش آوازان با نغمه دلنشیب خود روح مسلمانان را آنچه از وحی بر قلب الهی رسول خدا (ص) نازل شده است تقویت کنند.

اما از اواخر قرن دوم هجری با برگزاری یک نوع مراسم خاص سمع به دور از هر حرمتی به اصطلاح امروزی با نوعی کنسرت روحانی مواجه هستیم که عده ای دور هم جمیع می شوند و با صدای موسیقی به دست افسانی و پایکوبی می پرداختند و با غلبه بر حال مدهوش می شدند، گاهی در همان حال جان به جانان نیز سپرده اند.

استفاده علمی از موسیقی توسط مسلمین به طور حتم از روی آگاهی عمیق از تاثیرات گوناگون آن بر روان آدمی بوده است، در حالی که بزرگانی چون فارابی، ابن سينا از این علم نیز به عنوان یک وسیله در مانی استفاده می کردند. زیرا بنا بر گفته فیثاغورث و افلاطون تاثیر موسیقی و نغمات موزون در انسان از آن جهت است که یادگار های خوش موزون حرکات انسان را که در عالم قبل از تولد می شنیدیم و به آن مانوس بوده ایم در روح ما بر می انگیزند و موسیقی به واسطه آن که یادگار های گذشته را بیدار می کند مارا به وجود می آورد.

غزالی نیز همینطور نظر را داشته، می گوید : «سمع آواز خوش و موزون آن گوهر آدمی را بجنband و در روان وی چیزی پدید آرد، بی آن که آدمی را در آن اختیاری باشد و سبب آن.

اهل سلوک چون به این مهم بی بردن علاوه بر استعداد سالک و علل و مقدماتی که او را برای مஜذوب شدن قابل می سازد، و سائل عملی دیگری که به اختیار و اراده سالک است و نیز برای ظهور حال

نستان

(ویژه شعر و ادب)

در جویبار خستگی جاری شود بهار
 تا از غریبو حادثه عاری شود بهار
 سُر می شود گلوی پرنده دوباره گی
 تا در حریم باع قناری شود بهار
 تا فصل های حادثه توفان کند، ز باع
 دانم که پر شتاب فراری شود بهار
 خورشید خنده میکند، از بام کلبه ام
 بر قلبهای یخ زده کاری شود بهار
 دور از هجوم خیل ملح، کشتزار ما
 قد میکشد دوباره چناری شود بهار
 هر شاخی که قطع شود از هجوم باد
 خط میدهم که باز اناری شود بهار
 حیف است کوچ های پرنده ز باع روند
 دارم یک آرزو، که ساری شود بهار
 قلبم ز قندهار و دو دستم بدخشی اند
 افغانستانی ام، چه مزاری شود بهار
 سنگ میزند به سوی درختان خانه ام
 یقین شوم که باز بهاری شود بهار
 عزیزه خوشنصیب

شیشه تقوا

چشمی که باز نیست به روی تو، بسته به
 دستی که دامن تو نگیرد، شکسته به
 برخاستی زجا، قیامت کبرا بلند شد
 بنشین دمی که فتنه محشر، نشسته به
 جان را که نسبتی است به شیرازه وجود
 بیروند اگر به غیر تو گیرد، گستته به
 حرفى که درد عشق ندارد، نهفته خوش
 آهی که بی اثر بود، از دل نرسته به
 گرمیرسد به خاطرت از خاطرم ملال
 قاصد هلاک و بال کبوتر، شکسته به
 امشب به بزم عشق پری میرود به ناز
 زاهد بیا که شیشه تقوا، شکسته به

پری بدخشی

ای صاحب فتو از تو پر کارتیم
 با این همه مستی ز تو هوشیار تریم
 تو خون کسان خوری و ما خون رزان
 انصاف بده کدام خونخوار تریم؟
 خیام

نهایی

ابر در آسمان و بی باران
 هر طرف گرد، هر طرف اندوه
 خفته فریاد ها به سینه باع
 رفته خورشید هم کنون پس کوه
 شده گنجشک هم صدای ها
 بی پر و بال و سخت بی لانه
 وا! اینک کیوترا ن صدا
 بی در و بام گشت بی دانه
 چه شد اینک که نخل تنهایی
 قامت افراشته است در دل ما
 چه شد اینک که هیچ همدردی
 نگشاید گره ز مشکل ما
 خاطرم خسته شد ز بی دردی
 خانه ام پر ز درد تنهایی
 شهر خالی ز آشنایی ها
 های! ای صبر! ای شکیبای!

نفیسه خوشنصیب غضنفر

مغ دې که وعدې د سبا تل کوي
ياره ته بېگا کوي په ستر ګو کې
ستا له رېب خوند کوي آشنا دروغ
خو، که ته ربنتیا کوي په ستر ګو کې
ښکاری چې ته ساتې د رېب اعتبار
تل چې ته وینا کوي په ستر ګو کې
شوې په آشناي کې نا آشنا ځکه
خای د هر آشنا کوي په ستر ګو کې
زه حمزه دوعا درته په خوله کوم
ته راته ښکنڅا کوي په ستر ګو کې

حمزه شينواري

ژورنالیست

ژورنالیزم د ټولنې ده هنداره
هخاند علم د قانون تطبيق له پاره
صداقت د زړه له تله کړي خبرې
د طاقت غر جوړوی شي له بخړې
په پونتنو کې له رازه اخلي راز
پهونچکي د راز چېړي په ناز ناز
حقیقت لمړ ته ریاشی د سحر
صداقت، پوهه و پرانیزې وزر
ژورنالیست نه هم پولیس نه خارنوال دی
ربنېت غواړي د روپوالي انډیوال دی
حقیقت پایلې له پاره وسیله ده
حقیقت غلیم ته پاتې ترې ګیله ده
ژورنالیزم د هېواد معنوی پانګه
لګوی تور و تیارو کې داسې وړانګه
چې په پل پسې یې ژمن تکل تکل شي
ویره ترهه را پیدا په زړه دغل شي
متصل عقل ګکه شي د ملت
منفصل عقل ېې وبوله د دولت
ژورنالیزم د قلم ستر اعتبار دی
ژورنالیست، خبریال وړ د افتخار دی

نجم الدین موږ

راخی به سباوون

تیریزی به دا توره شپه راخی به سباوون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
هر سختی به تیریزی هرغم چې وي هیریزی
هر درد به شي آرامه هر زخم بیا جو پیزی
ده مرض دوا شنه دنیا په درملتون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
زحمت پسې راحت به حتمې راخی په ژوند
پې زحمته چا ندی لیدلی ڈژوند خوند
هر مشکل ته پیداکیری یو لاره د خلاصون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
کګلیچونو سره سره منزل وهی کاروان
ساحل نورښکلی کیری په موجونو دطوفان
دوصل خوند هغه اخلى چې وګوری بیلتون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
کله کله ترخه کیری ژوند اکثر مګر خواړه وي
تل دپاره چې خواړه خوري هغه ژبه پې مزه وي
کله خواړ کله ترخه به خکې آشنا پدې ګردون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
بهار او خزان ډېردي ڈژوند په ګلستان
کله غم کله بشادي به راخی په هر انسان
طاہري یاره زده کړه دې موسم سره سمون
پې صبره دې خوک نشي چې ډیرښکلی دی ژوندون
طاہري

غزل

ګوره چې خندا کوي په ستر ګو کې
کار د مسیحا کوي په ستر ګو کې
يو ته قهر بل ته مهر شابسې
دا کوي هم دا کوي په ستر ګو کې
ای نظره نن ېې تصور شو جوړ
خه شوې؟ تماشا کوي په ستر ګو کې؟
اوښکو دې کافور کړه د هجران نشه
قدح د صهبا کوي په ستر ګو کې

جمله های طلایی

(یک جمله ارزشمند مرتولانه زندگر انسان را دگرگون و هدفمند کند.)

قسمت سی و یکم

- آنهایی که به عهد خود وفا می کنند برگزیده ترین انسان های روی زمین هستند. (حضرت علی (ع))
- به گرسنگی مردن بهتر که نان فرو مایگان خوردن. (سعدی)
- بهتر است روی پای خود بمیری تا روی زانوهایت زندگی کنی. (رودی)
- هر که سخن نستجد از جوابش برنجد. (سعدی)
- بر روی زمین چیزی بزرگتر از انسان نیست و در انسان چیزی بزرگتر از فکر او. (همیلتون)
- اگر طالب زندگی سالم و بالندگی می باشیم باید به حقیقت عشق بورزیم. (اسکات پک)
- زندگی بسیار مسحور کننده است فقط باید با عینک مناسی به آن نگریست. (دوما)
- جهان هر کس به اندازه‌ی وسعت فکر است . (محمد حجازی)
- هنر، کلید فهم زندگی است. (اسکار اوایله)
- شب آنگاه زیباست که نور را باور داشته باشیم. (دوروستان)
- آدمی ساخته‌ی افکار خویش است فردا همان خواهد شد که امروز می اندیشیده است. (مترلینگ)
- برده یک ارباب دارد اما جاه طلب به تعداد افرادی که به او کمک می کنند. (بردیر فرانسوی)
- هیچ وقت به گمان اینکه وقت دارید ننشینید زیرا در عمل خواهید دید که همیشه وقت کم و کوتاه است. (فرانکلین)
- نباید از خسته بودن خود شرمذن باشی بلکه فقط باید سعی کنی خسته آور نباشی. (هیلزهام)
- خداوندا مرا از کسانی قرار ده که دنیای شان را برای دینشان می فروشند نه دینشان را برای دنیای شان. (شریعتی)
- علت هر شکستی، عمل کردن بدون فکر است. (الکس مکنزی)
- دانستن کافی نیست، باید به دانسته‌ی خود عمل کنید. (ناپلئون هیل)
- کسی که دارای عزم راسخ است، جهان را مطابق میل خویش عوض می کند. (گوته)
- بهتر است ثروتمند زندگی کنیم تا اینکه ثروتمند بمیریم. (جانسون)
- اگر می بینی کسی به روی تو بخند نمی زند علت را در لبان فرو بسته‌ی خود جستجو کن. (دیل کارنگی)
- شیرینی یکبار پیروزی به تلخی صد بار شکست می ارزد. (سرقاط)
- ضعیف الاراده کسی است که با هر شکستی بیش او نیز عوض شود. (ادگار آنپو)
- از دیروز بیاموز، برای امروز زندگی کن و امید به فردا داشته باش. (آلبرت آنیشتون)
- من از شما دانشمند ترم، چراکه می دانم که چیزی نمی دانید و جاهلانه بر داشت دروغین خود می بالید!
- (سرقاط)

- هرگاه گرفتن تصمیم مهمی را دشوار یافتید، بدانید که علتش فقط یک چیز است و آن اینکه تصور روشنی از ارزشهای زندگی خود ندارید.
- (سقراط)
- حرفی را بزن که بتوانی بنویسی، چیزی را بنویس که بتوانی امضا کنی و چیزی را امضا کن که بتوانی از آن دفاع کنی. (ناپلیون)
- تصور کن اگر قرار بود هر کس به اندازه دانش خود حرف بزند چه سکوتی بر دنیا حاکم می شد. (ناپلئون)
- آرزو کردن شرط نیست، شرط تحقق آرزو هاست. (لئوناردو داوینچی)
- صاحبان اخلاق، روح جامعه‌ی خویش اند. (الف والدو امرسون)
- آنچه می گویی بکن و آنچه می کنی بگو. (ویکتور هوگو)
- بهترین خوبیت‌ها، یاری به دیگران است. (آبرت هوبارت)
- آرزو دارم روزی این حقیقت به واقعیت مبدل شود که همه‌ی انسان‌ها برابرند. (مارتین لوثر کینگ)
- انسان برای پیروزی آفریده شده است، او را می توان نابود کرد ولی نمی توان شکست داد. (اندره ژید)
- انسان پرحرف تخم می پاشد و انسان خاموش درو می کند. (اقلیدس)
- دوست بدارید لیکن عشق را به زنجیر بدل نکنید. (جبران خلیل جبران)
- بکوش تا عظمت در نگاهت باشد نه در آنچه می نگری . (اندره ژید)
- تجربه بهترین درس است هر چند حق التدریس آن گران باشد. (کارلا لیل)
- یا درست حرف بزن یا عاقلانه سکوت کن . (ژرژ هربرت)
- فاش نکردن اسرار مردم دلیل کرامت و بلندی همت است. (سقراط)
- سعادت آن است که انسان دنیا را همان طور که آرزو می کند ببیند. (کورنر)
- راه نفوذ در دیگران داشتن آرزوهایشان است. (دیل کارنگی)
- کسی که از کار خود می گریزد، از زندگی می گریزد . (هنری فورد)
- خدمت به خلق وظیفه نیست بلکه عبادت است. (زرتشت)
- خود را فدا کنیم بهتر است تا دیگران را قربانی کنیم. (مهاتما گاندی)
- «با پدر و مادر خود چنان رفتار کن که از فرزندان خود توقع داری» (سقراط)
- مادرشدن مرحله کمال زن است» (الکساندر دوما)
- «یک مادر خوب به صد استاد و آموزگار می ارزد. (جورج هربرت)
- دستم بُوی گل میداد مرا به چیدن گل محکوم کردند اما کسی فکر نکرد شاید گلی کاشته باشم. (چه گوارا)
- نبوغ یعنی یک درصد الهام گرفتن و نودونه درصد عرق ریختن. (ادیسون)
- شما بدون تسلط بر خود نمی توانید فاتح دیگران باشید. (کیم وو چونگ)
- انسان اگر ناخوش باشد و کار کند بهتر از این است که سلامت باشد و بیکار بنشیند. (کازوبون)
- انسان با استقامت قدرت و نفوذ تعقل واستدلال میتواند حتی بر وبا و طاعون غلبه کند. (ناپلئون بنیاپارت)
- هیچ کس نمی تواند ما را بهتر از خودمان فریب دهد. (گوته)
- موفقیت روی ستون های شکست شکل می گیرد. (سری چینموی)
- با تقوی و خوبی میتوان سعادت آفرید. (زنون)

چاپ مجموعه اشعار «مراد از بلخ تو بودی ...» اثر صالح محمد خلیق

پژوهشی جشن های آریایی (بلخ/۱۳۷۰)، عقاب (تهران/۱۳۷۵)، سرگذشت روزنامه بیدار (پیشاور/۱۳۸۰)، فریاد آزادی، نگرشی بر سرودهای علامه سید اسماعیل بلخی (بلخ/۱۳۸۴) و تاریخ ادبیات بلخ از کهترین روزگاران تا اوایل سده بیست و یکم (کابل/۱۳۸۷) از برجسته ترین آثار ایشان به شمار می رود.

در ذیل توجه کنید به نمونه کلام خلیق:

صبح به خیر!

سپیده گشته و گفته بیار صبح به خیر
برای عاشق شب زنده دار صبح به خیر
برای بیار چه صباحانه گوارایی است
از آن لبان شکر پاره بار «صبح به خیر»
قسم به روی تو، هر سو که روی گردانی
شنیده می شود از هر کنار: صبح به خیر
سپیده چشم گشاید، اگر به لب آری
به نیمه های شب تار تار صبح به خیر
دمیده ای به من این بار صبح عمر نوی
اگر چه گفته ای ام بار بار صبح به خیر

غزلان غزلهایم

سرود صد قناری خفته در هر حرف آوازت
هزاران جنگل آشفته در هر حرف آوازت
نسیم صد بهار بی خزان در هر دمت پیدا
نشان صد گل بشگفته در هر حرف آوازت
زبانت پارسی و بیگمان قند است و شیرین است
و دُهای دری سُفته در هر حرف آوازت
چراگاهان آرام غزلان غزلهایم
چه صحراءهای سبز و رُفته در هر حرف آوازت!
تمام شاعران همزبانی و امداده انت
هزاران گفته ناگفته در هر حرف آوازت
چه توفانهای سنگینی دل دریای روح را!
شَوی هرگاه برآشفته - در هر حرف آوازت

صالح محمد خلیق شاعر، نویسنده، پژوهشگر، مترجم و روزنامه نگار کشور ما در ۱۲ عقرب سال ۱۳۳۴ خورشیدی در شهر مزار شریف مرکز ولایت بلخ چشم به جهان گشود. آقای خلیق تحصیلات عالی را در رشته زبان و ادبیات فارسی در دانشکده ادبیات دانشگاه بلخ فرا گرفت. وی از سال ۱۳۶۹ تا کنون ریاست انجمن نویسندگان بلخ را به عهده دارد. هم‌زمان، وی از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۷ مدیر مسؤول و سردبیر ماهنامه ام البلاد، از سال ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۰ مدیر مسؤول روزنامه بیدار، از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۳ مدیر مسؤول ماهنامه «کیان» بود و از سال ۱۳۸۳ تا کنون رئیس اداره اطلاعات و فرهنگ ولايت بلخ نیز می باشد. خلیق، عضو انجمن پیوند در تاجیکستان، عضو هیأت رهبری کانونهای فرهنگی مولانا جلال الدین محمد بلخی، حکیم ناصر خسرو بلخی، امیر علی شیر نوایی، مؤسس ماهنامه ادبی راه، نشریه انجمن نویسندگان بلخ و عضو هیأت تحریر برخی از نشریه‌های دیگر کشورمان بوده است. صالح محمد خلیق در ارتباط با فعالیتهای فرهنگی سفرهای متعدد رسمی و کاری به کشورهای ایران، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، پاکستان، هندوستان، عربستان سعودی و فرانسه داشته است.

آثار خلیق:

مجموعه های شعری سلام به آفتاب (بلخ/۱۳۶۳)، کاج بلند سبز (بلخ/۱۳۶۶)، بر پای راه ابریشم (بلخ/۱۳۷۲)، یک آسمان ستاره (بلخ/۱۳۸۲)، از اوجهای آبی ... (کابل/۱۳۸۶) و کتابهای

نمايندگى هاي غضنفر بانك از شما استقبال مي كند

کندھار

د کفتان مدد چوک، احمدی پلازه، د کندھار صرافی او سوداګرۍ مارکېت ته مخامنځ - کندھار

اړیکه: 0797 86 00 12

kandahar@ghazanfarbank.com

شعبه مرکزی

۵۵۹۸ سرک عمومي شيرپور، مسندوق پستي

شماره های تماس: 0798 786 786, 0707 786 786

0797 860 003, 0775 786 786

info@ghazanfarbank.com

mainbranch@ghazanfarbank.com

سرای شهزاده

منزل سوم، سرای شهزاده، کابل

شماره تماس: 0797 86 00 10

shahzada@ghazanfarbank.com

شهر نو

شهر نو پلازه، مقابل ام تی ان پلازه، شهر نو، کابل

شماره تماس: 0797 86 00 42

shahrenaw@ghazanfarbank.com

مزار شریف

جاده بیهقی، برج غضنفر

شماره تماس: 0797 86 00 80

mazar@ghazanfarbank.com

حیرتان

بازار پترولیم، مقابل اپارتمان عباس ابراهیم زاده

شماره تماس: 0797 86 00 22

hayratan@ghazanfarbank.com

هرات

شهر نو، جاده بهزاد، حفيظي پلازا

شماره تماس: 0797 86 00 70

herat@ghazanfarbank.com

جلال آباد

چوک مخابرات، مقابل ګل فروش ها

شماره تماس: 0797 86 00 08

Jalalabad@ghazanfarbank.com

پلخمری

چوک پلخمری، فيصل مارکيت، منزل دوم

شماره تماس: 0797 86 00 38

polekhomri@ghazanfarbank.com

کندز

جاده شیرخان بندر، مارکيت حاجی امان، دست چپ

شماره تماس: 0797 86 00 75

kunduz@ghazanfarbank.com

تخار

شهر تالقان، چوک تخار، رسته مسجد جامع

شماره تماس: 0797 86 00 73

takhar@ghazanfarbank.com

محاوره اوزبیگی (۱۴)

عزیز الله ارال

از کتاب "محاوره دری - انگلیسی - اوزبیکی"

ایال لر آرایشگاه سی Ladies Hairdresser

آرایشگاه زنانه

مبن ساچیم نی توزه تتیره من	I'd like my hair done	من موی خود را اصلاح میکنم
مبن ساچیم نی ال دیره من	I'd like my hair cut	من موی خود را قیچی میکنم
ساچیم نی توزه ته سیز می؟	Will you do my hair?	موی مرا اصلاح میکنید؟
زمانه وی قیلیب توزه تینگ	I'd like it styled	به مود روز اصلاح کنید
جینگیلک قیلیب قوینگ	Give me a perm	موهایم را تونی دهید
ساچیم نی بُوب قویه سیز می؟	Will you dye my hair?	موهایم را رنگ میکنید؟
پیشانه کجک قیلیب قوینگ	Give me a fringe	پیشانی کجک درست کنید
فاسیم نی تپریب قوینگ	Shape my eyebrows	ابروهايم را بچینید
مانیکور قیلماقچی من	I want to have a manicure	میخواهم مینکور نمایم
توق (آج) رنگ لی تیرناق لاکی بارمی؟	Do you have any dark (light) nail polish?	شما رنگ ناخن تیره (روشن) دارید؟
پیدیکور قیلماقچی من	I want to have a pedicure	میخواهم پیدیکور نمایم
نپچه پول توله شیم کپره ک؟	How much do I have to pay?	چند باید بپردازم؟
آرایش تراغی	Comb	شانه آرایش
ساج چوتکه سی	Hairbrush	برس موی
ساج قیچی سی	Haircutting scissor	قیچی موی
قولینتگیچ	Hair drier	موی خشک کن
ساقچیق	Towel	روی پاک
پسمه ساج	Wig	موی ساختگی

کاووش تیکوچی (یماقچی)

Shoemaker

بوت دوز (پینه دوز)

پاشنه لری اپسکیریب کېتگن	These heels are worn down	گُرىھايش كەنە شدە
بوت لریم نی يَمب بېرەآلە سیز می؟	Can you mend my shoes?	بوتھايم را پینه میزنيد؟
سیز توزه تگونینگیز چە مبن گوتیب توره من	I'll wait while you are mending them	تاکە شما درست میکنید منتظر میباشم

محاوره اوزبیگی (۱۴)

بوت لریمنی بؤیب بېرىسىزىمى؟	Will you polish my shoes?	بوت‌هایم را رنگ می‌کنید؟
قچان تیار بۇلەدی؟	When will they be ready?	چە وقت آماده می‌شود؟
كوتىپ تورىنگ، مېن حاضر يېمب بېرىھەمن	I'll mend them while you wait	منتظر باشید، میدوزم
- سىز بۇ ايش گە قوشىمچە تۈلە- شىنىڭىز كېرەك	You must pay an extra charge for that	شما باید اضافه پرداخت کنید
بو بوتلرنى يېمب بېرىھەلمى من	I can't mend these Shoes	بە این بوت‌ها پىنه ماندە نىتىوانىم

كىر يووېش Laundry

لباس شويى

مېن كىر يووېش يېرىيگە بارىب، كېيىم يوماقچى من	I am going to the drycleaners to drop off some clothes	من اتاق لباس شويى رفته لباس میشىۋىم
اولرنى قچان آلىشىم ممکن	When can I have them back?	آنھارا چە وقت گرفته مىتىوانىم؟
نرسەلریم نى يووېش گە بېرماقچى- من مرحمت ، آھار بېرىنىيگ	I'd like my Lenin washed	كالاھاييم را به شىستن مىدەم لطفاً، آھار بىدەيد
ھر بېر نرسەگە حق تۈلەشىم كېرە- كىمى؟	Starch them, please	آيا بە ھر كىدام اين‌ها بېردازم؟
مېن نرسەلریم نى اۋازىم يووه من	Do you charge per item?	من لباس‌هایم راخودم مى شوبىم
نرسەلرېنگىز دوشنبە كونى گچە تیار بۇلەدی	I'd like to wash my things myself	اجناس شما تابه روز دوشنبە آماده میشۇد
بو كويىكىنى قولده يووېش كېرەك	Your things will be washed by Monday	اين پىراھن باید بىدست شىستە شود
اپتک دە داغى بار	This blouse has to be washed by hand	دامن داغ دارد
داغ كىتمە يىدى دىب اوپلىئىمن	There is a stain on the skirt	مى ترسىم كە داغ نرود
	I'm afraid this stain It will not come off	

كېيىم تازەلۈچى Dry Cleaner

خشىكە شوى

درېشىمنى تازەلپ بېرىسىنگىز	I want my suit drycleaned	درېشى ام را بشوپىيد
اونى ممکن قدر تىزراق تازەلپ بېرە ئالەسىزىمى؟	Could you do it as quickly as possible?	آن را زودتر شىستە مىتىوانىد؟
بو كويىكىنى بؤیب بېرىھەلمى؟	Could you dye this blouse?	اين پىراھن را رنگ كرده مىتىوانىد؟

عکاس‌لیک Photography

مین عکس الديرماقچى من	I'd like to have my photo taken	ميخواهم عکس بگيرم
كېلىنگ عکس آلدىرىھەمىز	Let's have our photo taken	بيايد، عکس ميگيريم
مېنگە پاسپورت گە عکس كېرەك	I need the photo for my passport	من براى پاسپورت عکس ميخواهم
عکس لرنى قچان آلىشىم ممکن؟	When can I pick the prints up?	عکس‌ها را چه وقت گرفته مى توانم؟
سيز گە نېچتە عکس كېرەك؟	How many prints would you like?	چند قطعه عکس ميخواهيد؟
سيز گە قىندهى كىتەلىكىدە گى عکس كېرەك؟	What size would you like?	به چە اندازە عکس ميخواهيد؟
منه بو يېردى اوڭتىرىنىڭ	Will you sit here	اين حا بنشىنىيد

ساعت توزه توجى Watchmaker

ساعتىم سىنىپ قالدى	My watch is broken.	ساعتم خراب شده است
مرحمت قىلىپ، بو ساعتىنى توزه تىپ بېرەالەسىزمى؟	Will you repair this clock for me please?	ممکن است اين ساعت را برايم ترمىم نمايد؟
تۇغۇرى لىش	Regulate	تنظىم كردن، مرتب كردن
تازە	Clean	پاك
بورەش	Wind	كوك، تاب دادن
بو ساعت اوون دقىقە آلدىن (آرقە) ده	This watch is 10 minutes too fast (slow)	اين ساعت ده دقيقە پيش (پس) است
آيىنه سى سىنگەن	This glass is cracked	شىشە اش شكسىتە است
يىنگى آيىنه تىشلىپ بېرىنىڭ	Will you put in a new one?	شىشە نو انداختە مىتوانيد؟
يىنگى بالتى قويىپ بېرىنىڭ	Put in a new battery	بالتى نو بىندازىد
بالتى سى يىسى	The battery is flat	بالتى اش هموار است
ساعتىنگىزىنى توزه تىش كېرەك	Your watch needs repairing	بايد ساعت شما ترمىم شود
تۇغۇيلىش	Regulating	تنظىم كردن
تازەلەش	Cleaning	پاك كردن
بالىسى نى الماشتىرىماقچى من	I'll change the battery	بالتى اش را تبدىل مىكىنم
ساعتىنگىزىنى قالدىرىپ كېتىنىڭ	Leave your watch	ساعت تانرا ماندە برويد
ايىكى كۈن دن كېپىن كېلىنگ	Come back after two days, please	لطفاً، دو روز بعد بيايد
آسمە ساعت	Clock	ساعت ديوارى
قول ساعتى	Wristwatch	ساعت دستى
قونغراقلى ساعت	Alarm-clock	ساعت زنگ دار